

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра глобальної економіки

*Присвячується 70-річчю
економічного факультету*

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО
СЕКТОРУ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

14 травня 2021 року

м. Київ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Економічний факультет

Кафедра глобальної економіки

*Присвячується 70-річчю
економічного факультету*

**КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО
СЕКТОРУ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

IV Міжнародної науково-практичної

інтернет-конференції

14 травня 2021 року

м. Київ

Міністерство освіти і науки України
Інститут модернізації змісту освіти
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Державне агентство рибного господарства України
Посольство Франції в Україні
Бюджетна установа «Методично-технологічний центр з аквакультури»
Міжнародний інноваційний центр
Батумський державний університет імені Шота Руставеллі (Грузія)
Національний інститут економічних досліджень (Грузія)
Французька асоціація «Дружба без кордонів»

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ
В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ»**

*Присвячується 70-річчю
економічного факультету*

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

*IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
14 травня 2021 року*

м. Київ

УДК 339.137.2: 63:339.9(477+4)

ББК 65.5

М 58

Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом: збірник тез IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. К.: НУБіП України, 2021. 168 с.

ISBN 978-617-7878-72-7

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом», яка відбулась на кафедрі глобальної економіки економічного факультету 14 травня 2021 року.

Оргкомітет Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції:

Кондратюк В. М., проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності - голова оргкомітету;

Діброва А. Д., декан економічного факультету - заступник голови оргкомітету;

Варшавська Н. Г., виконавчий директор регіонального представництва Міжнародної торгівельної палати (ICCUkraine) в місті Вінниця;

Шепелєв С. С. заступник директора департаменту – начальник управління цифрового розвитку департаменту економіки та цифровізації Київської обласної державної адміністрації - співголова оргкомітету;

Гечбаія Б. Н., доктор економіки, професор, директор департаменту управління бізнесу, Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія);

Шарило Ю. С., директор Бюджетної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури» - заступник голови оргкомітету;

Наконечна К. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки - відповідальний секретар.

Члени організаційного комітету:

Вдовенко Н. М, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки;

Стенлі Томпсон, кандидат економічних наук, професор Департаменту сільського господарства, екології та розвитку, штат Орегон, США;

Брітченко І. Г. доктор економічних наук, професор, Болгарія, м. Софія;

Андре Торр, директор по дослідженням департаменту SAD-APT, AgroParisTech, (Франція);

Крилов Я. О., кандидат економічних наук, комерційний директор ТОВ «АГРУК»;

Кірейцева О. В., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Данилевська-Жугунісова О. Є., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Коробова Н. М., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Михальчишина Л. Г., кандидат економічних наук, доцент кафедри глобальної економіки;

Чебан І. В., доктор філософії, асистент кафедри глобальної економіки;

Яцун А. Г., завідувач навчально-наукової лабораторії «AGMEMOD» економічного факультету.

За зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних і статистичних матеріалів відповідальність несуть автори

ISBN 978-617-7878-72-7

© Національний університет біоресурсів
і природокористування України, 2021
© Економічний факультет, 2021
© Кафедра глобальної економіки, 2021

ЗМІСТ

Бабунашвілі Т. М., Вдовенко Н. М. Формування доданої вартості в галузях аграрного сектору економіки... 11	11
<i>Гечбаия Б. Н., Коробова Н. М., Шарило Ю. Є.</i> Адаптація базових підходів до світової торгівлі з урахуванням високих стандартів переробки..... 14	14
<i>Алімурадова С. С., Томашевська О. А.</i> Розвиток зернової галузі України..... 17	17
<i>Бервено Б. О., Кірейцева О. В.</i> Підприємництво в умовах цифрової економіки..... 19	19
<i>Булатовська А. М., Кірейцева О. В.</i> Умови перебування на спрощеній системі оподаткування..... 21	21
Василець І. А., Наконечна К. В. Земельна реформа у Польщі..... 23	23
<i>Ведрук Д. Г., Чухліб А. В.</i> Послідовність облікових операцій за розрахунками з підзвітними особами в умовах прикладних програмних продуктів..... 25	25
<i>Вербовенко І. В., Жарікова О. Б.</i> Оцінка ефективності управління кредитним портфелем АТ «Креді Агріколь банк»..... 28	28
<i>Аль-Хатіб Вісам Ахмад Мохаммад</i> Інструментарій торгової політики для регулювання процесу формування та функціонування ринку засобів захисту рослин в Україні..... 31	31
<i>Вовк М. М., Марусетченко А. А., Наконечна К. В.</i> Земельна реформа у Франції..... 33	33
<i>Грусіцька Я.А., Данилевська-Жугунісова О.Є.</i> Сучасний стан та перспективи розвитку ринку яєць та яєчних продуктів в Україні..... 35	35
<i>Дейна Д. Г., Здітовецька Д. І., Наконечна К. В.</i> Земельна реформа старих країн-членів ЄС – досвід Німеччини..... 37	37

<i>Дембіцька Т. М., Наконечна К. В.</i>	
Аграрна політика Польщі: перспективи апробації досвіду для України...	40
<i>Дорошенко Ю. Ю., Наконечна К. В.</i>	
Перспективи розвитку сільськогосподарського виробництва в Японії...	42
<i>Дмитришин Р. А.</i>	
Базові засади формування екологічної і правової свідомості в учнівської молоді при розведенні, акліматизації, відтворенні риби та зарибленні водойм.....	44
<i>Загорійчук Л. Л., Михальчишина Л. Г.</i>	
Значення транснаціональних корпорацій для розвитку аграрного сектору економіки України.....	49
<i>Злобинець Є. М., Наконечна К. В.</i>	
Український ринок меду.....	51
<i>Ірклієнко Н. П., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку сирів.....	54
<i>Іщук О.П., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку олії.....	56
<i>Кащенко В.В., Наконечна К.В.</i>	
Ринок ячменю в Україні.....	58
<i>Кикла А. А., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку горіхів.....	61
<i>Колич Г. М., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Сучасний стан та перспективи розвитку ринку баранини в Україні.....	63
<i>Корнієнко А.В., Жарікова О. Б.</i>	
Аналіз діяльності українських банків на ринку іпотечного кредитування.....	65
<i>Кравченко А. І., Наконечна К. В.</i>	
Аграрна політика Японії.....	67
<i>Кравчук А. В., Кірейцева О. В.</i>	
Удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками.....	70

<i>Кулібаба А. Р., Мельянова Л. В.</i>	
Економічний зміст категорії «грошові кошти».....	
<i>Кулібаба М. Р., Собченко Т. С.</i>	
Аналітична оцінка ефективності управління грошовими потоками.....	75
<i>Кулікова М. В., Жарікова О. Б.</i>	
Тенденції формування капіталу банківської системи України.....	77
<i>Литвиненко А. А., Наконечна К. В.</i>	
Земельна реформа в Україні.....	79
<i>Марценюк С. С. Наконечна К. В.</i>	
Поточний стан та перспективи розвитку ринку фуражного зерна в Україні.....	81
<i>Марченко Д. В., Кірейцева О. В.</i>	
Управління відходами в циркулярній економіці.....	83
<i>Махиборода К. В.</i>	
Пропозиції до концепції розвитку органічної аквакультури в контексті Інтеграції галузі із сільським господарством.....	85
<i>Медовкіна В. А., Наконечна К. В.</i>	
Аграрна політика Швейцарії.....	87
<i>Михальчишина Л. Г.</i>	
Новації податкового регулювання аграрного сектору.....	89
<i>Мірошник Н. О., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку меду.....	91
<i>Мозолук Д. А.</i>	
Наслідки Спільної аграрної політики країн ЄС для України.....	94
<i>Намчук М. В., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку картоплі в Україні.....	96
<i>Ніколаєнко Н. М., Кірейцева О. В.</i>	
Фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств.....	99
<i>Онищук В. О., Кірейцева О. В.</i>	
Соціальна відповідальність бізнесу та її стан в Україні.....	101

<i>Охрімець Б. О., Кірейцева О. В.</i>	
Валютний ринок.....	103
<i>Параскевич О. П., Кірейцева О. В.</i>	
Характеристика цінних паперів і їх первинне розміщення на фондовому ринку.....	105
<i>Пикало В. М., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку кукурудзи.....	107
<i>Подлесна Я. А., Наконечна К. В.</i>	
Проблема виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції в Україні.....	109
<i>Ракітіна В. В., Кірейцева О. В.</i>	
Удосконалення аудиту дебіторської заборгованості.....	111
<i>Савка І. В., Ашихмін А. І., Наконечна К. В.</i>	
Тенденції розвитку тваринництва на території сучасної України.....	113
<i>Свірщук Н. С., Кірейцева О. В.</i>	
Ефективність використання виробничих запасів.....	115
<i>Семенюк Д. О., Кірейцева О. В.</i>	
Сутність та основні функції національної економіки як науки.....	117
<i>Сенча О. В. Наконечна К. В.</i>	
Земельна реформа в Грузії.....	120
<i>Скарбенчук Я. Р., Наконечна К. В.</i>	
Стан та перспективи розвитку ринку жита в Україні.....	122
<i>Слободенюк М. М., Данилевська - Жугунісова О. Є.</i>	
Сучасний стан та перспективи розвитку виробництва свинини в Україні.....	124
<i>Слободянюк Є. Г., Михальчишна Л. Г.</i>	
Економічний механізм регулювання аграрного сектору України.....	126
<i>Тарасова М. С., Наконечна К. В.</i>	
Аграрна політика США у часи великої депресії.....	128

<i>Тесленко В. М., Наконечна К. В.</i>	
Земельна реформа у Великобританії.....	130
<i>Тищук І. І., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку м'яса ВРХ в Україні.....	133
<i>Топчій Л. С., Наконечна К. В.</i>	
Поглиблена і всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом.....	135
<i>Троян В. С., Седельнікова Ю. К., Наконечна К.В.</i>	
Земельна реформа у Польщі.....	137
<i>Тюфанова І. О., Наконечна К. В.</i>	
Політика підвищення ефективності виробництва в Україні: пріоритети та маркери успішної реалізації.....	140
<i>Філіпець Є. О., Наконечна К. В.</i>	
Стан Єдиної аграрної політики (ЄАП) у скандинавських країнах на прикладі Норвегії.....	142
<i>Фурчак Е. А., Кірейцева О. В.</i>	
Оподаткування споживання в Україні.....	144
<i>Хиноцький С. І., Кірейцева О. В.</i>	
Облік і аналіз доходів від основної операційної діяльності.....	146
<i>Христюк П. П., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i>	
Аналіз ринку рису.....	148
<i>Черкесенко К. І., Жарікова О. Б.</i>	
Розвиток інтеграційних процесів комерційних банків та страхових компаній.....	151
<i>Шведченко К. В., Наконечна К. В.</i>	
Загальні основи аграрної політики.....	153
<i>Шкумат М. С., Наконечна К. В.</i>	
Система державної підтримки аграрного сектору у США.....	155

<i>Шустик К. І., Наконечна К.В.</i>	
Стан та перспективи розвитку ринку молока в Україні.....	157
<i>Якубовська А. А., Наконечна К.В.</i>	
Земельна реформа у Франції.....	160
<i>Яременко В. І., Кірейцева О. В.</i>	
Стан розвитку ринку цінних паперів в Україні.....	162
<i>Яременко М. В., Данилевська-Жугунісова О.Є.</i>	
Аналіз ринку гречки.....	165

Бабунашвілі Т. М.,

доктор економічних наук, професор,
Президент Академії Наук бізнесу Грузії (Грузія)

Вдовенко Н. М.,

д.е.н., професор

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ
Україна*

ФОРМУВАННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ В ГАЛУЗЯХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

У звіті Продовольчої та сільськогосподарської організації ФАО від 2020 року відмічено те, що обсяги риби та морепродуктів, що потрапили на ринок, протягом останніх 60 років зростали швидше ніж чисельність населення Землі. За період 1961–2017 рр. вилов риби у світовому вимірі зростав щорічно у середньому зі швидкістю 3,1 % на рік, тоді як населення планети – із середньою швидкістю у 1,6 % на рік. Це призвело до значного збільшення кількості риби на одну особу, незважаючи на песимістичні прогнози щодо майбутнього розвитку світового ринку морепродуктів. Відповідно до приблизних розрахунків, станом на 1961 рік кожній особі у світі було доступно 9,0 кг риби (в еквіваленті живої ваги). До 2017 року це число зросло до 20,3 кг. Попередні оцінки на 2018 рік давали число у 20,5 кг одну особу. Навряд чи існує інший сектор, який займається виробництвом тваринного білка (м'яса, яєць, молока тощо), який бачив би таке зростання середньорічних обсягів. Єдиним виключенням є птахівництво, яке продемонструвало дещо вищі темпи зростання – у середньому за цей період за рік – 4,7 %.

Загальна тенденція зростання глобальних обсягів риби зумовлена принциповими змінами в поведінці споживання. Способи вибору, придбання, приготування та споживання конкретних рибних продуктів

споживачами значно змінилися. З одного боку, це можна пояснити глобалізацією та зростаючою лібералізацією торгівлі рибою та рибними продуктами, що мала глобальний вплив. З іншого боку, розвиток також був зумовлений величезним прогресом у переробці та транспорті риби, що дозволило ловити рибу в одній країні, переробляти в іншій та споживати в третій. Міжнародна торгівля рибою дозволила компенсувати конкретні обмеження, що виникають через несприятливі географічні, регіональні та сезонні особливості ринку. Це також стабілізувало асортимент пропонованих видів та продуктів і забезпечило споживачам більший вибір. Основними бенефіціарами такої ситуації були процвітаючі промислово розвинені країни Європи та Північної Америки, які зараз імпортують 70–80 % своєї риби та морепродуктів. На відміну від цього, в Африці частка імпортованої риби становила 35 % у 2017 році.

Зростаючий рівень переробки сировини став потужним рушієм розвитку ринку та світової торгівлі рибою. Незважаючи на певні регіональні відмінності, це тенденція, яку можна спостерігати майже скрізь по всьому світу. У Європі та Північній Америці приблизно дві третини рибних продуктів для споживання людиною надходять на ринок у обробленому, переробленому або консервованому вигляді (переважно замороженому). В Африці, де стабільні холодильні потужності часто недоступні, найкращим методом консервування є копчення або сушіння. Тут частка копченої риби значно перевищує загальносвітовий показник. У багатьох країнах Азії споживачі віддають перевагу свіжій або, ще краще, живій рибі. Однак загалом у Азії відбулася незаперечна зміна продуктів, що пропонуються, із відходом від традиційних методів до більш досконаліх, з високим ступенем переробки, продуктів, які дозволяють створити більшу додану вартість і та мати у результаті вищу ринкову вартість. Відповідно до даних FAO, частка замороженої продукції у країнах, що розвиваються, зросла з 3% у 1960-х роках до 8% у 1980-х, та до 31% - 2018-го року. Частка переробленої продукції на

ринку лишалась доволі невеликою, але вона подвоїлась з 4 % у 1960-х рока до більш як 9 % у 2018-му.

Основною причиною світової тенденції до посиленої переробки риби і торимання продукції з доданою вартістю є демографічний розвиток. Урбанізація продовжує зростати по всьому світу. У 2007 році більше половини світового населення проживало в містах – сьогодні цей показник, ймовірно, становитиме майже дві третини. Мешканці міст зазвичай мають вищі доходи, ніж сільське населення, і витрачають більше грошей на якісну, багату на білки їжу, таку як риба. Торгівля рибою в міських районах вимагає відповідної інфраструктури для зберігання, розподілу та збуту продуктів, що швидко псуються.

Традиційні рибні ринки зменшували свою значимість. Однак супермаркети з їх гігієнічно упакованою продукцією з високим ступенем переробки та з тривалим терміном зберігання відіграють все більшу роль. Міський спосіб життя, який відповідає постійно мінливим тенденціям споживання, також збільшив попит на рибу, оскільки її просто і легко готувати. Багато людей харчуються поза ресторанами, кафе чи кафе швидкого харчування, а ті, кому часто не потрібні зручні рибні продукти, легко можуть приготувати рибу в духовці або мікрохвильовій печі. Поінформованість споживачів щодо питань сталості, законності, безпеки та якості навколо риби та рибних продуктів зростає як на традиційних ринках, так і на ринках, що розвиваються. Це, в свою чергу, зумовлює попит на простежувану та сертифіковану продукцію. Виробники та дистриб'ютори риби реагують на ці зміни у споживчих уподобаннях шляхом коригування та підвищення рівня переробки своєї продукції.

Список використаних джерел:

1. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.

Гечбаия Б. Н.,

*доктор економіки, професор, член-кореспондент Академії Наук Бізнесу Грузії,
директор департаменту управління бізнесу,
Батумський державний університет імені Шота Руставелі
Грузія*

Гечбаия Б. Н.

*доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Академії
Наук Бізнесу Грузії, директор департаменту управління бізнесу,
Батумський державний університет
імені Шота Руставелі*

Gechbaia Badri

*Doctor of Economics, Professor
Correspondent Member of the Academy of
Sciences of Georgia Business Head of the Department of Business
Administration*

Batumi Shota Rustaveli State University

Georgia

Коробова Н. М.,

доцент кафедри глобальної економіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

Шарило Ю. Є.,

*директор, Бюджетна установа «Методично-технологічний
центр з аквакультури»*

м. Київ

Україна

АДАПТАЦІЯ БАЗОВИХ ПІДХОДІВ ДО СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ З УРАХУВАННЯМ ВИСОКИХ СТАНДАРТІВ ПЕРЕРОБКИ

Торгівля обробленими та переробленими продуктами, яка давно стала особливістю повсякденного життя на Заході, зараз також зростає в інших регіонах світу. Світове рибне господарство стало більш складним та динамічним. Зростання рівня виробництва супроводжувалось

прогресом у технологічному розвитку в ланцюгах зберігання продукції, судноплавстві та дистрибуції.

Світова торгівля свіжою рибою все ще асоціюється з великими втратами внаслідок псування. Однак такі ризики зменшуються за рахунок переробки в точці походження, що також зменшує обсяги продукції до транспортуванні, оскільки відходи переробки залишаються у місці походження та можуть використовуватися там, наприклад, для виготовлення рибного борошна або рибного кормового фаршу. Зокрема, міжнародні мережі супермаркетів та великі роздрібні торговці просунули вперед та прискорили такі прогресивні явища, як цільовий попит, фіксовані контракти на поставку та регулярні перевірки. Вони визначають мінімальні вимоги до доступу на ринок, а також стандарти якості та безпеки, які є життєво важливими для захисту споживачів на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Щоб взагалі продавати будь-яку рибну продукцію на світовому ринку, має бути дотримано суворих гігієнічних вимог відповідно до Правил та норм виробництва риби та рибних продуктів (Комісія Codex Alimentarius, 2016), і має бути продемонстровано, що продукція виготовлена відповідно до системи аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних точок HACCP.

Високий та зростаючий рівень переробки у рибному секторі також означає, що більше сировини використовується для споживання людиною. За даними ФАО, у 2018 році близько 88 % (понад 156 млн.тонн) світового вилову риби (179 млн тонн) було використано для безпосереднього споживання людиною. У 1960-х цей показник становив у середньому лише 67%. Оскільки сьогодні для споживання людиною використовується більше риби, частка улову, доступного для непродовольчих цілей, неминуче зменшується. У 2018 році це становило 12 % загального вилову, тобто приблизно 22 млн тонн. 80 % з них (майже 18 млн тонн) було використано на виробництво рибного борошна та риб'ячої олії. Решта 4 млн тонн були використані для зариблення водойм, як наживка

у рибальстві або для фармацевтичних цілей. Деякі обсяги також використовувались на корм для худоби та вирощування хутряних звірів. Методи переробки риби сильно залежать від ряду факторів, включаючи регіональні кулінарні традиції, загальне споживання риби, наявність окремих видів риби, ціни на рибу та рівень доходу споживачів. Однак загалом справедливо сказати, що значно вдосконалені холодильні потужності для зберігання та транспортування значно полегшили розподіл/дистрибуцію рибної продукції на великі відстані, що призвело до розширення географії постачання. Однак це стосується не всіх регіонів на світовому ринку, оскільки стабільність ланцюга дистрибуції також сильно залежить від кліматичних умов, проникнення на ринок та щільності та надійності транспортної та розподільчої інфраструктури.

У деяких країнах мережа енергопостачання все ще нестабільна, а відмови в електромережі відносно часті. Оскільки підтримка стабільних ланцюгів холоду в цих умовах майже неможлива, традиційні методи збереження продукції, такі як копчення, соління та сушіння, все ще лишаються найбільш поширеними. Але навіть у цих країнах відбувається повільна трансформація до більш сучасних форм переробки.

За даними ФАО, частка рибних продуктів, які консервуються засолюванням, сушінням, копченням або ферментацією, зменшилась у всьому світі з 29 % у 1960-х роках до 10 % у 2018 р. Подібний розвиток можна спостерігати і з рибою, яка продається як свіжа або жива. Ці традиційні методи дистрибуції, які практикуються в Китаї понад 3000 років, досі користуються великою популярністю у Східній та Південно-Східній Азії, а також на нішевих ринках інших країн, де є великі громади азійських іммігрантів. Свіжа або жива риба все ще становила майже дві третини ринку Азії в 1960-х роках (62 % за даними ФАО). У 2018 році цей показник становив 51 %. Це може здатися лише незначним зменшенням, але це представляє величезний прорив, якщо врахувати традиційні, орієнтовані на свіжість культури торгівлі та харчування в цих країнах.

Алімурадова С. С.

студентка

Томашевська О. А.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

РОЗВИТОК ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Зернові культури являють собою базис аграрного виробництва. Зерно є одним із основних енергетичних джерел забезпечення життєдіяльності людського організму. Розвиток зернової галузі України характеризується інтенсивністю, тобто збільшення валових зборів зернових культур забезпечується в основному за рахунок зростання їх урожайності. Так, площа посіву зернових культур в Україні у 2019 р. становила 14340 тис. га, упродовж останніх п'яти років вона скоротилась на 301 тис. га (на 2,1 %). Обсяги валових зборів зросли при цьому на 9010 тис. тонн (на 15 %) через підвищення урожайності на 7,1 ц/га. Основна частина зернових культур (77,8 %) вирощується у сільськогосподарських підприємствах (табл. 1).

Щодо структури посівів зернових культур, то переважають посіви пшениці та кукурудзи на зерно – відповідно 47,1 та 33,0 %. Найменшою є частка площі під рисом – близько 0,1 %. Виробництво зернових культур в Україні є рентабельним, щоправда, зазначений показник коливається по роках.

У розрізі зернових культур у 2019 р. найприбутковішим було вирощування проса та кукурудзи на зерно, рівень рентабельності склав

відповідно 20,2 та 17,8 %. У регіональному розрізі найвищий рівень рентабельності при вирощуванні зернових культур мали аграрні підприємства Черкаської, Сумської та Київської областей.

Так, найвищим за аналізований період він був у 2015 р. – на кожну гривню витрат підприємства отримали 44,2 коп. прибутку. Причиною цьому слугувало перевищення рівня реалізаційних цін рівня собівартості в 1,4 рази. У 2017 та 2018 рр. рівень рентабельності становив відповідно 25,0 та 24,7 %, а у 2019 р. він знизився до 11,8 %.

Таблиця 1

**Динаміка посівних площ, урожайності та валових зборів
зернових культур в Україні**

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 р. до 2015 р., +,-	2019 р. до 2015 р., %
Площа, тис. га							
усі категорії господарств	14641	14337	14560	13580	14340	-301	97,9
у т.ч. с.-г. підприємства	10623	10398	10510	9548	10242	-381	96,4
<i>% до усіх категорій</i>	72,6	72,5	72,2	70,3	71,4	-1,2	x
господарства населення	4018	3940	4051	4030	4098	80	102,0
Виробництво, тис. т							
усі категорії господарств	60126	66088	61917	60412	69136	9010	115,0
у т.ч. с.-г. підприємства	46507	52022	47905	46322	53799	7292	115,7
<i>% до усіх категорій</i>	77,3	78,7	77,4	76,7	77,8	0,5	x
господарства населення	13619	14066	14012	14090	15336	1717	112,6
Урожайність, ц/га							
усі категорії господарств	41,1	46,1	42,5	44,5	48,2	7,1	117,3
с.-г. підприємства	43,8	50,0	45,6	48,5	52,5	8,7	119,9
<i>% до усіх категорій</i>	106,6	108,5	107,2	109,0	108,9	2,3	x
господарства населення	33,9	35,7	34,6	35,0	37,4	3,5	110,3

Джерело: складено та розраховано за [Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення 11. 11. 2021)].

Наразі актуальним для України є і надалі залишатиметься удосконалення власної переробки зернових культур й розвиток експорту високоякісної та готової продукції з однієї сторони та насінневого напряму формування високої доданої вартості з іншого погляду.

Бервено Б. О.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Нині розвиток цифрової економіки відбувається у всьому світі та у всіх сферах життя суспільства завдяки інноваційному зростанню та трансформації процесів в результаті появи нових технологій. Однак цифрова економіка розвивається нерівномірно в різних країнах та регіонах, створюючи як нові можливості, так і бар'єри, які необхідно подолати, щоб успішно вести бізнес на цифрових платформах. Дані перетворюються в сучасному середовищі на новий фактор виробництва, що дозволяє створювати цінність для споживача та будувати ділову діяльність на іншому технологічному рівні [1].

В даний час серед науковців не існує єдиного підходу до визначення поняття «цифрова економіка». С. Коляденко розглядає цифрову економіку як таку, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції [2].

Цифрова економіка обумовлює цифрове перетворення всіх сфер життєдіяльності, надаючи їм значний економічний і соціальний ефекти, що, своєю чергою, відкриває нові можливості для розвитку підприємництва. Бурхливий розвиток цифрових технологій, їх

проникнення в традиційний бізнес, поява нових видів цифрових продуктів і послуг, масове використання онлайн-каналів призводять до перебудови бізнес-процесів, трансформації бізнес-моделей, систем управління маркетингом та змін у поведінці споживачів. Нові бізнес-моделі з'являються в цифровій еко-номіці завдяки створенню та розвитку інноваційних технологій. Досить часто широке використання можливостей Інтернету стає ключовим елементом нових бізнес-моделей. Багато нових бізнес-моделей прагнуть надати доступ до кінцевого споживача або користувача.

Характерними рисами підприємницької діяльності в умовах цифрової економіки є: діяльність на цифрових платформах (маркетплейсах), що забезпечує безпосередні комунікації між виробниками та споживачами; глобальна присутність завдяки виходу на електронні ринки та глобальна гіперконкуренція; підвищення споживчої цінності товарів і послуг внаслідок їх персоналізації; скорочення життєвого циклу інновацій і продуктів; зростання ризиків і рівня невизначеності при прийнятті стратегічних рішень внаслідок динамічних змін технологій та кон'юнктури ринків. Нові характеристики економічного простору вимагають перейти від культу ефективності й раціональності до перенесення акцентів на відкритість, демократизацію, соціологізацію, креативність організаційних процесів, нерівноважність та нелінійність управлінських ієрархічних ланцюгів, непередбачуваність і різноманітність траєкторій розвитку підприємств. Як показують теорія і практика, економіка неминуче буде розвиватися і, так чи інакше, вимагає змін у традиційних моделях підприємництва. Цифрові дані з допоміжного елемента ланцюжка створення вартості трансформуються у основне джерело, з'являються нові бізнес-моделі, засновані на перетворенні даних у прибутковий актив. Необхідна участь уряду, спрямована на оцифрування роботи державних та муніципальних служб, розробку відповідної нормативної бази та забезпечення доступу малого та серед-нього бізнесу до

венчурного капіталу для реалізації інноваційних проектів. Перехід до цифрового середовища допоможе подолати низку обмежень, властивих традиційному підприємництву, та стимулюватиме інноваційний розвиток організації.

Список використаних джерел:

1. The Concept of a 'Digital Economy' [Electronic resource]. Access mode: <http://odec.org.uk/theconcept-of-a-digitaleconomy/> Title from the screen.

2. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент. 2016. № 6. С. 106–107.

УДК 336.221

Булатовська А. М.

студентка

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

УМОВИ ПЕРЕБУВАННЯ НА СПРОЩЕНІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ

Спрощена система має вагомі переваги над загальною системою оподаткування, але для того, щоб стати платником єдиного податку потрібно дотримуватися певних умов. Види діяльності, якими не можуть займатися платники податку першої-третьої груп на спрощеній системі:

1) діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей (крім лотерей), парі (букмекерське парі, тоталізатора);

2) обмін іноземної валюти;

3) виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та роздрібний продаж пива та столових вин);

4) видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органогенного утворення (крім ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння);

5) видобуток, реалізацію корисних копалин, крім реалізації корисних копалин місцевого значення;

6) діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України «Про страхування», сюрвейєрами, аварійними комісарами та аджастерами, визначеними розділом III цього Кодексу;

7) діяльність з управління підприємствами;

8) діяльність з надання послуг пошти (крім кур'єрської діяльності) та зв'язку (крім діяльності, що не підлягає ліцензуванню);

9) діяльність з продажу предметів мистецтва та антикваріату, діяльність з організації торгів (аукціонів) виробами мистецтва, предметами колекціонування або антикваріату;

10) діяльність з організації, проведення гастрольних заходів.

Умови перебування на спрощеній системі для платників першої групи: не використовувати працю найманих осіб; здійснювати тільки роздрібний продаж товарів та надавати побутові послуги населенню; обсяг доходу за рік не повинен перевищувати 167 розмірів мінімальної заробітної плати.

Для перебування на другій групі єдиного податку необхідно: не використовувати працю більше, ніж 10 найманих осіб; надавати послуги, у тому числі побутові, населенню, платникам єдиного податку; виробляти (продавати) товари, здійснювати діяльність у сфері ресторанного господарства, обсяг доходу за рік не має перевищувати 834 розміри мінімальної заробітної плати. Умови перебування на третій групі єдиного податку: не використовують працю найманих осіб чи їх кількість

необмежена; обсяг доходу за рік не більший 1167 розмірів мінімальної заробітної плати.

Таким чином, кожне підприємство може стати платником єдиного податку, для цього їм потрібно самостійно аналізувати діяльність підприємства та дотримуватися умов перебування на спрощеній системі.

УДК 33.2964

Василець І. А.

студент

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА У ПОЛЬЩІ

Земельна реформа в Польщі вважається однією з найуспішніших серед колишніх країн соцтабору. На відміну від колишнього СРСР, усі орні землі Польщі ніколи не були націоналізовані. Станом на 1990 рік майже 78 % орнихземель належало приватним фермерам та індивідуальним господарствам, зараз у приватній власності в Польщі перебуває 81 % с/г земель. Земельна реформа 1991-го полягала здебільшого у приватизації державних земель. Можливість купувати та продавати землю поляки отримали у 1998 році, хоча і з деякими обмеженнями.Реституцію проведено не було, процес приватизації проводився через Агентство Сільськогосподарської Нерухомості (АРА). З початку процесу до 2004 року було перерозподілено 1479 гектарів землі: частина була розбита на підсобні господарства в середньому розміром 450 гектарів та передані в оренду новоствореним фермам; частина була продана або безкоштовна передана напряду для розширення існуючих

ділянок; частина – віддана в використання місцевим адміністраціям; і частина землі залишилась в державній власності, але АРА вказує, що вона непридатна для користування.

Ринок землі в Польщі вільно функціонує і є інвестиційно привабливим. В середньому, загальна площа земельних ділянок, на які укладаються угоди, сягає 300-400 тисяч гектарів протягом року, угоди між приватними власниками складають близько 80 % операцій на ринку. Ринок землі в державі, після кількох років стагнації, демонструє зростання. Ціни встановлюються на основі попиту та пропозиції та досягають рівня 1500 євро за гектар. Державні землі, розміром не більше 500 гектарів, продаються через Агентство Сільськогосподарської Нерухомості (АРА).

Переважна кількість угод складається на ділянки не більше 100 гектарів. АРА також має право перекупувати та перепродавати на пільгових умовах землі, що були продані або відчужені ним раніше. Приватні власники також мають змогу розпоряджатись землею абсолютно вільно – купувати/продавати землю за домовленістю та ринковою ціною, дарувати, передавати у спадок. Суб'єктами ринку є приватні фермери (переважне право мають люди з відповідною освітою), фізичні та юридичні особи. Після вступу Польщі в Європейський Союз в державі було запроваджено мораторій на продаж земель іноземцям на строк 12 років. Незважаючи на вільний обіг земель та можливість укладати всі операції з землею, в Польщі існує підґрунтя для державного контролю з метою раціонального використання земель. Так Акт про Організацію аграрної системи від 16 липня 2003 року визначив пріоритетні завдання державної земельної політики: (1) покращення структури фермерства, (2) перешкоджання концентрації майна в одного господаря, та (3) зайняття сільськогосподарською діяльністю відповідно до кваліфікації. Акт визначає, що індивідуальний фермер має бути власником або орендаром земельної ділянки площею не більше 300 гектарів, управляти фермою особисто та мати відповідну освіту та

кваліфікацію. Ринок землі в Польщі активно і ефективно працює, експерти відзначають стабільне зростання цього ринку протягом останніх років. Через вільний ринок а також за допомогою державної програми підтримки та Акту про Організацію аграрної політики, дрібні польські фермери мають можливість придбати або взяти в оренду земельні ділянки для розширення свого господарства.

Таким чином, земля була консолідована в західній та північній частинах країни. Збалансована політика призвела до того, що близько 2 мільйонів гектарів землі обробляється приватними фермерствами, які володіють земельними наділами площею від 100 до 400 гектарів. Земельна реформа у Польщі вважається однією з найуспішніших. Тамтешнє земельне законодавство чітке і послідовне. Але воно з'явилося не одразу, це плід тривалої цілеспрямованої роботи, численних удосконалень, спроб й інколи помилок. Тож не повторюймо їх.

УДК 657.4 : 004.9

Ведрук Д. Г.

студентка

Чухліб А. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

ПОСЛІДОВНІСТЬ ОБЛІКОВИХ ОПЕРАЦІЙ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ В УМОВАХ ПРИКЛАДНИХ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ

В умовах використання автоматизованої форми бухгалтерського обліку в бюджетних установах, технологічний процес обробки облікових даних передбачає реалізацію таких послідовних етапів:

1) збір та реєстрація первинних даних для здійснення подальшої їх автоматизованої обробки;

2) формування масивів облікових даних на електронних носіях, серед яких:

журнал господарських операцій, структура синтетичних та аналітичних рахунків, довідники аналітичних об'єктів, постійної інформації тощо;

3) отримання за запитом користувача необхідних даних бюджетного обліку за звітний період у вигляді реєстрів синтетичного обліку, аналітичних таблиць, довідок з бухгалтерських рахунків або шляхом відображенням на екрані дисплея відповідної облікової інформації за потребою користувача.

Детальне дослідження ринку програмних продуктів для автоматизації бюджетного обліку дало змогу визначити лідируючі компанії-виробники цього програмного забезпечення, якими стали російські фірми-виробники програм "1С: Бухгалтерія".

Особливістю облікових реєстрів в комп'ютерній формі ведення бухгалтерського обліку є їх формування безпосередньо в оперативній пам'яті комп'ютера або на магнітних носіях.

Застосування комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку передбачає:

накопичення і багаторазове використання облікових даних, необмежені можливості щодо побудови аналітичного обліку;

автоматичне отримання інформації про відхилення від встановлених норм, нормативів, завдань тощо;

одержання звітних показників у режимі діалогу «людина-комп'ютер»;

використання конкретної комп'ютерної програми;

забезпечення збереженості виявлення та недопущення несанкціонованого доступу до облікових даних, які зберігаються на магнітних носіях.

Комп'ютерна система обліку оперативно відображає основні процеси, пов'язані з отриманням різних зведених показників, які характеризують фінансово-господарську діяльність. Тому комп'ютерна форма ведення обліку - це вдале поєднання професійних якостей і функцій користувача з інтелектуальними можливостями комп'ютерів, які дозволяють отримати необхідну для управління і контролю інформацію.

Оскільки облік розрахунків з підзвітними особами ведеться на синтетичному рахунку 372 «Розрахунки з підзвітними особами», тому для більш детальної конкретизації потрібно до цього синтетичного рахунку відкривати наступні субрахунки:

3721. «Витрати на відрядження», 3722. «Витрати на господарські цілі», та аналітичні рахунки окремо за кожною підзвітною особою.

Для прийняття необхідного ефективного рішення керівнику постійно потрібна детальна, точна, і що не менш важливо оперативна інформація, для чого потрібно своєчасно обробити багато різноманітної інформації.

Для коректної роботи підприємства керівник змушений найняти велику кількість бухгалтерів, що неминуче призвело б до занадто великих витрат на оплату їх праці.

В сучасних умовах використання комп'ютерної техніки стає необхідністю, оскільки використання відповідної бухгалтерської програми дозволяє своєчасно і швидко опрацювати величезну кількість різноманітної інформації без застосування надто великої кількості трудових ресурсів.

Активно розвивається Windows-технологія, яка проникає в область автоматизації бухгалтерського обліку. Серед усіх програм найпопулярнішою є комп'ютерна програма "1С: Бухгалтерія», яка за багато років її використання показала себе як багатогранна, зручна і ефективна бухгалтерська програма.

Вербовенко І. В.

студент

Жарікова О. Б.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»

Публічне акціонерне товариство «Креді Агріколь Банк» (далі – банк) зареєстровано Національним банком України 10 лютого 1993 року за реєстраційним № 149. АТ «Креді Агріколь Банк» здійснює свою комерційну діяльність згідно чинного законодавства України та функціонує як універсальний банк здійснюючи свою діяльність на всій території України. Банк має розгалужену регіональну мережу зі 150 відділень, які розміщені по всій території України, у тому числі і 3 відділення нового формату у Києві та Дніпрі. Загалом, мережа об'єднана в 5 макрорегіонів: Східний, Західний, Центральний, Південно-східний, Південний.

АТ «Креді Агріколь Банк» має досить розгалужену мережу, тим самим посідаючи десяте місце за кількістю філій та мережею банкоматів, терміналів серед вітчизняних банків. Тому на початок 2020 року було у банку налічується 305 банкоматів, 35 терміналів та 34 комерційних терміналів POS, крім того в 2020 році відкрито 7 відділень нового формату. На кінець грудня 2020 року регулятивний капітал банку, включаючи прибуток року, склав понад 6,2 млрд грн, збільшившись порівняно з кінцем 2019 року майже на 1 млрд грн. Слід відмітити, що головним фактором збільшення капіталу було тимчасове призупинення

виплати дивідендів за 2019 рік згідно рекомендації Національного банку України, проте виплата дивідендів запланована на 1-й квартал 2021 року. У результаті діяльності Креді Агріколь за 2020 рік показник коефіцієнта достатності капіталу (Н2) зменшився на 1,95 процентного пункту до 17,8 % (нормативний мінімальний рівень становить 10 %). Коефіцієнт достатності основного капіталу зменшився на майже 3 процентних пункти і склав 8,9 % (мінімальний нормативний рівень становить 7 %).

Креді Агріколь має зростання рентабельності реалізації послуг, а саме його частка зростає на 1,01 пункти або на 3,66 %, а рентабельності надання послуг на 1,95 пункти або на 5,11 %. Аналіз структури кредитного портфеля є одним із способів визначення особливостей і концепції управління кредитним портфелем. Структурний аналіз проводиться для виявлення надмірної концентрації кредитних операцій в одному сегменті, частки великих позик і позик, наданих позичальникам з низьким ступенем кредитоспроможності, що підвищує ступінь сукупного кредитного ризику. Для початку необхідно розглянути динаміку кредитного портфеля АТ «Креді Агріколь банк» за 2017-2019 р. (рис. 1.)

Рис. 1. Динаміка кредитного портфеля АТ «Креді Агріколь банк» за 2017-2019 р.

На підставі даних рис. 2, можна зробити висновок, що загальний портфель кредитів до вирахування резерву під знецінення зріс на 16,4 % в 2019 р. в порівнянні з аналогічним періодом 2017 року і склав 23,2 млрд грн.

Основними драйверами стали іпотечне кредитування і комерційні кредити юридичним особам.

Рис. 2. Динаміка та склад кредитного портфеля АТ «Креді Аґріколь Банк» за суб'єктами кредитування за період 2017-2019 рр.

Як можна побачити з наведеного вище рисунку, Найбільшу питома вагу у кредитному портфелі банку займають кредити юридичних осіб.

Так, станом на 31.12.2019 року обсяг кредитування юридичних осіб склав 20 169 469 тис. грн., що складає 86,8 % від загального обсягу наданих кредитів.

Темп росту кредитування юридичних осіб за період аналізу склав 9,4 %.

Така динаміка росту питомої ваги кредитування юридичних осіб банківською установою свідчить про задовільну структуру кредитного портфелю з точки зору галузевої диверсифікації.

Аль-Хатіб Вісам Ахмад Мохаммад

аспірант кафедри глобальної економіки

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ

Україна

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ТОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ РОСЛИН В УКРАЇНІ

Інструменти торгової політики, що регулюють процес формування та функціонування ринку засобів захисту рослин в Україні, різноманітні і мають вплив з боку національних підприємців, які зацікавлені в обмеженні іноземної конкуренції та просуванні своїх інтересів.

В даний час вітчизняна торговельна політика формування та функціонування ринку засобів захисту рослин в Україні ще далека від широкого використання всього арсеналу інструментів державної підтримки вітчизняних експортерів за кордоном, апробованого в світовій практиці. Високо актуальним для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних експортерів засобів захисту рослин є, по-перше, пошук шляхів розширення доступу експортерів засобів захисту рослин з України на зарубіжні ринки. По-друге, розробка системи підтримки вітчизняного бізнесу з урахуванням успішного досвіду зарубіжних країн. Крім того, при виробленні підходів до здійснення зовнішньоекономічної політики слід враховувати тенденцію розвитку регіонального співробітництва в галузі торгівлі засобами захисту рослин в Україні як інструменту лібералізації міжнародної торгівлі продукцією і розширення

експортних можливостей в секторі міжнародної торгівлі засобами захисту рослин в Україні.

Експорт засобів захисту рослин є важливим джерелом формування доходів сільськогосподарських підприємств України.

Нарощуванню торговельних поставок засобів захисту рослин з України сприяла ситуація на світових ринках продовольчих товарів. Зростання чисельності населення у світі вимагає збільшення обсягів виробництва засобів захисту рослин. Таким чином, ситуація, яка склалась на світовому ринку засобів захисту рослин, а також торговельний потенціал всередині країни, сприяли тому, що Україна увійшла до числа країн-лідерів на світовому ринку. Незважаючи на позитивну динаміку торговельних поставок засобів захисту рослин, необхідно зауважити, що існує ціла низка внутрішніх і зовнішніх проблем, що ускладнюють вихід українських підприємств і утримання ними позицій на світовому ринку засобів захисту рослин. Торговельна політика на сьогодні є втіленням інструментів політичної та економічної сфери зовнішньоекономічної діяльності держав. Основою розвитку економіки країни є її експортна діяльність, яка дозволяє, поглиблюючи власну спеціалізацію, експортувати засоби захисту рослин та отримувати валютну виручку, за яку можна купувати необхідні країні товари. Збільшення експортної діяльності – це шлях до добробуту країни та усіх її громадян. Характеристика інструментів торговельної політики у процесі формування та функціонування ринку засобів захисту рослин в Україні представлена в табл. 1.

Таким чином, аналіз найбільш поширених інструментів (табл. 1), що застосовуються в торговельній політиці, свідчить про активізацію розвитку міжнародної торгівлі на ринку засобів захисту рослин.

Окремі інструменти спрямовані на захоплення нових ринків за допомогою нечесної конкуренції та використання антиконкурентних інструментів, а інші є результатом відповіді на ці дії.

Характеристика інструментів торговельної політики у процесі формування та функціонування ринку засобів захисту рослин в Україні

Стратегія розвитку ринку	Інструменти
Наступальна	Експортні субсидії, стимулювання експорту
	Фінансова підтримка експортерів
	Використання демпінгових цін
	Поширення неправдивої інформації про товари конкурентів
	Лобіювання інтересів через політичний вплив (преференціальна торгівля)
	Валютна політика (девальвація національної валюти, недопущення її укріплення)
Оборонна	Імпортозаміщення продукції (субсидіювання власних виробників)
	Антидемпінгові імпорتنі мита
	Зниження імпорتنих квот
	Митні обмеження на імпорتنу продукцію
	Підвищені вимоги санітарно-технічного характеру до товарів-конкурентів
	Зниження експортних мит

УДК 33.2964

Вовк М. М.

студентка

Марусетченко А. А.

студент

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА У ФРАНЦІЇ

Досвід регулювання земельних відносин у Франції є надзвичайно цікавим для України, незважаючи на те, що ринковий обіг сільсько-господарських земель у цій країні вважається одним із найбільш консервативних у ЄС. Реформа спрямована на розвиток фермерства базується на Законі Франції «Про аграрну політику», який був прийнятий

ще у 1960 році. Він передбачає гарантування соціального захисту фермерів і осіб, зайнятих у сільському господарстві, та спрощення доступу для них до земельних ресурсів.

Основні характеристики: 59 % учасників ринку мають земельний банк менше 50 га; будь-які фізичні, юридичні особи й органи місцевого самоврядування мають право власності на землю; мінімальний термін оренди сільськогосподарських земель – 9 років; заборонено продавати іноземцям виноградники (їх вважають національним багатством).

Ринок регулює товариство SAFER – спільнота з управління землями і розвитку агросектора, яка має 29 регіональних відділень по всій країні. Діяльність товариства регулює Міністерство аграрної політики. SAFER має такі важелі впливу на сектор: преференції при придбанні земель, звільнення від податку земельних транзакцій за участю SAFER, що робить придбання і продаж у нього землі вигідним, судовий позов у разі заниження ціни на виставлену власником ділянку порівняно з ринковою ціною. Також SAFER має право придбати ділянку, якщо землю намагаються придбати зі спекулятивною метою. SAFER може орендувати фермерські господарства до 6 років, сільгоспземлі – до 12 років. Отже, більшість земель отримує спільнота SAFER і далі перепродає їх, орієнтуючись на розвиток агросектора країни. Всі операції з купівлі-продажу землі у Франції проходять під контролем Товариств земельного упорядкування та сільського господарства (*Sociétés d'aménagement foncier et d'établissement rural, SAFER*). Ці організації є приватними, але функціонують не з метою отримання прибутку. Вони фактично виступають регуляторами землекористування в країні, іноді запобігають угодам купівлі, самостійно купують її, а потім перепродають.

Створили SAFER ще 1960 року за правління Шарля де Голля. Метою було збільшити продуктивність сільського господарства і залучити якомога більше молодих родин до фермерства. У 1990-х роках до цієї місії додалися захист довкілля, ландшафтів, природних ресурсів.

У складі SAFER діє технічний комітет, який розглядає досье людей, що планують купити землю. До його складу входять представники сільсько-господарських організацій та профспілок, місцевої влади, а також представники від міністерств фінансів та сільського господарства. Рішення ухвалює Рада директорів SAFER, яка складається з представників організацій аграріїв і місцевої влади, а затверджують його представники Мінфіну та Міністерства сільського господарства. Французькі політики не сприймають збільшення розміру ферм. У Франції багато ферм з маленькими земельними ділянками у порівнянні з фермами інших країн ЄС, і це створює труднощі для конкурентоздатності французьких фермерів. Україна могла б запозичити французький досвід у захисті прав орендарів, але для цього потрібна більш гнучка система, яка уможливіє більший розмір ферм ніж у Франції, але менший, ніж той, який пропонує український закон. Україну можна назвати, країною з гарним підґрунтям для розвитку аграрного бізнесу, але ми не використовуємо цей потенціал на повну силу. Можливо запозичивши деякі погляди на все це, від наших сусідів, ми б змогли отримати кращі результати.

УДК 339.1

Грусіцька Я. А.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЯЄЦЬ ТА ЯЄЧНИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Ринок харчових яєць України – сектор тваринництва, який найбільш динамічно розвивається. Сьогодні ринок яєць являється одним із

головних виробників і постачальників відносно дешевих і біологічно повноцінних продуктів харчування для людини. Куряче яйце є одним з дешевих, а тому доступних джерел білка в раціоні людини. До початку індустріалізації аграрного сектора виробництво яєць було орієнтоване виключно на місцеві ринки. Проте вже з середини минулого століття торгівля яйцями і яєчними продуктами стає глобальною.

На рівень пропозиції на ринку яєць впливають такі чинники, як кількість суб'єктів господарювання в даній галузі, загальна чисельність поголів'я курей, їх продуктивність, економічна та епізоотична ситуація в регіонах, сезонність. У порівнянні 2020 р. до 2015 р. обсяг виробництва яєць промисловими підприємствами зменшився на 8,7 % (рис. 1).

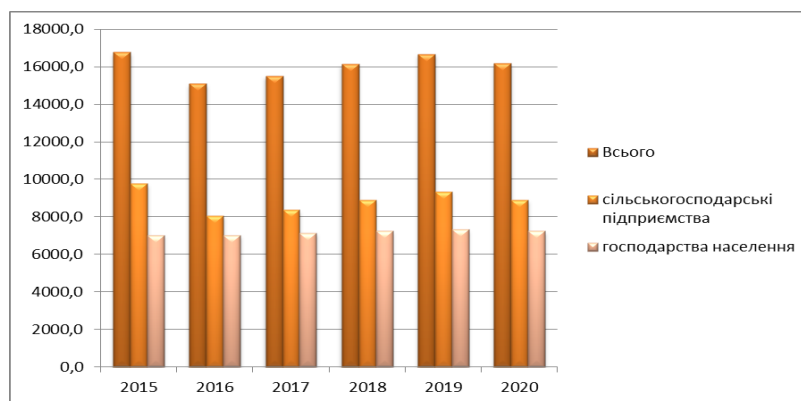

Рис. 1. Обсяги виробництва яєць Україні, млн шт.

Сумарна частка 9 компаній з рейтингу на внутрішньому ринку виробництва становить 41,4 %. Лідерами з виробництва яєць в Україні є такі представники «Авангард», «Овостар» та «Інтер Агросистема».

На сучасному етапі відбуваються процеси сегментації ринку – на ринок свіжих яєць і продуктів їх переробки. Розвиток промислового виробництва яєць дало поштовх розвитку нового для України напряму промислової переробки – виробництва яєчних продуктів.

Активне виробництво яєчних продуктів почалося близько п'яти років тому, але, попри настільки короткий період існування галузі, виробники змогли за кілька років не тільки збільшити обсяги виробництва у 8,2 рази, але і вийти на експортні ринки. Перспективи розвитку ринку яєць в Україні

пов'язані саме з розширенням асортименту переробленої продукції, до складу якої входить підгрупа для промислового споживання (меланж, білок і жовток у рідкому, замороженому і сухому вигляді), напівфабрикати для домашнього господарства і громадського харчування: спеціально упаковані і оброблені рідкі цілі яйця з тривалим терміном зберігання, заморожені цілі яйця, сухі омлети, зварені круто яйця, а також широкий асортимент готових продуктів в охолодженому і замороженому вигляді.

Таким чином, можливе розширення асортименту на основі надання корисних властивостей продукції – вітамінізовані яйця, з високим вмістом селену, йодовані, які будуть мати певну нішу на ринку і стимулюватимуть попит на продукцію. Перспективи ринку яєць і яечних продуктів будуть пов'язані з збільшенням обсягів виробництва, подальшою сегментацією виробництва, зростання попиту на яйця і яечні продукти на зовнішніх ринках.

УДК: 33.2964

Дейна Д. Г.

студентка

Здітовецька Д. І.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА СТАРИХ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄС – ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ

Старі країни-члени ЄС характеризуються високим рівнем економічного розвитку, соціальних стандартів та добробуту населення. Основними принципами політики розвинених європейських країн стосовно власності на землю сільськогосподарського призначення є забез-

печення права на вільний рух капіталу, відкриття та ведення приватного бізнесу та відсутність дискримінації. Більшість країн стикалися з проблемами неефективного виробництва, обмеженістю ресурсів, високою інтенсивністю використання земель та значною фрагментацією ділянок. Це питання є актуальним для вивчення, адже для України поняття «ринку землі» є досить новим. Досвід високорозвинених країн у майбутньому може допомогти Україні побудувати власний потужний ринок землі.

Німеччина – високорозвинена постіндустріальна країна, яка займає провідне місце в Європі у виробництві сільськогосподарської продукції.

На сільське господарство припадає всього 0,7 % ВВП. Сільськогосподарське виробництво відрізняється високим ступенем концентрації й індустріалізації. В агропромисловому комплексі країни зайнято близько 20 % населення, тоді як безпосередньо в сільському господарстві лише 1,3 %. Землі аграрного призначення складають близько половини земельного фонду країни (47,9 %), більшість з яких використовується під рілля – 34,1 % загального земельного фонду.

Метою земельної реформи в Німеччині був розвиток національної економіки та підвищення сільськогосподарського виробництва та покращення умов праці в сільському господарстві, удосконалення загального планування землекористування. Для того, щоб досягти такого рівня розвитку ринку землі у Німеччині було введено низку законів, а саме: 1990-1994 роки – Закони «Про невирішені питання власності» та «Про компенсацію та відшкодування», якими було впроваджено програму викупу землі за зниженою ціною; 2007 рік – Закон «Про оцінку сільськогосподарських земель»; 2013 рік – Закон «Про подальший розвиток структури ринку в галузі сільського господарства». Також на цю еволюцію ринку землі вплинуло падіння Берлінської стіни та об'єднання Західної та Східної Німеччини у 1989–1990 роках.

Регуляція ринку землі здійснюється за допомогою незалежних комісій експертів з оцінки землі, завдяки яким підтримується прозорість ринку. Серед їх функцій – ведення баз даних про суми угод продажу ділянок, на підставі яких формуються ключові чинники ціноутворення. Це унеможлиблює спекуляції. Жодних обмежень щодо покупців, щодо іноземних фізичних чи юридичних осіб, щодо обмеження максимальної площі землі не встановлено. Розмір мінімальної площі може бути встановлений федеральним районом окремо. Колишні землевласники можуть купити землі в залежності від якості ґрунту за нижчою ціною, але власник потім зобов'язується використовувати цю землю в сільському господарстві, як мінімум 20 наступних років.

Також варто не забувати про податки без яких неможлива ця реформа. Податок на придбання землі – 3,5% вартості угоди, який сплачується покупцем. Податок на придбання землі не сплачується, якщо ціна угоди менше \$2,800. Для СГ земель існує знижена ставка муніципального податку: до 1,2% для сільськогосподарських земель і 2,4% для інших земель. У Східній Німеччині існують спеціальні ціни для колишніх власників земель, які їх втратили при колективізації в 1950-60-х рр. – 65% вартості поточної ринкової ціни землі.

Отже, ринок землі в Німеччині є ліберальним та відкритим. Така політика разом з державною підтримкою агро сектору сприяє ефективним структурним зрушенням у бік зменшення частки неефективних та збиткових підприємств. Після проведення реформи фінансовий стан фермерських господарств покращився. Сьогодні спостерігається тенденція об'єднання земель серед фермерів вони намагаються збільшити свою частку власності на землю. Це означає, що попит на сільськогосподарські землі збільшується.

Список використаних джерел:

1. Jaworoski W. Reforma rolna. Tekst ustaw i rozporzadzen. Krakow, 1926. Т.3. 346 s. 5.

Дембіцька Т. М.

студентка

Наконечна К. В.,

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АГРАРНА ПОЛІТИКА ПОЛЬЩІ: ПЕРСПЕКТИВИ АПРОБАЦІЇ ДОСВІДУ ДЛЯ УКРАЇНИ

Сучасне законодавче забезпечення розвитку аграрного сектора економіки європейських держав, зокрема України та Польщі, повинно базуватися на засадах Спільної аграрної політики ЄС, що має на меті не лише підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, а й комплексний розвиток сільських територій. Особливо важливим у зв'язку з цим є вдосконалення аграрного законодавства України в умовах євроінтеграції. Сучасна аграрна політика Польщі спрямована на структурну перебудову сільського господарства, продуманий експорт сільськогосподарської продукції, формування агропромислового ринку, розвиток органічного виробництва, сталий розвиток сільських територій. На відміну від України, основу аграрного сектору Польщі складають навіть не малі, а мікрোগосподарства з середньою площею 5–10 га. Сільськогосподарські землі Польщі знаходяться у приватній власності, більшість польських фермерів не мають уявлення про бух облік, спеціалізація – найефективніший спосіб ведення господарства, Польща “фруктова королева”. Загальна частка овочів і фруктів у фізичному обсязі продукції рослинництва сягає 40 %. Польща є найбільшим у світі експортером яблучних консервів. Виробництво с/г у

Польщі щорічно зростає на 20 %. Рентабельність польського сільського господарства сьогодні становить близько 40-50 %. Незважаючи на те, що аграрний сектор Польщі має ряд специфічних відмінностей від українського, багато чого з польського досвіду все ж має сенс перейняти Україні.

Польські с/г товаровиробники повною мірою використали всі програми та інструменти САП ЄС, значно наростивши свою конкурентоспроможність у тому числі шляхом економії на транзакційних витратах. А українські товаровиробники є інституційно неспроможними адекватно реагувати на внутрішні і зовнішні виклики мінливого конкурентного середовища до завершення структурних реформ в агропромисловій сфері на ринкових засадах. Головна мета аграрної політики перехідних економік – досягнення сталого конкурентоспроможного розвитку аграрного сектора економіки шляхом гармонізації інтересів національних виробників і споживачів продовольства та сировини на внутрішньому ринку. За період з 2014-2020 прями асигнування в сільськогосподарський сектор Польщі та сільські райони склали близько 23,4 млрд. євро. Прямі платежі – ключове джерело підтримки для сільських фермерів. У 2014 році близько 1,3 мільйона польських фермерських господарств отримали близько 3 млрд. прямих платежів. У 2015 році ЄС витратив понад 219 млн. на ринкові заходи в Польщі, орієнтовані головним чином на сектор фруктів і овочів, а також молоко і молочні продукти.

Істотним на сьогодні є законодавче визначення основних засад державної аграрної політики України на довгострокову перспективу, приведення заходів з державного регулювання аграрного сектора економіки України у відповідність до вимог СОТ та ЄС. Важливим завданням у сучасний період є створення необхідних економічних, організаційних та правових механізмів реалізації основних пріоритетів державної аграрної політики України.

Дорошенко Ю. Ю.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВІОБНИЦТВА В ЯПОНІЇ

Сільськогосподарське виробництво являється однією з важливих частин державної соціально-економічної політики кожної країни. Тому не дивно, що більшість держав виділяють їй чимало уваги. Хоча Японія представляє собою одну із передових країн світу, але похизуватися високим рівнем розвитку аграрної політики не може через багато факторів, що заважають її прогресу. За статистикою, 18 % сімейного бюджету середньостатистичного японця йде на продовольство. Для порівняння в Сполучених Штатах на це відводиться не більше 10 %, тому можна зробити висновок, що в Японії воно доволі дороге. За підрахунками ОЕСР, жителі Країни сходу сонця додатково витрачають приблизно 1,5 % ВВП, або 68 млрд дол.. США на сільськогосподарські потреби країни. Собівартість продукції зростає через нестачу придатної для сільського господарства землі, тому Японія залежна від імпорту продовольства. Хоча держава завжди приділяла достатню увагу аграрному сектору. Але не зважаючи на всі старання, Японія залишається найбільшим імпортером в світі, кожен рік закупаючи товари в інших країн на великі суми, що становлять приблизно 35 млрд. доларів. Головною задачею уряду зараз є хоча б підтримувати сільськогосподарське виробництво на нинішньому рівні, аби тільки не стати ще більш

залежними від іноземного продовольства. Після Другої Світової уряд став активно розвивати деякі галузі сільського господарства. Наприклад острів Хоккайдо став центром скотарства, де було створено багато спеціальних ферм та господарства, зараз чверть молочного стада країни зосереджено саме там. Морські простори Країни сходу сонця багаті різноманітною флорою та фауною.

Щорічно японські рибалки видобувають більше 10 млн тонн риби та морепродуктів. Найбільше улову дають води Хоккайдо та Хонсю. Половина посівної площі зайнята зерновими культурами, чверть – овочами, а ще чверть – технічні культури та кормові трави. Землеробство є провідною сферою в структурі сільськогосподарського виробництва.

Основною вирощуваною культурою є рис, проте японці приділяють достатньо уваги і іншим зерновим культурам, бобовим та чаю.

Японський клімат дозволяє збирати врожай два чи три рази на рік.

Обробіток рису є ключовим напрямком спеціалізації в Також великого поширення зазнало вирощування овочів у теплицях, передмістях та селах, що дозволяє японцям харчуватися свіжими продуктами упродовж всього року.

За останні декілька десятків років в Японії намітилася тенденція, що характеризується такими аспектами як: поступовий перехід японців до західного укладу життя, що призвело за собою скорочення орних земель та особливо рисових полів, активна урбанізація, зменшення населення у сільській місцевості, країна швидко розвивається у вторинних і третинних секторах економіки, а все більше сільськогосподарських угідь віддається під будівництво.

Японське може похизуватися своєю технологічністю та високим рівнем інновацій, що робить країну передовою на технічному ринку. Країна сходу сонця має велику долю експорту автомобільного транспорту, машинобудування та електроніки в інші держави.

Дмитришин Р. А.

*дійсний член КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді», відділення філософії та суспільствознавства секції «Правознавство»,
учень 11 А класу, середньої загальноосвітньої школи № 297,
Святошинського району, Президент школи,
Лідер Ради учнівського самоврядування «Надія»*

м. Київ

Україна

БАЗОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ І ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ В УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ПРИ РОЗВЕДЕННІ, АКЛІМАТИЗАЦІЇ, ВІДТВОРЕННІ РИБИ ТА ЗАРИБЛЕННІ ВОДОЙМ

Проведені дослідження дають підстави стверджувати, що рибогосподарська діяльність людини впливає на чисельність цінних риб у природних водоймах – осетрових (севрюги, осетра, стерляді), лососевих (кети, горбуші, білорибіці, форелі), коропових (ляща, карася, коропа, білого та строкатого товстолобика та інших риб), що дає змогу за короткий період збільшити її чисельність у природі.

Встановлено, що екологічна думка формувалася у епоху, коли спостерігалися значні коливання виробництва продовольства, коли голод був розповсюдженим явищем. Це пояснює той факт, що усі поселення будувалися біля великих водойм чи річок. Люди ловили рибу. Риби як промислові тварини дають м'ясо, ікру, клей, шкіру. Люди здійснюють промисел риб, тобто добувають у великих кількостях деякі види риби з метою використання для своїх потреб. Вказане уможливило через втручання людини у еколого-виробничі процеси забезпечити біологічне різноманіття шляхом забезпечення відтворення та раціонального використання риби, сформувати запаси риби [1].

В Україні існує чотири державні установи, які щороку проводять роботи з відтворення та випуску молоді різних видів риби у водні об'єкти. Вони були свого часу побудовані каскадом на кожному водосховищі. Такі комплекси, наприклад, у 90-х роках забезпечували 40 тис. тонн риби, а станом на 2020 рік лише 25 тис. тонн. Сьогодні ми спостерігаємо падіння обсягів вилову риби майже в два рази. А це свідчить, що ось ця різниця в 15 тис. тонн і є саме рослиноїдні риби, мальків яких перестали в необхідних обсягах відтворювати та випускати молодь цього виду риб у водні об'єкти саме рибовідтворювальні комплекси. Оскільки у природних водоймах України ці види риб розмножуватися не можуть, їх розводять штучно в рибних господарствах і випускають у природні водойми. Ми проводили дослідження об'єктів існування риби саме у цих рибовідтворювальних комплексах. Для експериментального підтвердження наукового дослідження ми проаналізували діяльність зазначених рибзаводів:

- Державна установа «Новокаховський рибоводний завод частикових риб», Херсонська область. Зариблює пониззя річки Дніпро та Каховського водосховища молоддю рослиноїдних видів риб та коропа, а також проводить відтворення і вселення аборигенних видів риб, тобто судака, щуки, сома, що дозволило покращити їх пристосування до умов навколишнього середовища;

- Державна установа «Рибоводний завод «Лопушно», Чернівецька обл. Проводить зариблення Дністровського водосховища молоддю форелі;

- Державна установа «Виробничо-експериментальний Дніпровський осетровий рибовідтворювальний завод імені академіка С. Т. Артющика» Херсонська область. Проводить зариблення басейну Чорного моря молоддю осетрових видів риб (стерлядь, російський осетер, білуга) та короп і білий амур. Після занесення осетрових видів риб в Червону книгу України (білуга і стерлядь – з 1993 р., російський осетер і севрюга – з 2009 р.) завод займається збереженням для майбутніх поколінь зникаючих риб і цьому досі немає аналогів у Європі;

– Державна установа «Херсонський експериментальний завод по розведенню молоді частикових риб», Херсонська обл. Проводить зариблення пониззя річки Дніпро молоддю рослинної видів риб та коропа.

Штучне розведення риби здійснюється: а) на рибоводних заводах, де розводять різних цінних риб (осетрових, сига, форель); б) у ставкових господарствах різного типу: тепловодних (розводять коропа, товстолобика, білого амура); холодно-водних (розводять форель, яка живе у водоймах з твердим кам'янистим дном і чистою холодною водою); повносистемних (ставкові господарства, у яких рибу вирощують від ікринки до товарного стану та складаються з нерестового, вирощувального, зимувального, нагульного, маточного ставків); неповносистемних (ставкові господарства, у яких рибу вирощують або від ікринки до мальків, яких можна випускати в ставки, або від рибопосадкового матеріалу (зарібку) до товарної продукції). Так, постійно проводяться роботи з відтворення та випуску молоді різних видів риб у водойми України для підтримання екосистеми водойм, збереження та збільшення чисельності риби у навколишньому середовищі. Під час канікул та у вихідні дні ми проводили дослідження правового регулювання екологічно чистого відтворення об'єктів існування риби у Державній установі «Новокаховський рибоводний завод частикових риб» (площа – 1003,28 га, а водного дзеркала – 854,6 га) та Державній установі «Виробничо-експериментальний Дніпровський осетровий рибовідтворювальний завод імені академіка С. Т. Артющика» (площа – 106 га, а водного дзеркала – 68 га).

На початкових етапах експерименту нам було керівництвом дозволено проводити спостереження і потім ми спільно з планово-економічним та юридичним відділом досліджували базові складові дотримання екологічного законодавства.

У результаті проведених нами досліджень ми дійшли висновків, що потрібно взяти до уваги практичне застосування специфічної екосистеми у Державній установі «Новокаховський рибоводний завод частикових

риб», де створено ідеальні умови для вирощування молоді рослиноїдних риб, які харчуються нижчими водоростями та макрофітами, що дозволяє поліпшити екологічний стан водойм з урахуванням впливу на довкілля. Для поглиблення знань щодо еколого-правового регулювання в рибному господарстві, застосування екологічного законодавства та чіткого розуміння наслідків правової відповідальності від господарської діяльності людини, я подав заявку і виграв грант для проходження міжнародного стажування в Грузії. Основні результати було обговорено під час стажування на тему: «Стратегічний розвиток професійних компетенцій та освітні інновації в економіці знань» у місті Батумі, виступах на семінарах і конференціях, V Київському дитячо-юнацькому Форумі М 18 «Менші 18 – ми можемо більше!», Онлайн-HACKATHON та в рамках розробленого маршруту проектної діяльності.

Результати дослідження адаптовано в роботу Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді Міністерства освіти та науки України через створення спільного навчально-виховного комплексу з аквакультури та гуртка «Аквакультура», при участі в складі робочих груп Бюджетної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури» та Державного агентства рибного господарства України.

З результатами експериментальної діяльності я ознайомив учнівську молодь через проведення он-лайн вебінару на тему: «Проблематика еколого-правового регулювання відтворення риби в Україні» та проведення спеціальних тематичних занять, що сприяло формуванню знань в учнів про способи відтворення риби в рециркуляційних аквакультурних системах в сучасних умовах трансформаційних процесів.

У ході формуючого експерименту після проведених тематичних занять, ми здійснили анкетування учнів, вчителів, та провели підготовку і аналіз анкет з метою моніторингу обізнаності населення за даною проблематикою.

Респондентам в анкеті запропоновані запитання:

- 1) Які види риби у природі Вам відомі?
а) короп; б) білий амур, товстолобик; в) інші).
- 2) Чи може бути риба небезпечною для людей? а) так; б) ні).
3. Які екологічні умови необхідні для існування риби?

Аналізуючи результати опитування, анкетування проведених заходів було обговорення можливостей створення еколого-правових умов для здійснення ефективної діяльності при відтворенні риби на засіданні ініціативної групи Ради учнівського самоврядування «Надія» та педагогічній раді середньої загальноосвітньої школи № 297, Святошинського району, міста Києва, інших шкіл, гімназій, ліцеїв, батьківських зборах (в режимі он-лайн) ми дійшли висновків про необхідність розширення в учнівської молоді знань з екологічного права.

Практичною реалізацією дослідження є те, що нами було об'єднано зусилля, щоб сформувати готовність учнівської молоді до розуміння необхідності відродження рибного потенціалу нашої Батьківщини не тільки в соціальному, економічному, екологічному, але й у правовому просторі та підвищення рівня правового світогляду.

Список використаних джерел:

1. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 № 5293-VI (чинний з 01.07.2013 р.). Офіційний вісник України. 2012. № 79. С. 26.
2. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 29. С. 12.
3. Рекомендації до розроблення проекту Комплексної програми розвитку сталої та конкурентоспроможної аквакультури на 2023–2030 роки. Шарило Ю. Є., Вдовенко Н. М., Герасимчук В. Г., Поплавська О. С., Дмитришин Р. А., Маргасова В. Г., Коваленко Б. Ю., Коновалов Р. І.К.: НУБіП України. 2021. 24 с.
4. Hoof, L., Kraus, G. Is there a need for a new governance model for regionalized Fisheries Management? Implications for science and advice. Marine Policy, 2017. № 84. P. 152–155.

Загорійчук Л. Л.

студент

Михальчишина Л. Г.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗНАЧЕННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В умовах глобалізаційних процесів важлива роль в національних економіках відводиться транснаціональним корпораціям. Розвиток ринкової економіки держави та зміцнення її продовольчої безпеки залежить від ефективного розвитку аграрної сфери України. Україна є серед незмінних лідерів за експортом агропродукції. Вона посіла друге місце в світі за загальним обсягом експорту зернових за підсумками минулого маркетингового року (з липня 2019 року до червня 2020-го). Відтак, Україна є одним з гарантів продовольчої безпеки у світі.

З іншого боку, найбільшим споживачем продовольства у світі є Китай, відтак він найбільший імпортер аграрної продукції, свідчить міжнародна та українська статистика.

При цьому в КНР намагаються зменшити торговельну залежність від США, які є найбільшим аграрним експортером у світі. У цій ситуації не є дивною увага китайського уряду та бізнесу до українських ланів: інвестиції Пекіна в український АПК рік від року зростають, так само як й експорт до Китаю українського продовольства. Загальний обсяг українсько-китайської торгівлі за останній рік сягнув 15 млрд дол. США (проти 13 мільярдів доларів у 2019 році), це найбільший показник за всю історію.

За даними Державної митної служби, в 2020 році Китай був головним торговельним партнером України.

Найбільше товарів до України імпортували саме з Китаю (на 8,3 млрд дол. США), Німеччини (5,1 млрд доларів) та Росії (4,6 млрд дол. США).

Експортували з України найбільше до того ж Китаю (7,1 млрд доларів), Польщі (3,3 млрд доларів) та Росії (2,7 млрд дол. США).

Основа експорту з України до Китаю – олія та олійні культури (близько третини аграрного експорту України до КНР), зернові (близько половини експорту) та аграрні відходи (понад 10 % експорту). З пріоритетних для Китаю зернових та олійних культур з України, на першому місці – кукурудза.

Річний обсяг імпорту кукурудзи в Китаї (з усього світу) оцінюється аналітиками від 18 до 20 млн тонн, пшениці до 10 млн тонн, а соєвих бобів – 100 млн тонн, Китай – найпотужніший імпортер зерна в світі, і його інтерес до України виглядає природнім. Найбільший у світі китайський аграрний трейдер (група компаній COFCO) активно працює в Україні. COFCO (Китайська національна зернова, олійна і продовольча корпорація) – найбільший виробник продовольства в Китаї, керується напряду урядом КНР. Має свої представництва у більш ніж 140 країнах. В Україні COFCO працює з 2011 року, передовсім як зернотрейдер.

В останні роки цей гравець входить у топ-10 та топ-5 в Україні за експортом ріпаку та пшениці. Що до кукурудзи, найцікавішої української культури для Китаю, то тут COFCO вийшов на друге місце, продаючи близько половини цієї культури на експорт. Водночас ця корпорація – один з найбільших роботодавців в українському селі, та один з найбільших інвесторів в українську аграрну інфраструктуру, таку статистику наводить профільний портал «Латифундист».

Китай інвестує лише у великий аграрний бізнес, зосереджує свою увагу на розбудові (викупі) портів, які є основою його економічної

експансії за кордоном. Китайський інвестор зацікавлений у довгостроковій оренді української землі, або у купівлі у власність – через українських партнерів. При цьому китайські інвестиції в аграрний сектор не є цілком прозорими, тому їхні масштаби та вплив оцінити важко.

УДК: 339.13;633.1

Злобинець Є. М.

студент

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК МЕДУ

Мед – найбільш використовуваний з продуктів бджільництва, який активно використовується людиною в різних галузях життя, зокрема харчовій та медичній промисловості. Тому вивчення властивостей меду, об'єм видобутку та ринки збуту є актуальними. Збільшення кількості пестицидів в сільському господарстві, вирубка лісів, забудівля пасовищ, а також погіршення екологічної ситуації на пряму впливає на кількість вироблення та якість меду.

Важливим чинником успішного розвитку бджільництва є здоров'я бджіл. Досягають оздоровлення насамперед за рахунок профілактичних заходів (дезінфекція, дотримання санітарно-гігієнічних вимог, своєчасне поновлення бджолиних маток, формування та утримання сильних бджолиних сімей), а також застосування новітніх препаратів проти збудників хвороб. У зв'язку з шкідливістю для організму бджіл використання антибіотиків у бджільництві заборонено.

У збереженні бджіл та одержанні безпечної продукції важливим є вдосконалення роботи служб ветеринарної медицини, зокрема з надання практичної допомоги пасічникам щодо профілактики хвороб. За рахунок цих заходів можна попереджувати захворювання бджіл, покращувати їх розвиток, і утримання, та одержувати продукцію високої якості.

На сьогоднішній день ринок меду натурального займає вагоме місце в аграрному експорті України. 70% виробництва меду зосереджено у восьми областях: Вінницькій, Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Житомирській, Миколаївській, Полтавській і Кіровоградській. В Україні за даними FAO близько 1,5 % населення займається бджільництвом та щорічно виробляється 60–75 тис. тонн меду на рік. Проте за рахунок тіньового виробництва, важко точно визначити реальну кількість готової продукції. Офіційні інституції України оцінюють обсяги виробництва до 100 тис. тонн. На кількість зібраного меду впливають багато чинників, у тому числі погодні умови, так, у 2019 році відмічався низький збір липового, а також недостатній збір акацієвого та гречаного меду. Незважаючи на це, за оцінками експертів ринку в 2019 році в Україні вироблено 100–110 тис. тонн меду натурального.

Згідно з офіційною статистикою ДФС України, обсяг експорту меду натурального зріс на 12,7 % і становив 49,7 тис. тонн, що на 0,75 % більше, ніж у 2018 році, але на 26,6 % менше, ніж у 2017 році, який був одним з найуспішніших по збору меду.

Підписання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом сприяло розширенню географії та нарощуванню обсягів експорту меду натурального. Україна має тут низку переваг: безмитну квоту, географічну близькість розташування й відповідно відносно невисокі логістичні витрати на доставку продукції, хороше співвідношення ціни та якості на українську продукцію. На позаквотний обсяг українського меду мито становитиме 17,3 %.

На теперішній час Україна є найбільшим виробником меду в Європі й займає п'яте місце у світі. Проте у цій галузі існують і свої проблеми. Деякі експерти ринку вважають, що понад 50 % рідкого травневого й акацієвого меду в Україні – фальсифікат. Це завдає шкоди, як здоров'ю українців, так і репутації українських переробників меду, адже за виявлення фальсифікату при експорті рівень довіри іноземних компаній-імпортерів до українських виробників різко знижується.

Вітчизняний ринок меду є одним із найбільш перспективних і експортоспроможних.

Значному зростанню обсягів експорту меду за кордон сприяло підписання угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Назріла необхідність змін у законодавстві, спрямованих на боротьбу з фальсифікатом, забезпечення простежуваності виробництва, захисту рослин, спрощення процедури реєстрації пасік тощо.

Список використаних джерел:

1. Білаш Г. Д., Кривцов Н. И. Селекція пчел. М.: Агропромиздат, 1991. 304 с.
2. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolnaca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
3. Koval V., Mikhno I., Trokhymets O., Kustrich L., Vdovenko N. Modeling the interaction between environment and the economy considering the impact on ecosystem. *The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF 2020)* Vol. 166. 2020.
4. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 4–9.

5. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. Економіка та держава. 2021. № 9. С. 19–23. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.9.19

УДК 338.439.4:637.3

Ірклієнко Н. П.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ СИРІВ

Сир – це молочний продукт масового споживання, для якого характерна висока біологічна і харчова цінність. Він є джерелом незамінних амінокислот (триптофану, лізину, метіоніну) і містить до 22 % білків, тобто більше ніж у м'ясі, 30–50 % і більше жиру. В Україні ринок сирів включає такі групи: сичужні та плавлені сири. Сичужні сири розподіляються на тверді та напівтверді сири, свіжі та розсільні сири, м'які сири, інші сири, сирні тверді продукти.

Ринок сирів України традиційно представлений твердими сирами («Російський», «Голландський», «Сметанковий» та інші) і тільки невеликою кількістю м'яких сирів, тоді як європейські країни (Німеччина, Франція, Італія й інші) традиційно славляться вишуканістю асортименту м'яких сирів. В Україні дванадцять великих підприємств виробляють 60 % сиру та сирної продукції (108 тис. тонн), 87 молочних підприємств середньої потужності – 50 тис. т сиру і сирної продукції, що становить 28 %

від загального обсягу виробництва. Решта – 22 тис. тонн (12 %), продукції виробляють малі підприємства. Згідно з даними Державної митної служби, у квітні 2018 року експортний обсяг сирів всіх видів у грошовому еквіваленті склав 3,674 млн USD, що на 9,2 % перевищує вартість експорту за аналогічний місяць попереднього року. За період січень-квітень 2018 року експортні поставки з України зросли на 20,4 % до 17,61 тис. тонн. У 2017 році експорт сирів з України склав 9,072 тис. тонн). Імпортний обсяг цього сегменту продукції у 1,5 рази переважає експортний. У квітні 2018 року до України було завезено сирів загальною вартістю близько 5,305 млн дол. США. Загальна вартість імпорту за період січень-квітень становила 19,743 млн USD та демонструє приріст на 28,4 % до 29,42 тис. тонн. Обсяг імпорту сирів в Україну за 2020 рік виріс на 97 %. Загалом товарообіг у минулому році склав 210,4 млн дол. США, що на 101,6 млн \$ більше ніж минулого року. Топ 5 країн експортерів сирів до України: 1. Польща – 22,4 тис. тонн (48 %); 2. Німеччина – 9,2 тис. тонн (20%); 3. Франція – 3,8 тис. тонн (8 %); 4. Нідерланди – 3,5 тис. тонн (7 %); 5. Італія – 1,9 тис. тонн (4 %).

Ситуація, яка склалася на ринку сирів в Україні, йде не на користь вітчизняним виробникам, оскільки їм складно конкурувати з імпортною продукцією з боку Європейського Союзу, програючи і в ціні та якості. Галузь виробництва і реалізації молочної продукції залежить від стану і розвитку тваринництва в Україні. Основною проблемою в тваринництві є зменшення поголів'я великої рогатої худоби. В Україні вироблено за грудень 2018 року 17 125 тонн сиру, серед яких: сир свіжий неферментований (недозрілий і невитриманий, включаючи сир із молочної сироватки та кисломолочний сир) становить 5 766 тонн; кисломолочний сир і вироби з нього для дитячого харчування – 624 тонн; сир порошковий, голубий, тертий та інший неплавлений (крім свіжого сиру, сиру з молочної сироватки та кисломолочного сиру) – 8 293 тонн; сир плавлений (крім тертого або порошкового) – 2 442 тонн.

Таким чином, аналіз ринку сирів показує, що ринок сиру в Україні здебільшого представлений твердими сичужними сирами, а виробництво м'яких сирів є порівняно меншим. Для досягнення конкурентоспроможності м'яких сирів необхідно виробляти сири високої якості. Тому вітчизняним сироробним заводам варто вдосконалювати технологію і підвищувати якість м'яких сирів та оптимізувати асортимент, що дасть змогу українським виробникам конкурувати на світовому ринку сиру. Український ринок сиру та молочної продукції не є стабільним. Попит на сири та їх споживання щорічно збільшується. Для розширення експортних можливостей в першу чергу необхідно проводити контроль якості продукції, налагоджувати логістику, постачати фермерські господарства обладнанням, яке забезпечить збереження всіх корисних речовин у молоці при транспортуванні.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Український клуб аграрного бізнесу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness

УДК 339.1:633.85(477)

Іщук О. П.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ ОЛІЇ

Соняшникова олія – один з основних джерел рослинних жирів, необхідних людині для якісного функціонування організму. В структурі

виробництва олійних культур в Україні 95 % припадає на соняшник. Ринок соняшнику в системі аграрних ринків України є провідним серед інших олійних ринків з огляду на становлення позиції держави як світового лідера з експорту соняшникової олії та зміну курсу вивозу товарного насіння на експорт продукції переробки – олії нерафінованої.

Згідно з даними Держстату, за обсягами виробництва соняшнику у 2019 році України займає перше місце в світі. Соняшник залишається одним з ліквідних і прибуткових продуктів на внутрішньому ринку, який повністю насичується за рахунок власного виробництва. На внутрішній ринок соняшник надходить за традиційними каналами реалізації: переробним підприємствам, населенню через систему громадського харчування, включаючи продаж і видачу в рахунок оплати праці; комерційним структурам – через біржі та аукціони, а також зарубіжним країнам. Лідерами за обсягами вирощування соняшнику є Дніпропетровська, Кіровоградська, Запорізька, Миколаївська області. Валовий збір культури у минулому сезоні сягнув 14,5 млн тонн, середня врожайність – 2,3 т/га. За посівними площами під соняшником Україна займає 2 місце у світі (6,2 млн га). На першому місці – Росія з показником 8 млн га. Рівень переробки соняшнику на олію досяг показника 6,3 млн.т. Це пов'язано з наступними факторами: обсяги споживання соняшникової олії щорічно зростають; жир соняшникової олії є одним з основних компонентів масел. Собівартість соняшнику також невпинно росте. У 2010 р. собівартість складала 183,8 грн/ц, а у 2019 р. склала 448,3 грн/ц. Попри це попит на міжнародному ринку не лише не знижується, а й навпаки зростає. Прогнозується, що виробництво у 2020/2021 маркетингових роках збільшиться з 18229 тис. тонн до 19449 тис. тонн порівняно з 2016/2019 маркетингових роках. Україна націлена не втрачати першість на міжнародному ринку. Найбільшими виробниками соняшникової олії є: ТОВ «Кернел-трейд» («Щедрий дар», «Чумак», «Стожар»), Bunge («Олейна», «Золота краплина»). Саме вони

спеціалізуються на переробці олійно-жирових культур. Експорт соняшnikової олії також щорічно має тенденцію до зростання за рахунок збільшення попиту. Основні країни, що купують даний продукт: Індія, Сирія, Китай, Нідерланди, Іспанія, тощо, але разом з тим, починаючи з 2016 року обсяги поставок олії до Швейцарії знизилися через збільшення власного виробництва в цій країні. Наша країна займає провідну роль на міжнародному ринку з експорту соняшnikової олії. Останні 10 років наша держава посідає перше місце по експорту рослинних жирів, а саме: соняшnikової олії, ріпаку, сої. Попри часткову втрату ринку збуту соняшnikової олії, Україна щорічно виготовляє все більше і більше товару, б'ючи власні рекорди по експорту даної продукції.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Український клуб аграрного бізнесу [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness.

УДК 333.339

Кащенко В. В.

студент

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

РИНОК ЯЧМЕНЮ В УКРАЇНІ

Ячмінь є однією з найбільш відомих стародавніх зернових культур і першим окультуреним злаком близько 10 тисяч років тому назад на Близькому Сході, що відіграв надзвичайно важливу роль у становленні і

розвитку світового сільського господарства та загалом людської цивілізації.

Нині у світі серед розповсюджених в аграрному виробництві злакових сільськогосподарських культур ячміль за розмірами посівних площ поступається лише пшениці, рису і кукурудзі.

Зерно ячменю зазвичай досить широко використовують передусім як для продовольчих і технічних, так і кормових цілей. Зокрема, ячміль входить до групи найцінніших концентрованих кормів для тварин, оскільки містить повноцінний білок. Зокрема, 1 кг корму із зерна ячменю має у середньому 100–120 г перетравного білка, в якому міститься весь набір незамінних амінокислот, включаючи особливо цінні з них лізин, триптофан. На продовольчі цілі ячміль здебільшого використовують у пивоварній промисловості, а також при виробництві перлової і ячної круп.

На відміну від загальносвітових тенденцій зростання виробництва ячменю, інтерес вітчизняного агробізнесу до його вирощування дещо знизився, про що свідчить динаміка скорочення посівних площ під цією зерновою культурою. В Україні традиційно вирощують як озимий, так і ярий ячміль.

Останніми роками спостерігається зменшення посівних площ ячменю, передусім ярого, тоді як під озимим впродовж аналізованого періоду 2000–2016 рр. вони зросли майже втричі. Загальна посівна площа ярого і озимого ячменю скоротилася із 3985 тис. га у 2000 р. до 2873 тис. га в 2016 р., або майже на 28 %. При цьому також спостерігалось їх зростання у 2000–2010 рр. до максимуму – 4505 тис. га, після чого зберігалася динаміка щорічного зменшення посівних площ до нинішнього рівня.

Аналіз даних врожайності за минулі роки показував, що Україна є лідером з виробництва і експорту пшениці і ячменю, але останнім часом конкуренцію активно складає вирощування кукурудзи. Виробництво

ячменю в Україні у 2018/2019 МР складе порядку 7,3 млн. тонн, що на 11% менше, ніж у минулому маркетинговому році. За рахунок низького виробництва, експортний потенціал даної зернової культури оцінюється в 3,6 млн тонн, що значно поступається показнику минулого року в 4,4 млн тонн.

Починаючи з 2008 року собівартість ячменю стрімко зростає, на це могло впливати декілька чинників:

витрати конкретного підприємства на виробництво і реалізацію певного виду продукції в грошовій формі;

підняття цін на робочу силу та техніку;

збільшення цін на паливо; витрати на відсотки за кредити, відсотки та винагороди за фінансову оренду, витрати на зберігання продукції, та багато інших.

Тенденції експорту ячменю, формуються відповідно до динаміки виробництва.

Так, за підсумками 2018/19 МГ зафіксовано зниження виробництва ячменю – на 11 % щодо показника попереднього сезону. У відповідності зі сформованим трендом обсяги експортних поставок цієї культури в 2018/19 МГ знизилась на 16 %.

При цьому, аналізуючи скорочення поставок в абсолютних показниках, можна відзначити, що при зниженні валового збору ячменю на 936 тис. тонн експорт даної культури знизився всього на 697 тис. тонн.

Це свідчить про зниження попиту культури на внутрішньому ринку і інтерес імпортерів, який поки зберігається. Фактори зростання українського експорту: зростання чисельності населення; розвиток економік країн Азії; глобальні зміни клімату; торговельний конфлікт між США і Китаєм.

Незважаючи на дещо нестабільні показники даних за останнє десятиріччя, Україна все одно залишається однією з головних країн-виробників зернових культур, що є невід'ємною часткою в економіці країни.

Кикла А. А.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ ГОРІХІВ

Горіх – в ботаніці це сухий нерозкритий плід з твердою оболонкою у рослин, з одною або (рідше) двома насінинами. За рівнем прибутковості горіховий бізнес можна прямо віднести до одного із найбільш економічно вигідних напрямів діяльності в сільському господарстві. Останніми роками він досить швидкими темпами розвивається не лише в господарствах населення, але й у підприємствах. Серед багатьох видів економічної діяльності у сільському господарстві останнім часом значну увагу привертає бізнес з вирощування горіхів. На відміну від традиційних плодово-ягідних культур він має ряд важливих переваг. Насамперед це більше можливостей і каналів збуту, а також тривалості зберігання та порівняно стабільних високих цін реалізації продукції.

Крім цього, після початку плодоношення із кожним роком урожай горіхів підвищується, а самі насадження за умов правильного догляду можуть давати продукцію впродовж наступних 10–15 років і більше, залежно від їх виду та сортових особливостей застосування агротехніки вирощування та інших факторів.

У світі є декілька країн, де вирощування горіхів є окремою спеціалізованою галуззю садівництва. До їх переліку відноситься також і Україна, де культивування горіхів стає одним зі стратегічних напрямів

розвитку АПК. За останні 5 років загальна площа усіх насаджень горіхоплідних культур у плодоносному віці зростає на 104,5 % у тому числі безпосередньо під волоським горіхом на 102,3 %.

Основна площа насаджень знаходиться у Чернівецькій (1,5 тис. га), Вінницькій (1,1 тис. га), Львівській (1 тис. га), Закарпатській (1 тис. га), Дніпропетровській (0,9 тис. га) та Одеській (0,9 тис. га) областях.

Досить значні площі під цією культурою розміщені в Донецькій (0,8 тис. га), Хмельницькій (0,8 тис. га), Миколаївській (0,8 тис. га) областях. Також вирощування горіхів займаються і в інших регіонах країни – на Київщині (0,6 тис. га), Черкащині (0,6 тис. га) і Кіровоградщині (0,6 тис. га). На решті території площі становлять менше 0,5 тис. га.

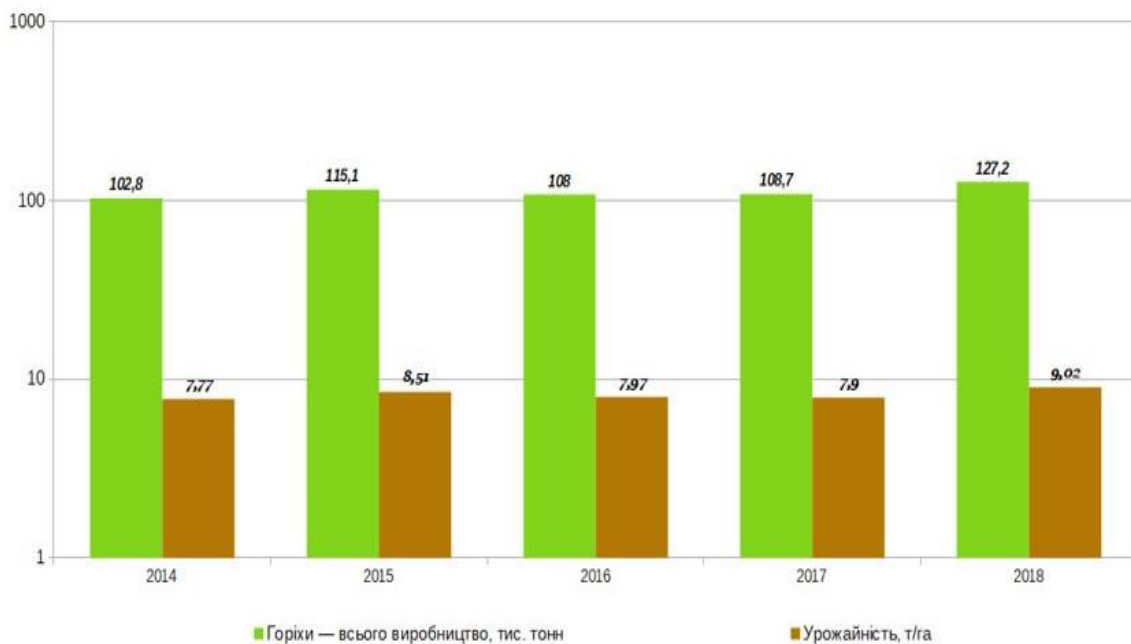

Рис. 1. Динаміка загального виробництва горіхів усіма категоріями господарств України

Таким чином, основними напрямками збільшення обсягів виробництва є підвищення рівня середньої урожайності вирощування горіхоплідних культур, що передусім можливо забезпечити за рахунок комплексного переходу на інноваційні технології і створення промислових плантацій їх насаджень у підприємствах із розширенням площ.

Список використаних джерел:

1. Ринок горіхів: горизонти зростання. Електронний режим доступу: [<http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichniyi-hektar/item/15158-rynok-horikhiv-horyzonty-zrostannia.html>].

2. Аналіз ринку горіхів України. 2019 рік. Електронний режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-orehov-ukrainy-2017-9-mes-2019>.

УДК 636.32/.38:637.5

Колич Г. М.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ БАРАНИНИ В УКРАЇНІ

Баранина – це корисне, смачне і низько калорійне м'ясо, що дуже цінується у світі, як роздрібними продавцями м'ясної продукції, так і ресторанными мережам, супермаркетами, кейтеринговими компаніями. М'ясо овець містить практично всі вітаміни групи В (В1 - В6, В9, В12), а також вітаміни D, Е і К. Крім цього, баранина багата на калій, магній, кальцій, натрій, фосфор, залізо, мідь, марганець, селен і цинк.

У 100 грамах баранини міститься не більше 135 кілокалорій. В Україні баранина займає лише один відсоток у загальному виробництві м'яса. При тому, що на неї є попит, адже лише в 2014 році було імпортовано 7,8 тис.тонн баранини [1].

Рис. 1. Поголів'я овець в Україні.

Ціна на баранину на вітчизняному ринку складає в середньому 1,5 дол. США за один кілограм. Така висока ціна визначається за рахунок дефіциту баранини на вітчизняному ринку. Так в 2014 році в Україну було імпортовано 7,8 тис. тонн баранини [1]. Вітчизняні виробники баранини представлені такими підприємствами: ВАТ «Бородіно-А» (найбільшим виробником баранини в Україні із загальним поголів'ям 7,5 тис.), ПАТ «Кременчук м'ясо» (6000 голів), ТОВ «Меріно-Україна» (кількість тварин 1000 голів) ФГ «Мерінос-Захід» (800 голів). З них задовольняє внутрішній попит лише підприємство ВАТ «Бородіно-А та ПАТ «Кременчук м'ясо», а всі інші, малі та середні підприємства орієнтуються на експорт, адже спеціалізуються на виробництві більш дорогого мармурового м'яса.

У 2019 році в Україні виробили 102 тонни свіжої й охолодженої баранини, включаючи м'ясо ягнят: туші, напівтуші та відруби. Це на 3 % більше, ніж у 2018 році. Зокрема, у грудні 2019 року вироблено 13 тонн свіжої баранини – на 31,6 % менше, ніж за аналогічний період 2018 року.

Слід звернути увагу, що у 2019 році було вироблено 102 тонни свіжої й охолодженої баранини, що у 3,5 рази менше, ніж за вісім місяців 2020 року. Разом з тим, виробництво баранини у серпні 2020 року становило 27,3 тонни, що на 30 % менше, ніж за серпень 2019 року [3].

Отже, виробництво баранини в Україні є перспективним напрямком. Хоча попит на баранину у жителів в більшості регіонів нашої країни

залишився невисоким, проте перспективи розвитку галузі є, в основному вони націлені на міжнародний ринок.

На сьогодні вівчарство – це експортно-орієнтований м'ясний напрям. Одна з основних проблем у вівчарських комплексах в цілому і м'ясному вівчарстві зокрема – відсутність інфраструктури, практично немає спеціальних боєнь, а це один з критеріїв сертифікації відповідно до міжнародних стандартів.

УДК:33.332.1

Корнієнко А. В.

студент

Жарікова О. Б.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БАНКІВ НА РИНКУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ

Важливу роль у побудові ринкових відносин в Україні відіграє іпотечне кредитування, оскільки нерухоме майно, що знаходиться у заставі банку, виступає надійним засобом виконання зобов'язань.

Термін «іпотека» (з грец. *hypothekē* – заклад, застава) вперше з'явився у VI столітті до нашої ери завдяки афінському реформатору Солону. Його тлумачення греки пов'язували із забезпеченням відповідальності боржника перед кредиторами певними земельними володіннями [4].

Відсоткова ставка за іпотечним кредитом є також важливим фактором, який впливає на обсяги іпотечного кредитування населення.

Саме тому, звернемо увагу на те, що вітчизняні середні річні відсоткові ставки для придбання житла є значно вищими від тих, що діють в країнах Європи. Зокрема, у Данії – 0,65 %, у Фінляндії – 1,5 %, у Франції – 1,7 %, у Швейцарії – 1,75 %, у Німеччині – 1,9 %, в Україні – понад 16 %. Умови, на яких банки надають іпотечні кредити на ринку нерухомості є приблизно однаковими. Виходячи з цього, досить важливим є уміння зацікавити майбутніх позичальників.

Зокрема, АТ «Кредобанк» та АТ «Правекс банк» пропонують свої послуги без застосування комісії за видачу кредиту, а відсоткові ставки в АТ «Ощадбанк» є фіксованими та не мають прив'язки до коливань UIRD на відміну від чотирьох інших банків конкурентів. Для осіб, які придбали житло в кредит 31.12.2019 року в АБ «Укргазбанк», річна відсоткова ставка в 2021 році становитиме 13,70%, що є вищим від базової ставки в АТ «Ощадбанк» на 0,21 %. Якщо ж порівнювати з АТ КБ «Приватбанк», то річна ставка на наступний період буде на рівні 12,7 %.

Загальні обсяги наданих кредитів українськими банками впродовж 2016–2019 років мали позитивну тенденцію до збільшення, однак у 2020 році відбулося зменшення показника до 206,47 млрд грн., що є нижчим від рівня 2019 року на 6,04 млрд грн. В загальній структурі наданих кредитів обсяг угод на споживчі цілі займав значну частку: від 62,16 % у 2016 році до 82,69 % у 2020 році. Показником ступеня розвитку системи іпотечного кредитування є співвідношення сукупного іпотечного портфеля до рівня ВВП. Відповідно до цього критерію, рівень розвитку іпотечної системи можна класифікувати за такими групами: нерозвинута (до 5 % рівня ВВП); фрагментарна (від 5 % до 10 % рівня ВВП); розвинута (до 15 % рівня ВВП); добре інтегрована (15–20 % рівня ВВП); передова (до 50 % рівня ВВП) [4].

Виходячи з того, що частка іпотеки у ВВП України становить лише 1,4 % можна зробити висновок, що система іпотечного кредитування є нерозвинутою і потребує вдосконалення. Недостатній рівень розвитку

законодавчої бази з питань іпотеки, присутність ризиків щодо купівлі житла, конфлікт інтересів кредиторів і позичальників, низький рівень фінансової грамотності населення, недовіра до українських банків, а також загальна економічна та політична невизначеність – все це перешкоджає покращенню ситуації на ринку житлової нерухомості.

Список використаних джерел:

1. Савчук О. І., Петрук О. Ф. Проблеми та перспективи іпотечного кредитування в Україні. Науковий потенціал. 2013. Режим доступу: <http://intkonf.org/ru/2013/naukovij-potentsial-2013-25-27-03-2013-r>

2. Юркевич О. М. Сучасний стан ринку іпотечного житлового кредитування в Україні. Економіка і суспільство. 2016. № 4. С. 327–332.

3. Ткаченко Н. В. Особливості розвитку вітчизняного житлового іпотечного кредитування. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2016. № 18. URL:

http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8500/1/tkachenko_n_v.pdf. 11.

4. Національний банк України. Офіційний сайт. Режим доступу: <https://bank.gov.ua>.

УДК.332.2:339.9:63

Кравченко А. І.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АГРАРНА ПОЛІТКА ЯПОНІЇ

Вже не одне десятиліття сільське господарство Японії являється ахілесовою п'ятою її економіки. Сучасний стан продовольства Японії

характеризується недостатнім постачанням населення продуктами за рахунок особистих ресурсів.

До основних проблем аграрного сектору відносять недостатній рівень виробництва, нестача робочої сили, низький рівень сільськогосподарських доходів і конкурентноспроможність на зовнішньому ринку.

Тому для вирішення цих труднощів, Японія оголосила про комплексний план реформування політики у грудні 2013 року, метою якого є сприяння довгостроковому зростанню та ефективності конкурентної переваги сільського господарства.

Головним фактором низької ефективності сільськогосподарського виробництва є незначні розміри господарства у зв'язку із маленькими земельними наділами фермерів.

Це не дає можливості економити на масштабах виробництва. Переважна більшість господарств має у своєму розпорядженні до 1 га. Парцелярне господарство – характерна риса Японії, що пов'язана з природньо-географічними і соціально-економічними умовами розвитку країни.

Приблизно 70 % території країни займають горно-лісові райони. Оскільки в країні не вистачає рівнинної землі, багато угідь розташовані саме на терасах та схилах гір, що також ускладнює використання техніки. Угіддя обробляються багатьма фермерами, як правило без застосування великої сільськогосподарської техніки, з використанням природних або хімічних добрив.

Частка оброблюваної площі ніколи не підіймалась вище 16 %.

Пореформена протекціоністська аграрна політика (низькі податки на сільськогосподарські землі, високі ціни виробництва, встановлені державою, пільгове кредитування) в значному ступені сприяло становленню сучасного рівня сільського господарства і покращенню життя сільському населенню.

У той же час технічне оснащення виробництва, полегшуючи працю і підвищуючи її продуктивність, одночасно збільшувало його витрати, бо маленькі розміри господарств не дозволяли економити на масштабах виробництва. Крім того, державний контроль над виробництвом і розподіленням основних видів сільськогосподарської продукції, збереження бар'єрів на мобільність землі та захисту виробників від конкуруючої з японською іноземною продукцією обмежували розвиток ринкових важелів функціонування галузі, підривали можливості підвищення ефективності виробництва.

На сучасному етапі уряд Японії змінив аграрний протекціонізм лише за формою, але не за змістом. Експорт капіталу в аграрні регіони і аграрне виробництво інших країн повністю можна розглядати як сучасний варіант політики аграрного протекціонізму.

Фактично мова йде про розпорошене по всьому світу сільське господарство, яке патрунується державою і для якого японці домагаються пільгових умов функціонування.

Отже, досвід аграрної політики Японії доцільно використати для створення і розвитку сільської виробничої інфраструктури; стимулювання сільськогосподарських науково-дослідних робіт і впровадження їх результатів у практику; охорони земельних і водних ресурсів.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку світового ринку продовольства, необхідно посилити взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої продовольчої політики як з метою покращення умов виробництва сільськогосподарської продукції в Україні, так і для подальшого зміцнення торговельних, економічних і політичних позицій країни на глобальному світовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Japan Policy Brief. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.oecd.org/policy-briefs/japan--assuring-long-term-health-of-food-and-agriculture-system.pdf>.

Кравчук А. В.

студентка

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Стан економіки України на сучасному рівні характеризується нестабільними політичними подіями, інфляційними процесами, якими не можна керувати та іншими несприятливими умовами для вдосконалення економіки. На сьогодні ці проблеми є досить актуальними і потребують вирішення, в тому числі обліку з покупцями та замовниками.

Дебіторська заборгованість – нормальне явище у діяльності підприємства, якщо вона контролюється та вчасно погашається. Через нестабільну ситуацію багато підприємств мають або непогашену дебіторську заборгованість, в тому числі з покупцями та замовниками, або самі знаходяться на межі кризи і не можуть сплатити певні суми контрагенту. Ці фактори вимагають відстрочення оплати за товари, роботи, послуги, що призводить до виникнення дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками.

Розглядом питань щодо удосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками займалися немало вітчизняних вчених, таких як Ю. І. Осадчий, Ф. Ф. Бутинець, В. В. Сопко, О. А. Шевчук та інші.

Автор С. Ф. Голов вважає, що «дебіторська заборгованість – фінансовий актив, що є контрактним правом однієї сторони отримати

гроші й узгоджується з відповідним зобов'язанням сплати іншої сторони».

Для удосконалення обліку з покупцями та замовниками потрібно звернути увагу на Наказ про облікову політику підприємства.

Документ маж містити в собі терміни проведення визначення розмірів дебіторської заборгованості для виявлення сумнівної або безнадійної дебіторської заборгованості, визначення достовірності створення резерву сумнівних боргів на підприємстві.

До Наказу про облікову політику підприємства потрібно внести дані про групування дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками за строками виникнення та погашення, вказувати обраний метод розрахунку резерву сумнівних боргів, фіксувати значення коефіцієнта сумнівності.

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» не завжди розкриває всю сутність визначень дебіторської заборгованості, її оцінки та визнання.

Тому доцільно було б застосовувати на практиці міжнародні стандарти щодо дебіторської заборгованості.

Багато підприємств не створюють резерв сумнівних боргів через незрозумілість його створення.

В цьому випадку необхідно додати більше інформації до П(С)БО 10, або створити додаток до Положення, в якому буде детально описаний кожний із методів розрахунку сумнівних боргів, та наведено перелік підприємств з найбільш вигідним для нього методом.

Метод нарахування сумнівних боргів може обиратися відповідно до класифікації дебіторської заборгованості.

На думку Л. В. Погоріляка, необхідно змінити назву рахунку 38 «Резерви сумнівних боргів» на «Коригування на сумнівні борги».

Також автор пропонує списувати сумнівну дебіторську заборгованість тоді, коли вона стане безнадійною.

Отже, можна стверджувати, що організований облік дебіторської заборгованості за розрахунками з покупцями та замовниками займає одне з перших місць у господарській діяльності кожного підприємства.

Вищенаведені пропозиції щодо вдосконалення обліку розрахунків з покупцями та замовниками сприятимуть покращенню організації дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на підприємстві та покращенню фінансового стану підприємства в цілому.

УДК 366.74

Кулібаба А. Р.

студент

Мельянкова Л. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ КАТЕГОРІЇ «ГРОШОВІ КОШТИ»

Грошові кошти займають вагоме місце в господарській діяльності підприємства. Вченими походження та сутності грошей.

Одні економісти схиляються до думки, що гроші виступають результатом угоди, домовленості між людьми. Інші стверджували, що гроші вводилися державою в якості засобу для виміру вартості товару.

Треті доводили, що цінні метали, а саме срібло та золото, і є ті самі гроші за своєю природою, незалежно від характеру відносин.

Виокремлюють ще одну групу дослідників, які не розпізнавали відмінності між грошима та товарами.

Причому, жодне з вищезазначених тверджень не викладає сутності грошей як економічної категорії.

В дослідження походження та сутності грошей внесли значні вкладення наступні вчені: Г. Г. Кірейцев, Є. В. Калюга, Л. В. Гуцаленко, С. І. Дерев'янка, Н. П. Кузик, Л. В. Семенець, В.В. Сопко, П.Т. Саблук, Л. К. Сук, Я. С. Ткаль, Л. В. Чижевська, М. О. Чуйко та інші.

Також питання сутності грошових коштів та методів управління ними з різним ступенем теоретичного та практичного висвітлення розглянуто в багатьох іноземних перекладних виданнях останнього часу: В. Ковальова, Дж. К. Ван Хорна, Л. А. Бернстайна, Т. Райса та інших.

Значення та роль грошей на рівні підприємства в умовах ринкової економіки з'ясував ще Дж. Кейнс у його всевітньо відомій праці «Загальна теорія зайнятості, процентів та грошей» (1936 р.). Згідно із дослідженнями Дж. Кейнса існують три основні причини, що спонукають підприємство мати гроші: рутинність – грошові кошти використовуються для виконання поточних операцій; обережність – грошові кошти необхідні для виконання непередбачених платежів; спекулятивність – грошові кошти необхідні для несподіваного вигідного інвестування.

Грошові кошти є важливою складовою в діяльності для кожного підприємства, а належний їх контроль та облік є частиною повсякденної роботи бухгалтерії, адже кожне підприємство намагається досягнути максимального прибутку від своєї діяльності.

Як відомо, щодня між організаціями, підприємствами здійснюються грошові розрахунки. З найпоширеніших безготівкових переказів – це перерахунок з одного банківського рахунку на інший, позики, кредити, погашення заборгованості перед бюджетом та інші.

Цікаво, що використання готівкових коштів у більшості розвинутих країн є обмеженою. Основна частина розрахунків і платежів здійснюється без використання готівки і лише 5–7 % – готівкою.

Гроші, як фінансовий інструмент, обслуговують фактично всі сторони операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. У ринковій економіці постійний кругообіг коштів як в межах

окремого підприємства, так і в масштабах економіки в цілому є умовою їх життєздатності та своєю суттю формує грошових потік.

Грошовий потік – сукупність розподілених в часі надходжень і виплат грошових коштів в результаті реалізації якого-небудь проекту або активу. Суть грошей зводиться до виконання ними ролі посередника в обміні. Найповніше суть грошей виявляється через їхні функції. Існує ще твердження, що все, що виконує функції грошей, є грошима.

Гроші виконують три функції: міри вартості; засобу обміну; засобу нагромадження багатства.

Грошові кошти – це найбільш ліквідна категорія активів, яка забезпечує підприємству найбільший ступінь ліквідності, а отже, і свободи вибору дій. Важливість та роль грошей на рівні ділових одиниць обумовлює необхідність їх ґрунтовного дослідження.

Грошові кошти фактично виступають об'єктом чи, точніше, засобом для здійснення управління грошовими потоками.

Лише тісна взаємодія грошових коштів і грошових потоків породжує ефективне функціонування як грошово-кредитної системи, так і налагодженого обліку загалом.

Найвагомішу роль у даному взаємозв'язку відіграють інформаційні потоки. Білл Гейц зазначав, що «інформаційні потоки – це кровносна система вашої компанії; вони дозволяють вам добитися максимальної віддачі від працівників і отримати необхідні свідчення від клієнтів».

Таким чином, інформація про грошові кошти та їх рух є основою для ефективного отримання прибутку.

Список використаних джерел:

1. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності: навчальний посібник. Укладачі Н. О. Бондаренко, В. Д. Понікаров, С. М. Попова. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 300 с.

2. Бабіч В. В., Сагова С. В. Фінансовий облік (облік активів): навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2006. 282 с.

УДК 336.74: 005.913

Кулібаба М. Р.

студент

Собченко Т. С.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ

Застосування комплексної методології аналізу й оцінки грошових потоків з метою визначення шляхів зростання віддачі від інвестиційної діяльності підприємства, вибору вірних альтернатив його інвестиційного розвитку є практичним завданням та вихідною умовою забезпечення підвищення ефективності інвестицій в сучасних умовах.

Виявлення рівня достатності коштів, необхідних не лише для нормального функціонування підприємства у короткостроковій перспективі, а й для подальшого його інвестиційного й інноваційного розвитку є метою аналізу грошових потоків.

Використання інвестиційних коштів підприємства визначає необхідний рівень інвестицій, тому постає питання необхідності розробки моделі; найбільш прийнятні варіанти джерел їх надходжень та напрями витрачання; спрогнозувати витрати й надходження коштів для забезпечення поточної та перспективної інвестиційної діяльності, ураховуючи при цьому ризик втрати платоспроможності, а також можливості підвищення рівня ефективності управління грошовими потоками підприємства.

Виходячи із результатів проведеного дослідження у статті пропонується аналітична модель визначення ефективності управління грошовими потоками в інвестиційній діяльності підприємства, яка

ґрунтується на комплексному аналізі грошових потоків в інвестиційній діяльності та оптимізації величини інвестиційних потоків підприємства для досягнення максимального соціально-економічного ефекту з урахуванням рівня фінансового ризику інвестиційної діяльності. Використання даної моделі у практичній діяльності підприємства уможливорює науково обґрунтований, раціональний підхід до вибору керівництвом підприємства подальших напрямів його інвестиційної активності та соціально-економічного розвитку.

Певні принципи будують моделі для аналізу. Комплексність, системність, коректність, послідовність, систематизованість, оперативність, інтерпретованість є основними принципами аналізу загальних грошових потоків. До основних принципів побудови моделі для аналізу грошових потоків в інвестиційній діяльності підприємства можна віднести такі: охоплення всіх необхідних показників для всебічного дослідження грошових потоків в інвестиційній діяльності вважається комплексність; дослідження грошових потоків в інвестиційній діяльності як складових динамічної системи вважається системність; підприємство повинно здійснювати аналіз інвестиційних грошових потоків як у короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі, тобто всі інвестиційні проекти, які реалізуються або будуть реалізовані підприємством вважається перспективність; при проведенні аналізу необхідно використовувати саме ті показники, які є доцільними та доречними, щоб уникнути дублювання й надлишкової трудомісткості методики є відповідність; поетапне проведення аналізу грошових потоків в інвестиційній діяльності, що дозволяє поступово поглиблювати і узагальнювати результати аналізу вважається послідовність; швидкість й чіткість проведення аналізу, оскільки грошовий потік перебуває під впливом великої кількості факторів вважається оперативність; обґрунтування допустимих меж аналітичних показників, тобто не явності шкали для їх аналізу, що дозволить швидко і правильно тлумачити результати проведеного аналізу відповідно до

запропонованої методики вважається інтерпретованість; виявлення диспропорцій між грошовими потоками в інвестиційній діяльності підприємства та встановленні причин їхнього виникнення з метою підвищення ефективності управління ними вважається ефективність.

Список використаних джерел:

1. Аудит суб'єктів підприємницької діяльності: навчальний посібник. Бондаренко Н. О., Понікаров В. Д., Попова С. М. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 300 с.

2. Бабіч В. В., Сагова С. В. Фінансовий облік (облік активів): навч. посіб. Київ: КН ЕУ, 2006. 282 с.

УДК: 33.332.01

Кулікова М. В.

студентка

Жарікова О. Б.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Поглиблення процесу капіталізації банків та виконання трансформаційної функції посередника зумовлене загостренням конкуренції в банківській системі. Нарощування обсягів власного капіталу є необхідною передумовою розвитку банківського сектору України, що відповідає сучасним потребам економіки, та, по суті, не має альтернативи. Жорсткі вимоги до якості, достатності та прозорості капіталу банків ставлять очевидну потребу переосмислення усієї довгострокової стратегії розвитку вітчизняної банківської системи, а також направлення зусиль на

створення в нашій країні насправді великих стійких фінансових інституцій із капіталом, величина якого від-повідатиме завданням щодо успішного протистояння негативним внутрішнім і зовнішнім факторам впливу на розвиток українського банківського сектору та врахування усіх можливих ризиків. Хоча власний капітал банків за 2020 рік збільшився на 20 071 млн грн. та склав 123 784 млн грн., проте цей показник менший за суму у 2016 році на 16,38 %. Частка у пасивах склала 9,85 %, що більше ніж у 2017 році та менше, ніж у 2014 році на 1,39 %.

Впродовж 2017 – 2020 рр. співвідношення власного капіталу і наданих кредитів зменшилась з 14,71 % до 12,31 %. Ця тенденція є негативною і свідчить про зменшення участі банківського капіталу у формуванні кредитного портфеля. Співвідношення власного капіталу і зобов'язань впродовж 2017–2020 рр. зменшилось з 12,66 % до 10,93 %.

Тенденція означає, що банки швидшими темпами нарощують обсяги зобов'язань, ніж капіталу, а отже зростає залежність банків від залучених коштів. При цьому ризики, які можуть виникнути при залученні коштів на ринку, не покриватимуться власним капіталом, який є гарантією банківських зобов'язань. За таких умов комерційним банкам слід активізувати свою діяльність щодо нарощення власної капітальної бази.

Порівняно низька величина обсягу власного капіталу комерційних банків України сьогодні залишається однією з основних проблем ефективності банківської системи України. Низький рівень капіталізації банків означає надмірну концентрацію ризиків у банківській діяльності, обмеження асортименту фінансових послуг та збільшення витрат на їх надання. Втрата капіталу робить неможливим функціонування банку і може призвести до його банкрутства.

Важливість проблеми збільшення капіталізації банківської системи визначається дією наступних факторів: по-перше, достатній обсяг власного капіталу є необхідною умовою успішного виконання банками своєї посередницької функції у перерозподілі грошових ресурсів,

ефективного кредитування виробничого процесу та просування товарів і послуг на ринок; по-друге, рівень капіталізації визначає довіру до банківської системи з боку клієнтів, а відтак є однією із головних умов підтримання її фінансової стабільності; по-третє, достатня капіталізація банку є необхідним елементом у системі заходів щодо забезпечення його конкурентоспроможності на ринку. Таким чином, банкам України і надалі слід впроваджувати процес накопичення власного капіталу та раціональне управління ним, оскільки зростання капіталу має супроводжуватись підвищенням рівня його ефективного використання.

УДК: 332.2.021.8(479.22)

Литвиненко А. А.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ

Земельна реформа – процес створення організаційно-правових, економічних, наукових та інших соціальних засад для здійснення різних форм господарювання, в результаті якої формується земельний устрій країни прийнятний для ефективної господарської діяльності на землі. Завданням реформи є перерозподіл земель з одночасною передачею їх у приватну та колективну власність, а також у користування підприємствам, установам і організаціям з метою створення умов для рівноправного розвитку різних форм господарювання на землі, формування багатокладної економіки, раціонального використання та охорони земель. Переваги реформи: збільшення доходів мешканців

села, чесні правила гри для легальних інвесторів, розвиток фермерства та дрібного агровиробництва, гроші на сільські дороги, школи та лікарні, податки на пенсії та зарплати бюджетникам, встановлення ринкових, а не корупційних цін на землю. Земельна реформа – це зміна системи управління земельними ресурсами. Закон про обіг земель – лише одна з її складових. Основна частина реформи була здійснена у 2020 році. Зокрема: усунення Держгеокадастру від управління землями; дерегуляція землеустрою; удосконалення переважного права орендаря на придбання земельної ділянки; створення прозорої системи електронних торгів; простий і зручний доступ до державних реєстрів, кадастрів та планувальної документації; розширення «земельних» повноважень громад; запровадження моніторингу та антимонопольного контролю; унеможливлення рейдерства; забезпечення доступу до фінансування; запровадження обігу земель.

Серед негативних змін в результаті реформи, науковці та експерти вказують на такі: обіг переважного права на купівлю земельної ділянки (тобто власник вже не буде первинним продавцем, ним виступатиме орендар); жорстке обмеження щодо участі іноземців в обігу землі, до референдуму (це може стати перепорою у залученні додаткових інвестицій у галузь); ризик значної концентрації власності на землю (навіть за умов обмеження кількості земель сільськогосподарського призначення у власності, на окремих територіях (районах) може виникнути монополія, з боку одної чи двох юридичних осіб); виснаження землі заради короткого прибутку. У 2020 році 1282 територіальні громади отримали в комунальну власність 2,08 млн га земель сільськогосподарського призначення. Загальна площа земельних ділянок, відомості про які внесено до Державного земельного кадастру, сягнула 43,8 млн га (станом на 01.01.2021). Законом передбачено наступні основні строки запуску обігу права власності на с/г землю: в період з 1 липня до 1 січня 2024 року – між громадянами України, державою, територіальними громадами; з 1 січня 2024 року – за участі юридичних осіб, створених за

законодавством України з певними обмеженнями; після схвалення рішення на референдумі – за участі іноземних юридичних осіб та громадян. Заборона відчуження земель державної та комунальної власності залишається чинною. Виключеннями будуть землі селянського (фермерського) господарства державної та комунальної власності, які належать громадянам на праві постійного користування, довічного успадкованого володіння. Такі особи матимуть право їх викупити із розстроченням оплати до 10 років. Великомасштабний вплив на вдосконалення земельних відносин у нашій державі. Земельний кодекс зможе справити лише після прийняття і введення в дію низки законів, які безпосередньо регулюватимуть відповідні ланки цих відносин – про землеустрій, охорону земель, про ринок землі, земельний кадастр і оцінку земель, про державний земельний (іпотечний) банк та деякі ін.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія, вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.

УДК: 339.13; 633.1

Марценюк С. С.

студент

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ФУРАЖНОГО ЗЕРНА В УКРАЇНІ

Основними сегментами, що формують внутрішній попит на зернові є борошномельна і комбікормова галузі. Тенденції та перспективи їх розвитку досить неоднозначні. Так, в борошномельному сегменті

сформувалася стійка тенденція зниження виробництва. Ця тенденція повністю відображає тенденцію у виробництві хлібобулочних виробів, обсяги вироблення також скоротилися на 10% щодо показника 2018 р. Фураж походить від французького слова «fourrage», яке в перекладі означає «корм». В загальних положеннях Закону про зерно та ринок зерна України Статті 1 прописано, що: «Зерно фуражне – зерно групи фуражних та інших зернових культур, призначене для годівлі худоби та птиці у вигляді комбікормів, дерті тощо».

У разі виникнення дефіциту фуражних зернових культур на внутрішньому ринку та збереження високих цін на них, прогноуються масові зупинки підприємств з виробництва комбікормів, скорочення виробництва м'яса птиці та свиней, ще більше зменшення обсягів виробництва яєць, значне підвищення вартості цих базових та соціально значущих продуктів харчування для кожного пересічного українця. Крім того, відсутність кормів призведе до суттєвого скорочення поголів'я птиці та худоби, що збільшує ризики погіршення екологічної, епідеміологічної, епізоотичної та соціальної ситуації в країні. Вартість фуражного зерна в Україні йде в бік збільшення слідом за тенденціями на світовому ринку. Ціни на фуражну пшеницю на внутрішньому ринку на 20 січня 2021 року зросли на 250-650 грн/т з минулого тижня. Підвищенню сприяло збільшення світових цін на зернові, а також обмежена пропозиція пшениці. За словами аналітиків, тенденція до збільшення цін на пшеницю та інші фуражні культури в Україні найближчим часом збережеться. У 2019 році в українському кормовиробництві, значно зросла доля кукурудзи, а от пшениці та ячменю на корма було перероблено менше, аніж у 2018 р. При цьому, цінова ситуація, в загальному, що на ринку фуражного зерна, що на продукцію переробки олійних культур була стабільною. Щодо соєвого та соняшникового шроту – в перспективі, світові ціни на соєвий шрот будуть зростати. Цьому буде сприяти недосів сої в США, а це буде підвищувати світові ціни як на

сировину, так і на продукцію переробки. Будучи нетто-експортером продуктів переробки олійних, Україна не може лишатися осторонь від світових трендів. Тож, зростання вартості соєвого шроту, буде сприяти зростанню ціни і на соняшниковий шрот.

Зниження прогнозу по виробництву фуражного зерна в світі обумовлено більш низькими очікуваннями по виробництву кукурудзи в ЄС і Україні, де несприятливі погодні умови призвели до погіршення врожаю. Прогнози по озимій пшениці врожаю 2021 року, посів якої зараз йде в північній півкулі, в основному позитивні: високі ціни на пшеницю привели до розширення посівних площі в ряді країн – основних виробників, перш за все в ЄС.

Список використаних джерел:

1. Динаміка експорту Україною зернових. [Електронний ресурс].
Режим доступу: <https://agropolit.com>.

УДК 330 : 657.422.1/.8

Марченко Д. В.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ В ЦИРКУЛЯРНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Економіка замкненого циклу або циркулярна економіка – це модель економічного розвитку, заснована на відновленні та раціональному споживанні ресурсів, альтернатива традиційній, лінійній, економіці.

Характеризується створенням нових альтернативних економічних підходів, завданням яких є мінімізація негативного людського впливу на довкілля.

Циркулярна економіка представляє шанс, щоб створити стабільну економію ресурсів, продовжити економічне зростання з перебуванням у екологічних обмеженнях планети. Основний принцип циркулярної економіки міста є те, що всі продукти і матеріальні потоки можуть бути повернуті в цикл після використання, і стати ресурсом для нових продуктів і послуг. Основна відповідальність за створення циркулярної економіки може бути зосереджені в промисловості, але місцеві органи влади можуть відігравати роль посередника і диригента. Коли традиційне регулювання ускладнює інновації, муніципалітет може допомогти змінити правила гри, і це може підвищити інвестиційні можливості для підприємств циркулярної економіки за допомогою просторового планування та економічної політики.

Пластик є важливим і широкоживаним матеріалом у нашій економіці та повсякденному житті. Він має кілька функцій, які допомагають вирішити низку проблем, що стоять перед нашим суспільством. Інноваційні матеріали в автомобілях або на літаках заощаджують паливо та скорочують викиди CO₂. Високоєфективні ізоляційні матеріали допомагають нам заощадити на рахунках за енергію. У упаковці пластмаси допомагають забезпечити безпеку харчових продуктів і зменшують продовольчі відходи. У поєднанні з 3D-друком біологічно сумісні пластикові матеріали можуть врятувати життя людей шляхом медичних інновацій.

Є нагальна потреба вирішити екологічні проблеми, які сьогодні відкидають довгу тінь на виробництво, використання та споживання пластмас. Ті мільйони тонн пластикового сміття, що надходять до океанів із кожним роком, є одним із найбільш помітних і тривожних ознак цих проблем, що викликає все більше занепокоєння громадськості.

Скорочення залежності від первинного використання ресурсів для економічного зростання є невід'ємною частиною переходу до стійкої економічної системи. Деякі підприємства показують інноваційне лідер-

ство в коригуванні бізнес-моделі для ресурсоефективності. Циркулярна економіка буде підтримуватися більш послідовним національним підходом до утилізації побутових відходів.

Переосмислення та покращення функціонування такого складного ланцюжка вартості потребує зусиль і більшого співробітництва з усіма його ключовими гравцями, від виробників пластмас до переробників, роздрібних торговців та споживачів.

Вимоги захисту довкілля необхідно зробити частиною процесу соціально-економічного розвитку, щоб процеси економічного розвитку сприяли охороні навколишнього середовища і покращували екологію. У той же час охорона навколишнього середовища повинна відігравати активну роль у стимулюванні регулювання структури економіки та зміни моделі економічного розвитку.

УДК 338.2:339.923:63(477)

Махиборода К. В.

здобувач кафедри глобальної економіки

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ПРОПОЗИЦІЇ ДО КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОЇ АКВАКУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ГАЛУЗІ ІЗ СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ

В нинішній час, аквакультуру та сільське господарство, можна розглядати як базові галузі в рамках інтеграції саме для обмеження впливу на довкілля, раціональне використання природних ресурсів, а також для зменшення потреби у витратах, зниження таких витрат й диференціювання продуктивності рибних ферм. Виходячи з динамічних показників розвитку аквакультури протягом останніх 25 років та за умови

досить стабільного вилову, майбутнє зростання рибного сектору відбуватиметься за рахунок аквакультури. Стійка стратегія аквакультури потребує: визнання того, що фермери заробляють справедливу винагороду від ведення господарства; забезпечення справедливого розподілу пільг та витрат; сприяння створенню робочих місць; керівництва довіллям на благо поколінь та запобігання негативному впливу на навколишнє середовище; забезпечення впорядкованості розвитку аквакультури за допомогою підтримки органів влади [1–3]. Розвивати свій потенціал, щоб люди були здоровішими; мати більше можливостей для поліпшення засобів до існування, при збільшенні доходів та кращому харчуванні – це і є прагненням аквакультури.

Інтеграція аквакультури з тваринництвом чи рослинництвом забезпечує людину якісною білковою їжею, використанням ресурсів, переробкою сільськогосподарських відходів, створенням робочих місць та економічним розвитком. Комплексне рибництво прийнято вважати стійкою формою аквакультури. Наприклад, для інтеграції ми можемо використовувати перероблені стічні води з агропромислових галузей, а також харчові заводи [1; 4].

Поширення органічної аквакультури більш зосереджено переважно в економіці Індонезії та Китаю. Наприклад, в Індонезії є понад 1300 га органічно керованих територій. Таким чином, рибницькі господарства, які займаються аквакультурою, також проводять полікультурні практики в галузі сільськогосподарських методів органічної аквакультури [1; 2]. Інтеграція аквакультури до сільськогосподарських культур у змішаних системах ведення сільського господарства є ключовим фактором стійкої агроекологічної системи виробництва за багатьма екологічними та сільськогосподарськими доданими цінностями.

Також забезпечує соціальні та економічні вигоди для фермерів: зменшення ризиків у вигляді диверсифікації, рівномірне використання робочої сили, зменшення залежності від зовнішніх ресурсів, мобілізація

активів для придбання сільськогосподарських продуктів, збільшення доданої вартості в органічній аквакультури.

Список використаних джерел:

1. Державне агентство рибного господарства України: [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://darg.gov.ua>.

2. Рыбная отрасль Украины: состояние и перспективы: [электронный ресурс]. Режим доступу: <http://edab2b.com/opinions/rybnayaotrasl-ukrainy/>.

3. Вдовенко Н. М. Сучасний стан та напрями розвитку рибного господарства в Україні. Економіка АПК. 2010. № 3. С. 15–20.

4. Шарило Ю. Є., Вдовенко Н. М. Сучасна аквакультура: від теорії до практики. Практичний посібник. К.: Простобук. 2016. С. 119.

5. Vdovenko N.M. Mechanisms of regulatory policy application in agriculture. Economic Annals-XXI. 2015. № 5–6. С. 53–56. DOI: <http://dx.doi.org/10.21003/ea>.

УДК:338.43.02(494)

Медовкіна В. А.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АГРАРНА ПОЛІТИКА ШВЕЙЦАРІЇ

Швейцарська Конфедерація є високорозвиненою індустріальною країною з диверсифікованою експортоорієнтованою економікою, інтенсивним сільським господарством і входить в число головних світових фінансових і банківських центрів. Сільське господарство не має великої ваги в швейцарській економіці, але відіграє важливу роль у

розвитку туризму і дозволяє забезпечити продовольчу безпеку країни. В Швейцарії відсутня активна державна аграрна політика як така, спрямована на підтримку певних галузей промисловості. Пріоритетами держави в цій галузі є створення і підтримання загальних сприятливих умов розвитку промислової сфери з акцентом на інновації, а також поступове зниження державного регулювання і забезпечення здорової конкуренції між підприємцями. Фермерство Швейцарії, як ніякі інші професійні спільноти, має величезні привілеї, які підтримуються потужним лобі в уряді та парламенті. Держава налаштована надавати серйозну допомогу сільським трудівникам. Субсидії селянам в рік дорівнюють 3,7 млрд дорогих швейцарських франків.

Прямі дотації при цьому дозволяють вибірково розвивати ті з напрямків сільського господарства, які відповідають основним і найбільш актуальним напрямкам швейцарської сільськогосподарської політики, наприклад, в сфері екологічного сільського господарства. В даний час понад 12,7 % швейцарських сільгоспземель обробляються відповідно до строгих екологічних нормам.

Крім цього сільське господарство Швейцарії захищено системою протекціоністських бар'єрів. Близько 12 % площі Швейцарії використовується під рілля і ще 28 % для екстенсивного розведення великої рогатої худоби і виробництва молочних продуктів. Приблизно третина території країни зайнята непродуктивними землями (принаймні непридатними для землеробства), особливо в кантонах Урі, Вале і Граубюнден, і чверть – вкрита лісами. Не дивно, що 40% продовольчих товарів доводиться імпортувати. У той же час Швейцарія забезпечує себе пшеницею, м'ясо-молочна продукція виробляється в надлишку. Основні осередки землеробства зосереджені в кантонах Берн, Во, Цюріх, Фрібур і Ааргау. Головними сільськогосподарськими культурами є пшениця, картопля і цукровий буряк. Ще в 1996 році в країні налічувалося 1772 тис. голів великої рогатої худоби (з них бл. 40 % –

молочні корови), 1580 тис. свиней, 442 тис. Овець і 52 тис. кіз. Велика лісопереробна промисловість працює на внутрішні і зовнішні ринки. Однак в останні роки ліси Швейцарії сильно постраждали від забруднення повітря, що змусило уряд приймати відповідні міри.

Науково дослідний центр економіки країни не так давно опублікував дані, які свідчать, що одна з найбагатших країн світу може взагалі відмовитися від сільгоспвиробництва. Купувати продукти на зовнішніх ринках дешевше, а альпійські луки можна перетворити в національні природні парки. Але це серйозно позначиться на традиційному альпійському способі життя населення, а національна меншина ретро-романців в кантоні Граубюден взагалі втратить своє історичне коріння. Великі кошти держпідтримки допомагають розширювати такі напрямки сільського господарства, які не йдуть в розріз з найважливішими напрямками державної аграрної політики спрямованої на екологізацію галузі. У Швейцарії вже близько 15 % обороту ріллі обробляється за правилами строгих екологічних нормативів. Незважаючи на всі заходи підтримки, в сільгоспгалузі помітна структурна криза, знижується рентабельність дрібних господарств. Багато фермерів вимушено займаються додатково другим бізнесом. Значною стає проблема небажання молоді працювати в сільському господарстві.

УДК 336.22:631.1

Михальчишна Л.Г.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

НОВАЦІЇ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

25 лютого 2021 року набули чинності зміни до Податкового кодексу України щодо зниження ставки ПДВ з 20 % до 14 % на операції з імпорту

та постачання на території України деякої сільськогосподарської продукції. Ставка 14 % застосовується, починаючи з 1 березня 2021 року. У переліку фігурують передусім сировинні товари, які переважно ідуть на експорт - або напряму, або через переробку, і здебільшого не продаються кінцевому споживачу в Україні. Зокрема, йдеться про пшеницю, жито, ячмінь, овес, насіння соняшника, ріпаку, льону, кукурудзу, соєві боби, цукровий буряк, а також про незбиране молоко, велику рогату худобу і живих свиней. Левова частка цих товарів – або самі по собі є «золотим» фондом українського аграрного експорту, або ж є сировиною для товарів, експорт яких забезпечує Україні провідні місця на світових аграрних ринках. Наприклад, перше місце за експортом соняшnikової олії.

Учасники ринку та експерти не мають однієї думки щодо того, хто найбільше виграє від зниження ПДВ на аграрну сировину. Прихильники закону вважають, що він сприятиме заощадженню обігових коштів для аграріїв. Зниження ставки ПДВ для продажу головних експортних культур – зернових та олійних – зменшить суму бюджетних відшкодувань експортерам. Це дасть можливість інвестувати їх у розвиток господарств та детінізації агросектору. А також знизить ефективність шахрайських схем (так званих «скруток») через які екпортується значна частина зерна, а шахраї незаконно отримують з держбюджету відшкодування ПДВ. Проте інші експерти вважають ключем до боротьби податковим шахрайством ефективне адміністрування ПДВ, а не зміну його ставок. Додають ще один потенційний негатив: при значних капітальних вкладеннях в оновлення техніки чи будівництво основних засобів у аграрного виробника формується значний ПДВ кредит, який може перевищити ПДВ від реалізації продукції. Також зауважують, що автори закону не подали розрахунків, чому зниження ставки одного із головних податків української фіскальної системи на низку головних продуктів аграрного виробництва не вплине на бюджет. Крім того. Податковий

кодекс вимагає, аби зміни до будь-яких елементів податків та зборів не вносилися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. До того ж за Бюджетним кодексом закони, які впливають на показники бюджету, мають бути схвалені до 15 липня, або ж застосовуватися лише у наступному бюджетному періоді. А цей закон діятиме вже у 2021 році. Втім, цей закон далеко не перший, в якому ці вимоги Податкового та Бюджетного кодексів порушені. Викликає занепокоєння також і те, що у меморандумі з МВФ Україна зобов'язалася «утримуватися від запровадження нових звільнень від сплати податків або податкових пільг (за винятком вже прийнятих звільнень, що застосовуються для видатків на охорону здоров'я, пов'язаних з COVID)». А зниження ПДВ для певних учасників ринку може бути сприйнято саме як пільга. До того ж в Угоді про асоціацію з ЄС Україна пообіцяла наблизити своє законодавство до європейського, а європейські директиви, зазначають у Київській школі економіки, передбачають можливість зниження ставок ПДВ лише для товарів кінцевого споживання, а не виробництва.

Список використаних джерел:

1. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-55395029>.

УДК:339.13:663.393

Мірошник Н. О.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ МЕДУ

Мед – це природний продукт солодкого смаку і багатого «медового» аромату. Основною складовою частиною меду є цукор. Експорт меду з

України за січень-листопад 2020 року становив 69,8 тис. тонн загальною вартістю 117,5 млн дол.

Експорт меду з України за 11 місяців 2020 досяг абсолютного рекорду – 69,8 тис. тонн загальною вартістю – \$117,5 млн. Попередній рекорд був зафіксований в 2017 році та становив – 67,8 тис. тонн (\$133,9 млн.). Високий попит на український мед спостерігається зі сторони країн Європейського Союзу та обумовлений рядом причин: невизначенність з подальшим розвитком ситуації з COVID-19, а відповідно активне формування запасів на весь сезон 2020–2021 року (рис. 1–2). Також, причиною зростання експорту меду з України до Євросоюзу є неврожай меду в ЄС.

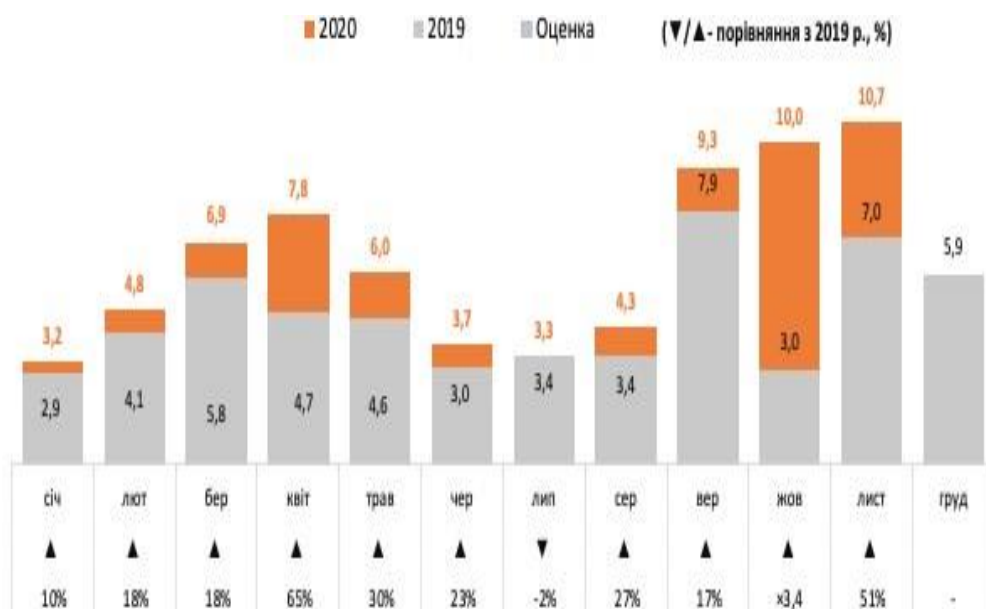

Рис.1. Експорт українського меду

В Україні переважна більшість меду виробляється приватними господарствами. Близько 2 % виробників припадає на сільськогосподарські підприємства. Точна цифра виробників меду невідома. Пасічники не квапляться реєструватись офіційно через небажання платити податки та паперову тяганину. Відтак все виробництво знаходиться в тіні. Офіційне оформлення пасіки дає низку переваг: її власника заздалегідь попереджають про початок обробки хімікатами поруч розташованих полів, це можливість відкривати для

себе ринки збуту та можливість отримати держпідтримку. Цього року Кабмін передбачив дотації бджолярам у розмірі 200 гривень за бджолосім'ю. Максимальний розмір дотації становить 60 000 гривень одному отримувачу.

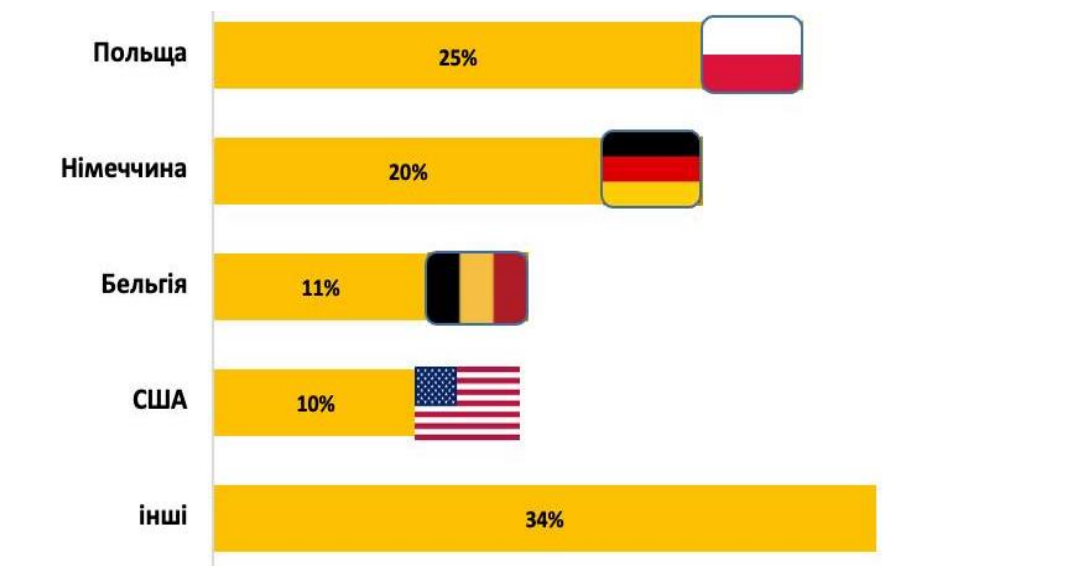

Рис.2. Топ-5 покупців українського меду

Відшкодування до 50 % вартості закуплених бджіл. Ціни на мед по Україні: оптовий продаж липового меду в липні 2020 від 70 до 120 грн/кг. Акацієвий – від 80 до 120 грн/кг, а соняшниковий від 35 до 40 грн/кг. Ціни на оптову покупку акацієвого меду – 60-80 грн/кг, соняшникового від 17 до 30 грн/кг. Споживачі пов'язують зростання ціни з низьким взятком меду, а також падінням заробітків населення: близько 3-х місяців навесні і влітку люди перебували вдома «за свій рахунок».

Сумарно вироблена маса меду в Україні за минулий рік – приблизно 110 тисяч тонн.

Українці з'їдають близько половини викачаного продукту, приблизно 1,1 кг на людину, але в зв'язку з пандемією в 2020 році його споживання зросло. Для отримання максимального лікувального ефекту, мед необхідно як можна довше затримувати в ротовій порожнині, для засвоювання його через слизову оболонку. Мед треба цінувати, цінувати набагато більше ніж цінують знавці хороші виноградні вина. Рекомендована денна норма споживання меду 100–150 г.

УДК 33.2964

Мозолук Д. А.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

НАСЛІДКИ СПІЛЬНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС ДЛЯ УКРАЇНИ

Нещодавно Україна активізувала свою активність в напрямку удосконалення політичного і економічного партнерства з Європейським Союзом. Тривалий час українська аграрна сфера перебуває в стадії перманентного реформування. Організація до вступу і членства в ЄС буде мати у своєму розпорядженні величні наслідки для аграрного сектору і загалом аграрної політики в Україні. Спільна Аграрна Політика зародилась в 50-ті роки минулого століття в Західній Європі, суспільство якої зазнало значної шкоди в роки другої світової війни та мало перед собою такі цілі як: підвищення продуктивності виробництва продукції, забезпечення оптимальних факторів праці і справедливі стандарти на життя, стабілізування ринків. Протягом 70-х та 90-х років прагнення бути самодостатніми в основних продовольчих товарах було виконане. Наприкінці 90-х років наближення часу розширення ЄС на схід в результаті Дохського Раунду переговори стимулювали проведення наступної фази реформ САП, яка мала назву План дій 2000. Головними складовими реформи було відокремлення прямих платежів від виробництва, модуляція, підвищення вимог до умов господарювання, затвердження аграрного бюджету 2007–2013 років, підвищення

фіскальної дисципліни та зниження цін підтримки. Для розробки в Україні ефективної політики розвитку важливо враховувати досвід реформ Спільної аграрної політики ЄС, наслідком якої стало домінування розвитку сільських територій над іншими її завданнями.

Отже, головною складовою в розбудові аграрного сектора економіки України є комплексний розвиток сільських територій, спрямований на стабільне забезпечення збалансованого розвитку виробництва.

Позитивні зрушення в сільськогосподарському виробництві не змогли за останні роки вирішити проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій. Найгострішими проблемами залишаються відсутність мотивації до праці, безробіття, трудова міграція, бідність і занепад соціальної інфраструктури, а забезпечення конкуренто-спроможного аграрного сектору економіки України можливе через зростання ефективності Спільної аграрної політики Європейського Союзу.

Створення умов для сталого розвитку сільських територій, згідно спільної аграрної політики ЄС, передбачає варіювання виробничої діяльності і підвищення конкурентоспроможності економіки аграрної галузі, підтримання екологічної рівноваги, поліпшення якості життя на селі, активності сільських громад з максимально ефективним використанням місцевих ресурсів та приватної ініціативи.

Як свідчать міжнародні порівняння, Україна має чи не кращий у світі потенціал земельних ресурсів, який створює передумови для забезпечення добробуту громадян України та конкурентоспроможності у світовому агропромисловому секторі. Відтак, покращення умов торгівлі з ЄС можливо досягти через інтенсифікацію використання наявного в Україні потенціалу земельних ресурсів.

Незважаючи на усі позитивні наслідки проведених реформ САП для України, план реформування все ще далекий від повного завершення. По-перше, еволюція САП відбувалася не лише через зміни у веденні сільського господарства, але й через нові вимоги суспільства. Основною

метою європейських споживачів є безпека, яка починається з аграрного підприємства, тому ЄС запровадило контроль за виконанням стандартів «від поля до столу».

Україні необхідно адаптувати свою політику, у тому числі й аграрну, до стандартів ЄС.

Аграрна політика ЄС постійно змінюється, але напрямок цих змін чітко проглядається. Україні потрібно вміти передбачати ці зміни та вже тепер починати курс наближення своєї аграрної політики до принципів нової САП ЄС.

УДК 339.1:635.21(477)

Намчук М. В.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ КАРТОПЛІ В УКРАЇНІ

Виробництво картоплі займає одне з провідних місць в економіці України. У світі картопля є четвертою за значенням після рису, пшениці та кукурудзи, а в продовольчому кошику нашої країни вона чи не найперша. Продукція картоплярства широко використовується для продовольчих цілей, переробної промисловості та як корм для тварин.

За обсягами виробництва картоплі Україна вже багато років входить до 3 найбільших світових її виробників. Однак її експорт не перевищує 20 тис. тонн. Картоплярство як стратегічно важлива галузь аграрного сектору економіки, що забезпечує продовольчу безпеку країни, має значний експортний потенціал.

СТРУКТУРА ВИРОБНИЦТВА КАРТОПЛІ

Виробництво картоплі в Україні

Динаміка імпорту та експорту картоплі

Динаміка цін на картоплю в 2020 році

ТОП-5 постачальників

Дані: Держстат України, Державна митна служба

За оптимального його використання вітчизняний АПК може, за окремими експертними підрахунками, додатково отримати від експорту лише мінімум 10 % продукції галузі, що виробляється близько \$1,1 млрд експортної виручки. А за умов підвищення середнього рівня урожайності вирощування картоплі вдвічі і подальшого стійкого розвитку виробничих потужностей із її переробки експортні можливості галузі цілком реально збільшити до \$3-\$5 млрд. Нині щорічно виробництво бульби перевищує 22 млн т, що повністю забезпечує потреби населення країни.

Розрахунковий рівень самозабезпеченості вітчизняного ринку картоплі, який вимірюється шляхом порівняння обсягу виробництва із внутрішнім використанням у відсотках, є цілком достатній з точки зору гарантування продовольчої безпеки та становить близько 109,2%. У структурі продовольчого балансу картоплі фонд її споживання сягає майже 6 млн т, ще 6,8 млн т спрямовується на посадку та близько 3,4 млн т безпосередньо на кормові потреби в тваринництві.

Важливим трендом на ринку є відновлення темпів зростання внутрішнього фонду споживання картоплі, низькі обсяги її імпорту та збільшення експорту, а також підвищення переробки на нехарчові цілі.

Основними постачальниками картоплі до України стали країни СНД, які ввезли 95 % від загального імпорту України за 2019 рік, у тому числі: 84 % Білорусь, 5 % РФ та 4 % Казахстан.

Країни Митного Союзу обмежують ввезення на свої ринки української картоплі (у тому числі в частині проходження карантинних умов), в той час як Україна цей інструмент не застосовує. Зміна підходів у веденні бізнесу дозволить максимально збільшити комерційну вартість української картоплі. Але для цього українським підприємствам потрібно: працювати над вирощуванням нових високорентабельних сортів картоплі; постійно підвищувати якісний рівень продукту; шукати оптимальні рішення для калібрування та поділу картоплі за якістю та товарним

виглядом; використовувати нові маркетингові рішення для упаковки, брендингу та просування картоплі на міжнародний рівень.

УДК 336 : 631.16

Ніколаєнко Н. М.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансовий стан підприємства знаходиться в прямій залежності від ефективності їх діяльності. Незадовільний фінансовий стан призводить до зниження припливу зовнішніх фінансових надходжень, що відображається на обсягах випуску продукції, тобто на величині фінансових ресурсів, які виробляються. Однак вміле маневрування фінансовими ресурсами, що знаходяться в розпорядженні, та ефективно їх використання дає можливість підприємству покращити фінансовий стан. Саме серед проблем управління фінансовими ресурсами оцінювання ефективності їх використання є однією з найважливіших. Воно необхідне як у процесі формування фінансових ресурсів, так і їх використання, особливо в сучасних умовах господарювання [1].

Фінансове забезпечення підприємств сільськогосподарських підприємств залежить від специфіки функціонування цієї галузі, яка визначається: сезонністю виробництва; тривалим періодом відтворення основних засобів; безперервністю виробничих процесів; використанням у якості засобів та предметів праці живих організмів; залежністю

результатів діяльності підприємств від природно кліматичних умов; необхідністю кредитного забезпечення операційної діяльності для подальшого розвитку сільськогосподарських підприємств.

У нинішніх умовах фінансове забезпечення діяльності підприємств здійснюється переважно в трьох формах:

самофінансування, тобто використання власних ресурсів для розвитку;

кредитування на основі мобілізації та перерозподілу тимчасово вільних коштів;

бюджетне фінансування на безповоротній основі за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів [2].

Джерелом самофінансування є власні кошти, серед яких основну роль відіграють нерозподілений прибуток і амортизаційні відрахування.

Оскільки більшість сільськогосподарських підприємств низько рентабельні або збиткові, вони втрачають важливу складову власного капіталу – прибуток.

Амортизація забезпечує лише просте відтворення основних засобів, а в умовах зростаючої інфляції вона не може повною мірою виконати й цієї функції [3].

Отже, фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств - це система джерел і форм фінансування розвитку діяльності підприємства, що дають змогу ефективно використовувати фінансові ресурси та сприяють покращенню фінансового стану підприємств.

Список використаних джерел:

1. Зленко О. В. Забезпеченість фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств та ефективність їх використання. К. : ВІПОЛ, 2011. №10/12. С. 83–86.
2. Правдюк О.Л. Особливості фінансової політики для аграрних підприємств. Економіка АПК. 2009. № 2. С. 84–87.

3. Левченко Н.М. Світова практика державного регулювання іпотеки земель сільськогосподарського призначення. Теорія та практика державного управління. 2010. Вип. 3 (30). С. 1–9.

УДК 334.012.32 : 316.3 (477)

Онищук В. О.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ТА ЇЇ СТАН В УКРАЇНІ

Соціальна відповідальність бізнесу являє собою відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активну соціальну позицію компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем. На думку відомого економіста Ф. Котлера, є дві основні причини того, чому компаніям у процесі прийняття рішень необхідно враховувати фактор соціальної відповідальності. Перша пов'язана із необхідністю сприйняття її суспільством як відповідального корпоративного партнера, тоді як друга обумовлена бажанням запобігати поганій славі серед споживачів та негативним публікаціям у ЗМІ, які висвітлюють приклади безвідповідальної корпоративної поведінки.

Загальновизнано, що соціальна відповідальність як підхід до справ бізнесу має наступний набір характеристик: це добровільний вибір компанії, в умовах зростання конкуренції й зниження довіри до бізнесу; вона включає всіх членів місцевого суспільства: бізнес, ЗМІ, владу,

населення, інвесторів та ін.; це не засіб вирішення проблем суспільства за рахунок бізнесу, а засіб участі в розвитку того середовища, де працює бізнес. Найбільш простими способами соціальної активності бізнесу є спонсорство, благодійність, а іноді й пряме фінансування. Отже, соціальна відповідальність бізнесу – це добровільний внесок бізнесу у розвиток суспільства у різноманітних сферах його життя. Як бачимо, соціальна відповідальність бізнесу є важливим фактором у процесі прийняття рішень в сучасних умовах.

В Україні соціальна відповідальність бізнесу перебуває лише на стадії становлення, носить разовий характер, спрямований на покращення репутації і не є постійним довготривалим способом існування. Це обумовлено рядом проблем соціальної відповідальності українського бізнесу, до яких можемо віднести: недосконалість правової та економічної політики держави; відсутню систему інформування населення щодо соціальних стандартів; неповноту інформованості фірм щодо її переваг; зайва «увага» органів влади до активних у соціальній сфері компаній; відсутність різних преференцій з боку держави для подібних компаній тощо.

Не дивлячись на наявні проблеми, соціальна відповідальність бізнесу є бажаною в Україні, оскільки поширення її ідей і принципів сприяє:

- підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної економіки через покращення прозорості діяльності компаній;
- стабілізації розвитку внутрішнього ринку і підвищенню ефективності його функціонування;
- формуванню привабливої інноваційної інфраструктури через спрямування інвестицій у новітні технології;
- використанню сучасного інструментарію державного регулювання – без використання адміністративного тиску тощо.

Отже, розвиток соціальної відповідальності бізнесу в Україні ускладнений через сучасні економічні реалії, які характеризують прагнення фірм до короткострокових фінансових результатів. Це призводить до нехтування не тільки механізмами довгострокового розвитку, але і до прагнення перекласти на споживачів зовнішні ефекти більш витратного та екологічно шкідливого виробництва. Саме тому державна підтримка розвитку соціальної відповідальності здатна підкреслити важливість цієї стратегії розвитку відносин для бізнесу, влади та населення.

УДК 336.743/.748

Охрімець Б. О.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ВАЛЮТНИЙ РИНОК

Валютний ринок – це економічні відносини, що виникають у процесі купівлі-продажу іноземних валют за курсом національної валюти, який складається на основі співвідношення попиту і пропозиції на ці валюти.

За економічним змістом валютний ринок являє собою частину грошового ринку, на якому врівноважується попит і пропозиція на валюту як специфічний товар. За призначенням і організаційною формою валютний ринок — це сукупність спеціальних установ і механізмів, які у взаємодії забезпечують вільний продаж і купівлю національної та іноземної валюти за співвідношенням попиту і пропозиції.

Валютна операція – це операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності, використанням валютних цінностей як засобу платежу в міжнародному обігу; ввезенням, вивезенням, переказом та пересиланням на територію країни та за її межі валютних цінностей.

У вузькому розумінні валютні операції розглядаються як вид банківської діяльності з купівлі–продажу іноземної валюти.

Метою правового регулювання валютних операцій є забезпечення законності і правопорядку з дотриманням публічного інтересу і приватних інтересів суб'єктів господарської діяльності. Аналіз законодавства і практики його застосування не дає підстав казати про встановлення на сьогодні режиму правопорядку в цій сфері. Розв'язання існуючої проблеми потребує насамперед чіткого визначення і закріплення в законі базових понять, без юридично коректного розуміння яких неможливо досягти оптимізації правового регулювання всього комплексу різноманітних валютних операцій суб'єктів господарювання.

Уповноважений банк – це будь-який комерційний банк, офіційно зареєстрований на території України, що має ліцензію Національного банку України на здійснення валютних операцій, а також здійснює валютний контроль за операціями своїх клієнтів. Ліцензію на здійснення валютних операцій мають не всі банки, зареєстровані в Республіканській книзі реєстрації банків, валютних бірж і фінансово-кредитних установ, а лише ті, яким ліцензія надана в спеціальному порядку. За порушення валютних правил Національний банк України може позбавити ці банки ліцензії.

Валютний ринок виступає невід'ємною складовою функціонування загального фінансового ринку країни, а ефективність його функціонування – це запорука успішної та конкурентної економіки держави та її фінансових процесів в цілому.

Девальвація – офіційне зменшення золотого вмісту грошової одиниці чи зниження курсу національної валюти щодо золота, срібла, певної іноземної валюти. У сучасних умовах термін застосовується для ситуацій значного зниження курсу національної валюти відносно «твердих» валют (зазвичай, щодо долара США, євро, SDR). Девальвація розглядається як інструмент центральних банків з управління національною валютою, протилежний ревальвації. В умовах плаваючого валютного курсу не відбувається прямого офіційного призначення вартості національної валюти. Центральний банк може лише непрямыми методами (валютними інтервенціями) змінювати курс. У цих умовах девальвація буде не результатом прийняття офіційного документа, а результатом зміни вартості валюти під впливом ринкових механізмів.

УДК 336.76/.763

Параскевич О. П.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

ХАРАКТЕРИСТИКА ЦІННИХ ПАПЕРІВ І ЇХ ПЕРВИННЕ РОЗМІЩЕННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Ринок цінних паперів – це комплексна система відносин фізичних та юридичних осіб, в основі якої лежать операції, пов'язані з випуском, погашенням та обігом цінних паперів. Цінні папери - це засіб залучення капіталу.

Основні функції ринку цінних паперів, також як і будь-якого іншого ринку, поділяються на дві великі групи: загальноринкові і специфічні. Загальноринкові функції ринку цінних паперів визначають схожість цього

ринку з іншими ринками. А специфічні функції ринку цінних паперів, навпаки, виділяють цей ринок серед інших.

Ринок цінних паперів складається з кількох «міні ринків»: ринку акцій, ринку облігацій, ринку державних короткострокових облігацій (ДКО), ринку державного ощадного позики (ОГСЗ), ринку облігації федерального позики (ОФЗ), ринку облігацій валютної позики, ринку казначейських зобов'язань, ринку фінансових інститутів, ринку золотого сертифіката, фондові біржі, фондові відділи товарних бірж [1].

Крім цього виділяють первинний і вторинний ринки цінних паперів. На первинному ринку цінних паперів процвітає продаж цінних паперів. Вторинний ринок має дві складові: біржову та позабіржову торгівлю. Біржова торгівля проходить на фондових біржах, а позабіржова – це вулична торгівля.

На ринку мають місце різні види операцій з цінними паперами. Всі операції проводяться декількома великими групами учасників ринку. По-перше, це оператори, які здійснюють операції купівлі-продажу цінних паперів. По-друге, це організатори, які відповідають за якісну роботу торгових майданчиків. По-третє, це банки, депозитарії, клірингові організації тощо, які здійснюють облік взаємних зобов'язань. По-четверте, це реєстратори, які роблять записи в реєстрах акціонерів про власників ЦБ.

Цінний папір починає свій шлях на первинному ринку, де відбувається її первинне розміщення. Перший інвестор, що купив цінний папір, має право перепродати її, обміняти і т.д. Дилер, що купив папір, продає її за ринковою ціною[2].

Надалі папір потрапляє на вторинний ринок, де і відбуваються всі наступні операції. На цьому ринку має місце перерозподіл ресурсів серед інвесторів. Тут операції проводяться дилерами та брокерами. Дилери працюють на себе, а брокери виконують замовлення клієнтів. За облік взаємних операцій між ними відповідають клірингові компанії.

Гроші перераховують банки, перехід цінних паперів від продавця до покупця здійснюють депозитарії. Реєстроутримувачі фіксують право власності нових покупців в реєстрах. Це найпростіша схема операцій, яка зазвичай відбувається на ринку цінних паперів.

Список використаних джерел:

1. Гончарова Н.В. Проблеми функціонування ринку цінних паперів України. Формування ринкових відносин в Україні. 2010. № 5 (84). С. 15–18.

2. Рекуненко І. Періодизація розвитку фондового ринку України. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2015. № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ekon_2015_1_5.pdf.

УДК: 339.146. 31.01.

Пикало В. М.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ КУКУРУДЗИ

Кукурудза – це однорічна найбільш урожайна культура, стержні, стебла, качани та зерно якої широко використовуються у різних галузях сільського господарства та промисловості. В промисловості кукурудзу використовують для виробництва продуктів харчування; в якості високоенергетичного корму для тваринництва та птахівництва; сировини для виробництва біопалива першого та другого поколінь; сировини для виробництва біогазу; сировини для твердих біопалив; добрива; сировини для фармацевтичної, хімічної та інших галузей промисловості.

Незважаючи на деякі коливання, загальною тенденцією було зростання врожаю зерна кукурудзи. Проаналізувавши зміну обсягів

посівних площ під кукурудзу, видно, що за останні 5 років кількість посівів під кукурудзу збільшується на відносно малий показник. Це означає, що ріст валових зборів зерна упродовж останніх років відбувається за рахунок збільшення врожайності кукурудзи. Також, це показує інтенсифікацію зернового виробництва в Україні. Процес інтенсифікації тісно пов'язаний з використанням новітніх інноваційних досягнень в галузі селекції і насінництва. Кожного року у світі виробляється кукурудзи більше, ніж будь-яких інших злакових культур. За 2019 – 2020 роки кукурудза стала «королевою» полів не лише для республік колишнього СРСР, де її так назвали, а й для всього світу. Із часткою 42 % вона витіснила з першого місця пшеницю і стала лідером зернового балансу планети. Упродовж останніх десяти років обсяги її виробництва постійно зростали. Якщо розглядати Світовий ринок кукурудзи за 2019 та 2020 рік то побачимо, що Україна займає 6 місце серед країн – виробників кукурудзи та виробила 35,5 млн. тон зерна (рис. 2).

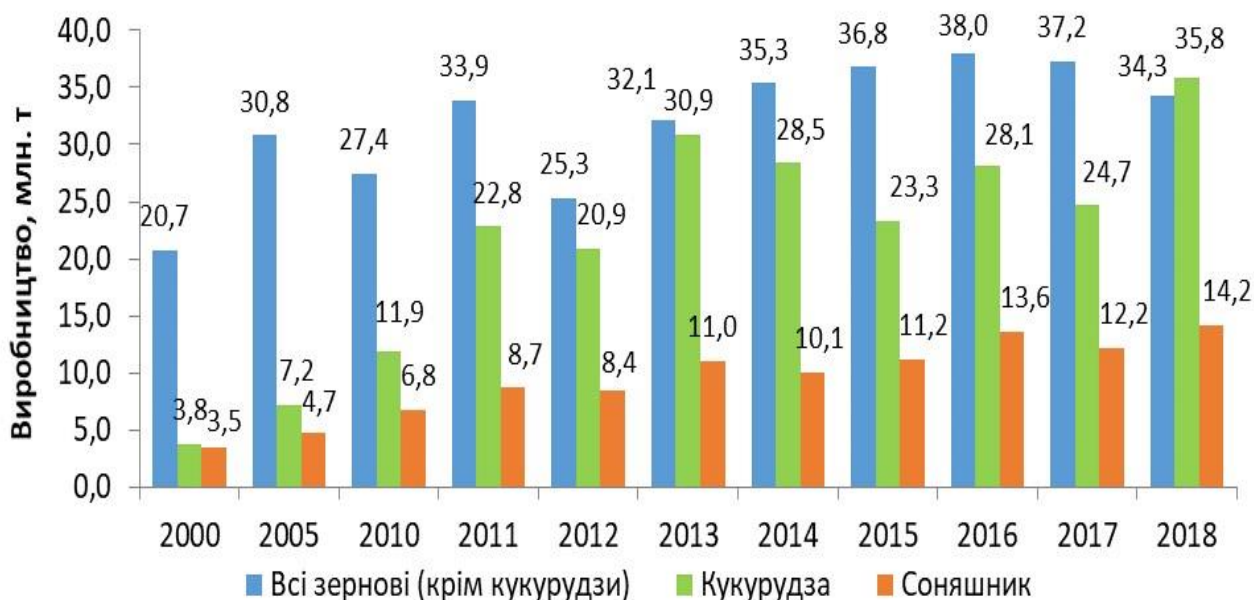

Рис. 1 Виробництво зернових культур та соняшника в Україні

Проведений аналіз ринку кукурудзи свідчить про те, що ця культура займає провідне місце серед зернових культур не тільки в Україні, але і в світі, оскільки це незамінне джерело сировини та посідає друге місце за

обсягами валового виробництва у світі, а за прибутком – третє місце. Україна займає провідне місце в світовому виробництві кукурудзи, оскільки є одним із найбільший експортерів зерна.

Рис. 2. Топ-10 країн-виробників кукурудзи у 2019-2020 маркетинговому році

В сучасний період спостерігається зростання світового попиту на розглянуту зернову культуру, оскільки вирощувати кукурудзу є економічно вигідно, що слугує прекрасною мотивацією для підприємств збільшувати посівні площі.

УДК 631.147(477)

Подлесна Я. А.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ПРОБЛЕМА ВИРОБНИЦТВА ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Проблематика екологізації сільськогосподарської продукції є актуальною для всіх розвинутих держав. Це питання постає завдяки

стану агропромислового виробництва та завданням, які він виконує. Метою даної статті є проаналізувати загалом поняття органічного виробництва та стан розвитку законодавства про органічне виробництво в Україні порівняно з іншими країнами. В першу чергу питання органічного виробництва пов'язане зі здоров'ям та безпекою людей, охороною прав споживачів та охороною навколишнього середовища.

А серед основних причин динамічного росту попиту на екологічно чисту продукцію можна виділити наступні: харчові кризи останніх років, які мали екологічний характер склад та якість «неекологічних» продуктів викликає недовіру у великого кола споживачів збільшення обурюючих думок щодо генно-модифікованих продуктів позиціонує реклама на «еко»-, «біо»- та «органічно»-продукцію. Екологічне сільське господарство передбачає виробництво екологічно чистої сільськогосподарської продукції з використанням переважно натуральних, природних технологій вирощування рослин та тварин. Але деякі вчені під екологічним сільським господарством розуміють «виробництво сільськогосподарської продукції зі значним скороченням або повною відмовою від використання промислових мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин при максимальному використанні біологічних факторів підвищення родючості, що не мають негативного впливу на природу, з максимальним залученням внутрішніх ресурсів.

Екологічно чиста продукція має відповідати встановленим вимогам щодо безпеки, тобто терміном «екологічний продукт» маркуються продукти, вироблені з натуральної виробничої сировини. Але вживання слів «екологічний» та «біологічний» стали вважатися такими, що вводять в оману споживача, а їх застосування забороняється на українському ринку сільськогосподарської продукції ч. 7-8 ст. 29 Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини».

Найбільш активні споживачі в Євразоні – Німеччина, з часткою ринку 30 %, і Франція – з 18 %. З України імпортуються органічні ягоди, горіхи, рідкісні види зернових. Основна частина продукції йде в країни ЄС, а також в США і Японію. У країнах ЄС близько 10–20 % від усіх сільгоспугідь віддані під біопродукції, в той час як в Україні площа земель для вирощування органічної продукції становить всього 1 % від загальної площі сільгоспземель. Отже, ситуація на українському ринку органічної продукції, на жаль, поки не цілком сприятлива. У тому числі і через відсутність системи сертифікації, що гальмує розширення попиту на органічні продукти в Україні. Численні вітчизняні виробники "органіки" прагнуть працювати за міжнародними правилами, сертифікуючи свою продукцію стандартам США або ЄС, або ввозивши її з-за кордону, що робить її значно дорожче для споживача. Тому одна з важливих цілей - сприяти органічному виробництву саме в Україні.

УДК 657.212: 657.6

Ракітіна В. В.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ,

Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Відповідно до П (С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість», дебіторами є юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. А тому, дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Дебіторська заборгованість може бути як довгостроковою, так і короткостроковою

(поточною). Аудит дебіторської заборгованості є засобом, що може визначити її достовірне відображення у фінансовій звітності, сприяти підвищенню якості зібраної інформації, прозорості та достовірності даних щодо розрахункових операцій з дебіторами підприємства. У процесі діяльності підприємство не завжди здійснює розрахунки з іншими підприємствами або фізичними особами одночасно з передачею майна, виконанням робіт, наданням послуг тощо. У зв'язку із цим у нього виникає дебіторська заборгованість.

Предмет аудиту дебіторської заборгованості – господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства з дебіторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

В процесі аудиту дебіторської заборгованості повинні бути вирішені наступні основні задачі: перевірка дотримання порядку документального відображення виникнення дебіторської заборгованості; підтвердження наявності внутрішнього контролю за відсутністю викривлення даних при відображенні показників на рахунках бухгалтерського обліку та фінансової звітності; підтвердження відповідності оформлених бухгалтерських операцій діючим нормативним актам; перевірка наявності інвентаризації розрахунків відповідно до облікової політики підприємства та вимог законодавства; контроль своєчасності погашення дебіторської заборгованості.

Об'єктами аудиту дебіторської заборгованості є: П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку розрахунків з дебіторами; бухгалтерські рахунки, а також будова аналітичних рахунків з обліку дебіторської заборгованості; порядок проведення інвентаризації розрахунків; порядок нарахування резерву сумнівних боргів; форми бланків документів, реєстрів обліку, звітності; форми бланків векселів, цінних паперів; терміни подання документів до бухгалтерії для пред'явлення рахунків, векселів.

Таким чином, удосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості необхідно здійснювати у таких напрямках: удосконалення нормативного забезпечення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві; здійснення подальшої гармонізації бухгалтерського та податкового обліку в частині формування резерву сумнівних боргів, обліку сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості; створення відділу внутрішнього контролю за сумнівною та безнадійною заборгованістю; забезпечення своєчасного контролю співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; визначення та підтримка оптимального розміру дебіторської заборгованості.

Отже, удосконалення аудиту дебіторської заборгованості за наведеними напрямами має сприяти підвищенню їх ефективності. Це забезпечить своєчасність, повноту та юридичну обґрунтованість розрахунків з дебіторами як запоруку успішного розвитку, стабільності та стійкості вітчизняних підприємств у сучасних ринкових умовах.

УДК: 338.43:636(477)

Савка І. В.

студентка

Ашихмін А. І.

студент

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА НА ТЕРИТОРІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

У найближчій перспективі пріоритетним напрямом внутрішньо-економічної політики нашої держави має стати розвиток потенціалу

тваринницької галузі у аграрному секторі економіки. Це завдання передбачене пріоритетами аграрної політики України. У структурі валової продукції сільського господарства тваринництво становить понад 38 %. Основні його галузі – скотарство, свинарство, вівчарство, птахівництво.

До тваринництва також належать рибництво, бджільництво і шовківництво. В цілому завдання тваринництва полягають у виробництві високоякісних продуктів харчування та цінної сировини для харчової та легкої промисловості. Виробничий процес у тваринництві механізований і сприяє переведенню галузі на промислову основу. Обґрунтовано пріоритети розвитку галузі м'ясного скотарства, яка виступає цілісною виробничо-господарською системою, яка об'єднує спеціалізовані підприємства з вирощування та відгодівлі великої рогатої худоби, підприємства, що забезпечують доставку і збут продукції, відтворення племінних якостей, беруть участь у науково-дослідних, проектно-конструкторських і технологічних розробках з метою насичення продовольчого ринку якісними м'ясом і м'ясопродуктами власного виробництва, досягнення продовольчої незалежності держави та збільшення експорту продукції.

Таблиця 1

Виробництво та споживання основних продуктів тваринництва на одну особу в Україні (кг/рік) за період 1991-2019 рр.

Вид тваринницької продукції	Раціональна норма споживання (відповідно до МОЗ)	Фактично спожито	Виробництво				
			1991 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2019 р.
М'ясо та м'ясо-молочні продукти, кг	80,0	51,7	84	52,5	54,2	54,5	54,6
Молоко та молочні продукти, кг	380	200	472,3	252,5	247,8	243,3	242,1
Яйця (шт.)	290	273	314	392	363	351	365

Незважаючи на певні позитивні зрушення, в тваринництві існує також низка проблем, які потребують вирішення. Це і недостатня

кормова база, і здебільшого низька якість продукції, і відсутність стабільності у державній підтримці сільгоспвиробників, непрогнозована цінова політика, нерозвинений експортний потенціал і, як наслідок, відсутність ринків збуту тощо. Усе це негативно позначається на галузі, зокрема на можливості залучення інвестицій. Частковому вирішенню зазначених проблем може сприяти створення і розвиток вертикально інтегрованих аграрних холдингів, які б організаційно пов'язували усі етапи бізнесу від вирощування зернових культур, виготовлення комбікормів, відгодівлі тварин, переробки м'яса і молока до їх реалізації через власні збутові мережі. Іншими напрямками, які потребують значної уваги і підтримки з боку держави, є відродження племінної справи і розвиток селекційних програм, сприяння створенню кооперативів у молочному скотарстві, посилення ветеринарно-санітарного контролю, розробка нових і сприяння дотриманню існуючих стандартів, обов'язкове виконання вимог яких забезпечило б надходження на ринок дійсно якісної і конкурентоспроможної продукції.

УДК 657.42

Свірщук Н. С.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Запаси є важливою складовою забезпечення матеріальними ресурсами виробничих процесів (у вигляді виробничих запасів) та потреб

споживачів (у вигляді запасів готової продукції). Для ефективної діяльності підприємств запаси повинні бути оптимальними. Від характеру, обсягів, якості матеріальних ресурсів та їх запасів і рівня управління ними залежить конкурентоспроможність підприємств, масштаби виробництва і ефективність діяльності.

Запаси відіграють основну роль у раціональній та ефективній діяльності підприємства, є складовою частиною активів підприємства та суттєво впливають на фінансовий результат господарської діяльності, оскільки займають найбільшу питому вагу у собівартості витрат підприємства. Оскільки розвиток підприємства передбачає наявність виробничих ресурсів певної кількості та якості, то проведення обґрунтованого аналізу використання виробничих ресурсів набуває особливого практичного значення для кожного підприємства.

Виробничі запаси можна визначати як сукупність виробничих ресурсів підприємства (запасів, джерел, засобів та предметів праці), які має в наявності підприємство, які використовуються для досягнення конкретної мети й одержання очікуваного результату в певний проміжок часу. Виробничі ресурси відіграють важливу роль, для розв'язання організаційних, економічних та технічних завдань сільськогосподарських підприємств. Раціональне використання виробничих ресурсів кожного виробництва є обов'язковою умовою існування підприємств. Проведення деталізованого аналізу виробничих запасів можна зробити за такими способами, як: використання аналізу впливу укрупнених факторів (або факторних показників) спочатку на обсяг виробництва та реалізації, а потім (з використання показників рівнів рентабельності) у вигляді визначення такого впливу на прибуток; виявлення впливу більш деталізованих факторних показників на прибуток на основі попереднього проведення відповідних математичних перетворень; зробивши аналіз впливу техніко-економічних факторів на використання виробничих ресурсів та прибуток підприємств, тобто техніко-економічний аналіз. Також є доцільними

використання таких показників, як коефіцієнт обіговості, коефіцієнт закріплення, тривалість одного обігу необхідні для аналізування інтенсивності використання виробничих запасів підприємства. Аналізуючи структуру і склад запасів, обов'язково потрібно враховувати те, що вони повинні бути оптимальними. Щоб досягнути цієї оптимальності, треба зробити розрахунки потреби у запасах, налагодити стабільні договірні зв'язки з партнерами, належно забезпечити організацію виробничого процесу. Для оцінки забезпеченості сільськогосподарських підприємств виробничими ресурсами потрібно проводити аналіз їх структури; потрібно порівнювати фактичне співвідношення основних і оборотних активів з їх оптимальною. Саме тому важливо розрахувати потребу підприємства в запасах, а також інтенсивність використання виробничих запасів, що дасть можливість досягти високого рівня виробництва та зниження ризику збитку.

УДК 33 : 001.3 (477)

Семенюк Д. О.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК НАУКИ

Економіка охоплює усі сфери життєдіяльності людини і суспільства, що по праву надає її статус найбільшого об'єкта управління. Вона включає в себе безліч елементів та відносин, які у сукупності являють собою єдине ціле, кожна з частин якого посідає власне місце та виконує

певні функції всередині системи [2]. У вузькому розумінні національна економіка є сукупністю економічних суб'єктів і зв'язків між ними, яка має просторово визначену і специфічно складену національну організаційну структуру, характеризується господарською цілісністю і спрямована на задоволення потреб суспільства у матеріальних і соціальних благах. У широкому розумінні національна економіка – це структурована в галузевому і територіальному просторі економічна діяльність у масштабах країни, що регулюється інституціональною системою, яка відповідає економічному, політичному та ідеологічному устрою (порядку), сформованому в цій країні [1].

Основні функції, що виконує національна економіка, як наука зображено на рис. 1.

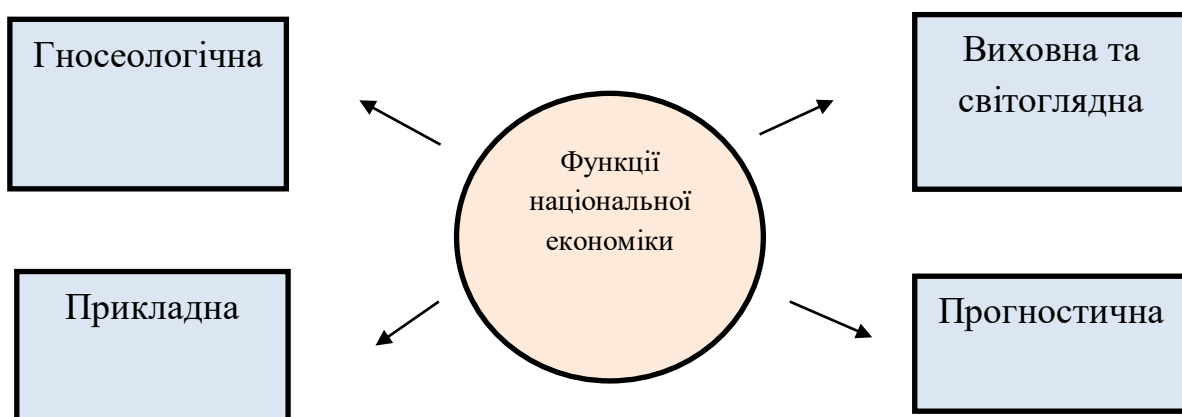

Рис. 1. Основні функції національної економіки, як науки

Отже, розглянемо детальніше основні функції національної економіки, як науки. Першою функцією визнають теоретико-пізнавальну або гносеологічну функцію. Значення її полягає у пізнанні економічних явищ та процесів з метою обґрунтування нових тенденцій та моделей у розвитку національної економіки. Наступною є функція виховна та світоглядна. Ця функція полягає у вихованні національної свідомості населення, підвищення рівня національної економічної культури та адекватного до цього економічного світогляду.

Практична або прикладна функція полягає в розробці практичних рекомендацій на основі здійснення аналізу та оцінки різних фінансових, господарських та організаційно-управлінських явищ у національній економіці. Це дає можливість підвищувати якість економічних та управлінських рішень.

Останньою виділяють прогностичну функцію. Суть її полягає в оцінці сучасної економічної кон'юнктури та передбаченні стратегічного розвитку різних секторів та сфер національної економіки, виходячи з критеріїв екзогенного та ендогенного характеру [3].

Список використаних джерел:

1. Національна економіка: загальне та особливе. [Електронний ресурс]. https://pidru4niki.com/1417012041781/ekonomika/natsionalna_ekonomika_z_agalne_osoblive].

2. Тищенко О. П., Структуризація національної економіки та теоретичні підходи до управління її регіональним розвитком, [Електронний ресурс]. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2081>

3. Функції національної економіки як науки. [Електронний ресурс]: Режим доступу: [<https://studfile.net/preview/4000909/page:5/>].

4. Вдовенко Н. М., Зось-Кіор М. В., Федірець О. В., Гнатенко І. А. Роль енергоринку в менеджменті ресурсозбереження та ресурсоефективності конкурентоспроможних підприємств агропродовольчої сфери. Український журнал прикладної економіки. 2020. Т. 5. № 4. С. 222–229.

5. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. Економіка та держава. 2021. № 9. С. 19–23. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.9.19

6. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 56–61.

УДК: 332.2.021.8(479.22)

Сенча О. В.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В ГРУЗІЇ

Існування власності в державі та захист власності державою є одними з основних індикаторів демократії та цивілізованості самої держави. Багато вчених вивчали шляхи раціонального та ефективного використання земель, але, по суті, сама оцінка показників і критеріїв – поняття суб'єктивне. Ставлення до землі, її призначення і використання змінювалося протягом усього історичного періоду. У Грузії земельну реформу починали в поспіху, в складних політичних умовах, коли після повалення президента, що перебував при владі, було створено тимчасовий уряд в особі Державної ради (6 січня 1992). Основою земельної реформи стала постанова Ради міністрів № 48 від 18 січня 1992 року. Це була одна з перших реформ після відновлення державної незалежності Грузії (перша незалежна республіка існувала в 1918–1920 рр.).

Слід зазначити, що процес реформи починали без будь-яких ґрунтовних підготовчих робіт. Цим і зумовлений той факт, що на самому початку реформи (1992–1993 рр.) було ухвалено близько 20 як взаємовиключних, так і взаємодоповнюючих юридичних актів, у період же 1992–2000 років їх кількість сягнула майже 60, що, безумовно, негативно впливало на її перебіг. З початку реформи відповідні роботи із землекористування на місцях проводили місцеві правління. Пізніше цю роботу поклали на сільські земельні комісії, які обираються загальними

сільськими зборами. Склад таких комісій був непрофесійним, у початковий період брак знань і консультацій призводив до неправильного визначення категорії сімей, звідси неправильний розподіл площ земельних ділянок, зарахування до реформного фонду земель пасовищ загального користування тощо. При вимірах ділянок використовували вимірювальні рулетки, через що неточно визначали фактичні площі.

Щоб уникнути помилок надалі, постановою Ради міністрів Грузії № 815 (п. 5) від 29 листопада 1994 року керівництво земельними комісіями було передано головам сільських адміністрацій або керівникам сільськогосподарських підприємств.

У процесі приватизації (кінець 1980-х років) парк сільськогосподарської техніки, наприклад, в Гардабанському районі (одному з найактивніших сільськогосподарських регіонів) зменшився більш як удвічі, через що оброблялося лише 63,9 % приватних та орендних земель.

Отже, реформа мала багато недоліків через відсутність правової основи. Але частину недоліків виправила друга хвиля реформи. Для проведення першої хвилі був створений фонд приватизації в 0,8 млн га. Це близько 30 % усіх сільгоспземель або 60 % ріллі. Землі з фонду приватизації були безкоштовно передані сільським домогосподарствам.

Максимальний розмір ділянки становив: у низинних районах – 1,25 га, у гірських – 5 га. З другою хвилею реформи у 2005 р. державну землю почали продавати, насамперед орендарям. Для цього були створені кредитні програми. У результаті, 25 % від загальної площі сільгоспземель перейшли у приватну власність.

Більшість держземель використовуються для випасу. А 55 % ріллі з 0,8 млн га – приватизовано.

Реформа призвела до фрагментації і великої кількості маленьких ферм. Незважаючи на недоліки, ринок продовжує розвиватися. Розпочато процес консолідації земель.

Скарбенчук Я. Р.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЖИТА В УКРАЇНІ

Жито—корисна і цінна зернова сільськогосподарська культура, що зазвичай йде на виготовлення продовольства або на корм. В Україні цю культуру почали вирощувати хоч і пізніше за пшеницю але дуже давно. Жито має цінні властивості, що виявляються у вищій стійкості до морозів і засухи, а хліб з житнього борошна багатий вітамінами, амінокислотами та легкозасвоюваними вуглеводами. Україна одна з лідерів експорту зерна в тому числі і жита. Наразі актуальним є дослідження проблем ринку жита в Україні через його різкий спад, а також через можливі подальші перспективи експорту жита в країни Європи. В цій статті ми розглянемо стан ринку жита в Україні сьогодні, причини спаду виробництва та чи можливість у жита відновити свої позиції на ринку.

Незважаючи на те, що жито має високі показники харчової цінності, ринок жита в Україні почав стрімко падати з 2005 року в певній мірі через скорочення площ посіву та спаду попиту як у самій країні так і на світовому ринку. Внутрішніми причинами кризи виробництва можна вважати скорочення обсягів споживання житнього хліба та низькі ціни реалізації. Щодо зміни площі посівів то за кожні наступні 4 роки вони скорочувалися майже в два рази. Так у 2014 посіви скоротилися у 1.5 рази. У 2017 році ми могли спостерігати невелике покращення у посіві та

валовому зборі жита, але вже до 2020 року площі посівів знову скоротилися на 32 %, а валовий збір на 38 %. В результаті утворився дефіцит пропозиції і виробники були вимушені піднімати ціни для збереження рентабельності. Так за динамікою 2018-2019 років ціни за одну тону жита зросли в середньому на 1 650 грн.

Графік 1

Наслідками описаних процесів стало скорочення виробництва житнього борошна і хліба та зменшення імпорту жита (зменшилось на 54 % у 2019 р.) .І хоч внутрішня ситуація ринку не давала прогнозів на покращення, експорт жита на світовий ринок не втрачав своїх лідерських позицій. Найбільше жита Україна експортує у Європу (близько 60 %) і Польщу (близько 35 %). Якщо проаналізувати світовий ринок жита можна побачити, що там наявний його дефіцит, який складає приблизно 19 тис. тонн. Україна посідаючи лідерські позиції в експорті жита та п'яте місце у його виробництві серед високорозвинених країн, має всі перспективи збалансувати дефіцит, що утворився.

Водночас через недостатню увагу агробізнесу держави на ринок жита та застарілу базу виробництва поки що нічого не стимулює аграріїв збільшувати площі посівів із-за неможливості зберегти конкурентну спроможність в рентабельності і ліквідності серед інших культур (наприклад пшениці). Отже, жито, що безумовно є цінною культурою, має

значний потенціал розвитку в Україні. Для цього потрібне впровадження інноваційних технологій вирощування, заміну старої техніки, удосконалення наявних або ж винайдення більш високопродуктивних сортів зерна жита і звісно ж стимулювання та підтримка виробництва жита з боку агробізнесу.

УДК: 338.43:636.4

Слободенюк М. М.

студентка

Данилевська - Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ В УКРАЇНІ

Свинарство – провідна галузь тваринництва, що забезпечує населення високоенергетичним білковим продуктом харчування, а саме м'ясом. В структурі світового виробництва і споживання м'яса всіх видів свинина займає провідне місце і користується великим попитом у населення. Показники чисельності поголів'я свиней у динаміці років свідчать про незадовільний рівень сталого виробництва свинарства. Загальна кількість поголів'я свиней у господарствах усіх категорій власності станом на 01 лютого 2017 року складала 6,6 млн. голів, у 2021 році зменшилась до 5,8 млн. голів або у 1,14 разів (табл.1).

Для оцінки того, наскільки низькими в Україні є показники чисельності поголів'я свиней, приведемо наступне порівняння. В Данії, де проживає 5 млн. жителів вирощують 25 млн свиней. На кожних 100 жителів цієї країни щорічно вирощують 500 свиней. В Україні у

2000-х роках на 100 жителів налічувалося лише 17 свиней, або майже у 30 разів менше, ніж у Данії.

Таблиця 1

Динаміка поголів'я свиней в Україні, тис. голів

Показник	Рік					2021 р. до 2017р., %
	2017	2018	2019	2020	2021	
Господарства усіх категорій	6602,5	5988,3	5912,1	5600,8	5766,0	87,3
Сільськогосподарські підприємства	3556,9	3328,8	3452,5	3328,1	3673,0	103,3
Господарства населення	3045,6	2659,5	2459,6	2272,7	2093,0	68,7

Пріоритетності розвитку цієї галузі віддається завдяки таким виключно важливим біологічно-господарським особливостям свиней, як багатоплідність, всеїдність, скороспілість, економне використання кормів, високий забійний вихід. За біологічним потенціалом свині здатні щодоби набирати вагу більше як на 1000 г, досягати живої маси 100 кг за 115-120 днів при витраті на кожний кілограм приросту до 2 кг сухої речовини корму. Як виробника м'яса і жирів свиней називають біологічним дивом природи. Виробництво свинини за період з 2015-2019 демонструє тенденцію до зменшення. Занепад свиначства обумовлений збитковістю виробництва свинини у сільськогосподарських підприємствах через недосконалість діючих економічних умов виробництва і реалізації продукції. Проблему відродження свиначства і швидкого нарощування поголів'я можливо здійснити на основі малозатратних технологій отримання свиней. Досвід країн з розвинутою ринковою економікою показує, що використання ангарів дозволяє суттєво знизити витрати по обслуговуванню тварин, а безперегонний метод утримання забезпечує безстресове вирощування молодняку. Нарощування обсягів виробництва у галузі свиначства України досягається завдяки впровадженню у виробництво науково-обґрунтованих та енергоощадних

технологій, а також модернізації обладнання на свинарських підприємствах. Сучасний стан розвитку економіки України передбачає ведення підприємницької діяльності на засадах імплементації нормативно-правових актів до міжнародних стандартів якості та безпеки харчових продуктів, які передбачають гуманне ставлення та забезпечення комфорту тварин з метою повного розкриття їх біологічного потенціалу. Незважаючи на неабиякий потенціал України в розвитку свинарства, а саме: наявність сприятливих природно-кліматичних, земельних, трудових ресурсів тощо, ця галузь сільського господарства перебуває в досить важкому стані. В умовах світової кризи свинарство потребує ще більш ефективного державного захисту.

УДК 338.24:631.1(477)

Слободянюк Є. Г.

студент

Михальчишна Л. Г.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Сучасні глобалізаційні процеси вимагають нових підходів до організації виробництва в аграрній сфері, дають потужний поштовх для розвитку українських виробників сільськогосподарської продукції та можливість вийти на світові ринки продовольства [1]. Особливої актуальності за таких умов набуває удосконалення економічного механізму державного регулювання аграрного сектору України.

Метою державного регулювання аграрного сектора економіки є досягнення найбільш ефективного, стабільно-поступального економічного і соціального розвитку країни. У процесі такого регулювання здійснюється економічна підтримка аграрних підприємств з тим, щоб вони, по-перше, за нормального господарювання мали необхідний рівень доходності в умовах несприятливої ринкової кон'юнктури, і, по-друге, були зацікавлені вести виробництво в такому обсязі й асортименті продукції та її якості, які вигідні споживачам і забезпечують соціальну стабільність суспільства [2].

Державне регулювання аграрного сектору економіки використовує також економічний механізм. Під ним розуміють частину господарського механізму, який впливає на формування відносин у сфері виробництва, обміну, розподілу, споживання й накопичення. Елементами механізму є ціни, податки, кредит, бюджет, страхування. З цього основними цілями економічного механізму державного регулювання економіки є раціональне використання природничих, матеріальних та людських ресурсів; забезпечення населення конкурентоспроможною якісною сільськогосподарською продукцією; реалізація цілей соціальної держави, захист внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції від недоброякісної конкуренції [3].

Державна політика в аграрній сфері повинна йти у напрямку пошуку оптимальної моделі трансформації економічних відносин суб'єктів господарювання. Також потребує змін вся інфраструктура сільського господарства. Стратегія і тактика реформ АПК повинні концентруватися на трьох взаємопов'язаних напрямках: перший – формування ефективного бізнесмена, менеджера, господаря, другий – створення сприятливого економічного середовища (встановлення правил ведення агробізнесу) на ринку, третій – активний пошук і мобілізація резервів та формування ресурсного потенціалу підприємствами, зростання обсягів виробництва, підвищення ефективності [2].

Список використаних джерел:

1. Надвиничний С. А. Економічний розвиток аграрної сфери України. Автореф. дис...д-ра екон. наук. Миколаїв, 2019. 47 с.
2. Матвеев П. М. Закордонний досвід державного регулювання у сфері підвищення продуктивності використання ресурсного потенціалу аграрного сектору. Український журнал прикладної економіки. 2019. Т. 4. № 3. С. 367–375.
3. Ужва А. М. Економічний механізм державного регулювання функціонування регіональних промислових комплексів. Держава та регіон. 2015. № 5. С. 42–46.
4. Вдовенко Н. М., Варшавська Н. Г., Павленко М. М. Забезпечення конкурентоспроможності галузей АПК в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2018. Вип. 284. С. 204–211.

УДК: 339.13:633.14(477)

Тарасова М. С.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АГРАРНА ПОЛІТИКА США У ЧАСИ ВЕЛИКОЇ ДЕПРЕСІЇ

Хоча земельна та сільськогосподарська політика Америки не фігурує в підручниках історії, вона заклала основу для географічного, політичного та економічного розвитку цієї країни. До 1920-х років

сільськогосподарська політика США була націлена на територіальну експансію, і в міру процвітання фермерських господарств відносини між сільськими і міськими ринками сприяли зростанню американських міст. Заохочувані урядом США для збільшення виробництва, фермери брали позики, щоб купити більше землі і інвестувати в нове обладнання. У міру одужання змучених Першою світовою війною країн попит на експорт США впав, як і вартість землі та продуктів. При цьому підтримка фермерів залишилась на високому рівні і це спричинило перевиробництво сільськогосподарських товарів. Фермери зіткнулися з труднощами при виплаті позик, також ситуація погіршилася через Велику депресію та подальші посушливі роки. Однією з причин Великої депресії стало прийняття Конгресом США Закону про тарифи Смута-Хоулі (1930), який встановив високі тарифи (в середньому 20%) на широкий спектр сільськогосподарських і промислових товарів. Ефект такого нововведення полягав в скороченні аграрного виробництва в декількох країнах і в занепаді світової торгівлі. Між 1929 і 1933 роками промислове виробництво впало майже на 47 відсотків, валовий внутрішній продукт (ВВП) знизився на 30 відсотків, а безробіття досягло більше 20 відсотків.

У 1932 році за наполяганнями Федеральної ради фермерських господарств президент Франклін Делано Рузвельт прийняв новий підхід до сільськогосподарської політики, спрямований на відновлення цін на врожай шляхом регулювання попиту і пропозиції. Рузвельт прийняв перший закон про фермерські господарства (1933 р.), який полягав фактично у фінансуванні фермерів, що добровільно скорочували виробництво. До грудня 1934 року 18 % всього населення тільки одного штату Міннесоти отримали федеральну допомогу загальною сумою у 67 619 854 дол. США. Але за рахунок регулювання попиту і пропозиції відновилися ціни на сільськогосподарські товари до рівня початку двадцятого століття. Однак багато людей були стривожені тим, що уряд заплатив фермерам за те, щоб вони не саджали і навіть не знищували

врожай, в той час як більша частина країни щосили намагалася закупити продукти і стояла в черзі до безкоштовних їдалень. Тому в 1936 році закон Рузвельдта був тимчасово відмінений Верховним судом, через неконституційність. Загроза економічного розвалу знов відновилася. У 1938 році був прийнятий другий законопроект про фермерські господарства, який контролював виробництво сільськогосподарських культур за допомогою розподілу посівних площ і збереження ґрунту. До кінця 1930-х років фермерська економіка США нарешті почала поліпшуватися. Логіка наведених суджень дозволяє зробити один та єдиний висновок, що успіхи і невдачі кожної земельної і сільськогосподарської політики впливають безпосередньо на добробут країни, у даному випадку Америки. На основі досвіду США ми маємо можливість проаналізувати роль аграрної політики для економіки держави. Тому недооцінення важливості цього сектору може неминуче призвести до посилення кризи, голоду, екологічного занепаду та колосальних витрат на реабілітацію.

УДК:332.2.021.8(410)

Тесленко В. М.

студент

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Старі країни-члени ЄС та Швейцарія характеризуються високим рівнем економічного розвитку, соціальних стандартів та добробуту населення. ВВП на душу населення коливався в діапазоні \$21,500-85,600. Основними принципами політики розвинених європейських країн

стосовно власності на землю с/г призначення є забезпечення права на вільний рух капіталу, відкриття та ведення приватного бізнесу та відсутність дискримінації. Середня вартість сільськогосподарських земель у Великобританії є на порядок вищою, ніж в більшості країн ЄС, що часто виступає перепорою для розвитку та динаміки ринку, так як далеко не кожен бажаючий може собі дозволити придбати землю та зайнятися фермерською справою. Водночас, слід вважати, що приклад Великобританії яка є найбільш відкритими та лібералізованими ринком, підтверджує, що дерегуляції ринку землі, як правило, має позитивний ефект (ціна за 1 га с/г землі в Великобританії – \$31,400). В цілому, успішний цієї країни у реформуванні ринку землі с/г призначення, дозволяє зробити висновок про наявність кореляції між рівнем лібералізації ринку та загальним рівнем економічного розвитку країни та добробуту населення. Великобританія це одна з найбільш економічно високорозвинених індустриальних країн світу. Відрізняється навіть серед високорозвинених країн світу малою часткою аграрного сектору у ВВП – всього 0,7 %. Сільськогосподарське виробництво країни належить до найбільш механізованих у світі і має надзвичайно високу продуктивність при мінімумі залучених трудових ресурсів (1,1 % зайнятого населення).

В аграрній сфері задіяно 71,3 % земельного фонду країни, 36,3 % з яких (або 25,9 % земельного фонду) становлять рілля.

Мета реформи передбачає підвищення сільськогосподарського виробництва та рівня продовольчої безпеки країни; зменшення державних витрат на підтримку агросектору через підвищення продуктивності на рентабельності; перехід від інтенсивного використання земель до стійких екологічних принципів.

Механізм реалізації реформ у Великобританії має досить довгу та важку історію становлення ринку сільськогосподарських земель. За більше ніж двохсотлітній період розвитку ринку в країні було прийнято ряд законів та норм реформування ринку. Почалася реформа у

19 столітті з розгортання ірландського руху за самоуправління, адже більша частина ірландських земель належала англійським лендлордам. Під час кризи та голоду в країні поширеними стали випадки «аграрного злочину» - самовільного захоплення земель. У 1879 році була створена ірландська «Земельна ліга», яка додала стихійним виступам селян організований характер. Масштабний розмах аграрних виступів змусив уряд провести в Ірландії в 1881 році помірну земельну реформу, яка стала першим етапом реформування відносин власності в країні.

Сільське господарство Сполученого Королівства інтенсивне та комерційне, з високим рівнем механізації. Лібералізований ринок землі сприяє підвищенню продуктивності галузі. Так, за останніми оцінками продуктивність сільськогосподарського виробництва Великобританії у 2014 році зросла на 5,6 %; останніми роками спостерігається значне підвищення цін на землі сільськогосподарського призначення, що робить сектор надзвичайно привабливим для інвестицій.

При цьому, лише 15 % угод купівлі-продажу сільськогосподарських земель укладаються між приватними власниками, або в країні поширення усвідомлення того, що фермери грають важливу роль як охоронці сільської місцевості і дикої природи; хоча, в країні спостерігається проблема старіння фермерів.

Середній вік британського власника ферми складає 59 років. Фермерство не є популярним серед молоді.

Список використаної літератури:

1. Jaworoski W. Reforma rolna. Tekst ustaw i rozporzadzen. Krakow, 1926. Т. 3. 346 s. 5. Ibidem.

2. Вдовенко Н. М., Барна М. Ю., Коробова Н. М. Вплив циркулярної економіки на механізм регулювання процесу біоекономіки ресурсозбереження з використанням водних, рибних і земельних ресурсів. Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. № 4. Т. 11. 2020.

УДК 339.1:637.5(47)

Тищук І. І.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ М'ЯСА ВРХ В УКРАЇНІ

Найактивніше серед всіх сортів м'яса в Україні виробляється курятина, споживання якої зростає з кожним роком – продукція вітчизняних птахофабрик користується попитом як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Українська свинина практично повністю забезпечує внутрішній ринок. Її експортний потенціал обмежений через поширення АЧС. А яловичина є найдорожчим і трудомістким видом м'яса. Вона займала в 2019 році всього 5,2 % в об'ємі українського м'ясного випуску. Попит на яловичину на внутрішньому ринку впав, і вітчизняні власники великої рогатої худоби вважають за краще зосередитися на випуску молока, а бичка не відгодовувати, а відразу пускати на забій. Це призводить до зменшення в країні поголів'я ВРХ [1]. Український ринок яловичини може отримати нові перспективи для розвитку у випадку погодження усіх умов і дозволів на експорт цього виду м'яса в країни Близького Сходу та Північної Африки. Яловичина залишається одним із перспективних, однак ще недостатньо розвинутих напрямів диверсифікації вітчизняного аграрного експорту. У випадку погодження усіх умов і дозволів на експорт цього виду м'яса в країни Близького Сходу та Північної Африки, галузь скотарства отримає новий імпульс до розвитку, а також додатковий стимул на відродження. Так, на 1 січня 2019 р. в усіх категоріях господарств залишалось всього лише

3682,3 тис. голів ВРХ, у тому числі 2108,9 тис. корів (табл.1) Негативний тренд скорочення чисельності поголів'я триває із 90-х років минулого століття. Нині близько 67 % усього поголів'я великої рогатої худоби зосереджено в господарствах населення, що на 20,5 % більше, ніж було в 2001 році. (табл.1).

Таблиця 1

Прогнозований баланс м'яса на 2020 рік

	2016	2017	2018	2019	2020
Початкові запаси	48	39	38	41	40
Імпорт	2	2	2	2	2
Виробництво	301	291	288	291	270
с/г підприємства	78	75	69	79	74
Господ. населення	223	216	218	212	195

Основним виробником яловичини і телятини, як і слід очікувати, є селянські господарства населення. На їх частку припадає 73,6 % усього її обсягу в забійній масі. Цьогоріч світове виробництво яловичини і телятини у перерахунку на забійну масу становить близько 61,4 млн т. Найбільшими виробниками м'яса великої рогатої худоби були США – 12,1 млн т, Бразилія – 9,4 млн т, країни ЄС – 7,9 млн т, КНР – 7,1 млн т, Індія – 4,3 млн т, Аргентина – 2,8 млн т та Австралія – 2,1 млн т. Основними експортерами яловичини на світовому ринку є три країни – Індія, Бразилія і Австралія, що здійснюють понад 50 % її торгівлі. Останніми роками Україна поки не входить у десятку провідних країн-експортерів яловичини, як це було в 90-ті роки минулого століття, однак має значний ресурсний потенціал для збільшення виробництва цього виду м'яса. Світовий досвід виробництва м'яса великої рогатої худоби також свідчить, що запорукою ефективного ведення галузі є вдале поєднання такого комплексу факторів: зональний підхід до розвитку цієї галузі, оскільки на ринку конкуренцію становить не так ціна, як

собівартість виробництва одержуваної продукції; пріоритетний розвиток спеціалізованого м'ясного скотарства; використання збалансованих за всіма поживними речовинами і мікроелементи кормів разом із випасом великої рогатої худоби на пасовищах; ефективна державна фінансова підтримка виробництва м'яса великої рогатої худоби; селекційно-племінна робота.

УДК 332.2:339.9:63

Топчій Л. С.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ПОГЛИБЛЕНА І ВСЕОХОПНА ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Зовнішнє інтегрування України у світовий економічний простір відіграє надзвичайно важливу роль у розвитку державної економіки, саме тому наша держава зацікавлена в сприятливому середовищі, яке спрощувало б доступ до зовнішніх ринків і забезпечувало стабільні торговельні потоки на основі постійного підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом є новим форматом відносин, спрямованим на створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі (ЗВТ) Україна – ЄС і поступову інтеграцію України до внутрішнього ринку Євросоюзу. Створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом буде відбуватися поступово (протягом 10 років). Результатами запро-

вадження цього союзу стануть тісна економічна інтеграція, створення практично таких же умов для торгівлі між Україною та ЄС, що мають місце у торгівлі в самому Союзі, покращення інвестиційного клімату та прозорі правила ведення бізнесу в нашій державі. Поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі (ПВЗВТ) є частиною Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та однією з наймасштабніших двосторонніх угод, які укладав Євросоюз. Угода про зону вільної торгівлі України з ЄС набувала чинності з 1 січня 2016 року. Головними здобутками від укладення Угоди є: покращення умов експорту до ЄС української продукції за рахунок скасування увізного мита, а також зменшення нетарифних обмежень у торгівлі сільськогосподарської продукцією. Запровадження зони вільної торгівлі надасть додаткові плюси вітчизняним експортерам на ринку з достатньо високим захистом. Отже, основними перевагами створення поглибленої зони вільної торгівлі України і ЄС є: допомога в подоланні наслідків світової фінансово-економічної кризи; надання додаткового прискорення темпам зростання ВВП; покращення структури експорту і сальдо платіжного балансу України; розвиток експортоорієнтованих галузей (металургії, хімічної промисловості, сільського господарства), рибної і легкої промисловості збільшення надходжень іноземних інвестицій; одержання доступу до передових високих технологій.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС є без перебільшення найбільш масштабним пакетом домовленостей в історії незалежної України. Економічна частина Угоди тією чи іншою мірою охоплює основні сфери та галузі економіки. Сам факт узгодження Сторонами такого різнопланового за змістом та кількістю взаємних домовленостей сукупності дій є свідченням того, що Україна та ЄС мають серйозний намір не тільки перевести співпрацю на якісно новий рівень, але й суттєво наблизити економічну систему України до економічної системи Євросоюзу на основі взаємної лібералізації, передусім руху товарів.

Список використаних джерел:

1. Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2004-2015 роки «Шляхом європейської інтеграції» / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць [та ін]. К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. 416 с.

2. Emerson M. (Pr. Director) and others. The prospect of Deep Free Trade between the European Union and Ukraine. Brussels, 2012.

УДК 33.2964

Троян В. С.

студентка

Седельнікова Ю. К.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА У ПОЛЬЩІ

Нові країни-члени ЄС, або країни Центральної та Східної Європи, які приєдналися до Європейського Союзу у 2004, 2007 та 2013 роках, – це країни із середнім рівнем економічного розвитку, вони належать до країн, котрі розвиваються та значно відстають від старих країн-членів ЄС. Після зняття залізної завіси у 1989 році всі ці країни пройшли власний шлях трансформації від централізованої планової економіки до ринкової. Після довгих років реформ та змін сьогодні на ринках майже відсутні абсолютні обмеження, які встановлювалися в перші роки реформ. Так, у жодній із країн даної групи немає цінової регуляції, обмеження щодо максимальної площі землі у власності присутнє лише в трьох країнах (Польщі, Угорщині та Румунії).

Ринки нових країн-членів ЄС здебільшого є відкритими та лібералізованими. При тому, що частка с/г виробництва у ВВП та зайнятості населення постійно зменшується, продуктивність і рентабельність виробництва зростають. Мета реформи – перехід від соціалістичних до ринкових принципів економічного розвитку.

Підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва. Покращення рівня життя та соціально-економічного розвитку сільської місцевості. Необхідність гармонізації ринків землі у рамках ЄС. Ринок землі в рамках ЄС має бути приведений до єдиних стандартів ЄС. Незакінчені процеси формування ринку землі.

В 1991 році був затверджений Закон «Про управління державними сільськогосподарськими землями», яким було визначено спеціальні правила щодо обороту земель сільськогосподарського призначення. 1992 рік – створення Агентства Сільськогосподарської нерухомості (АРА). 2016 рік – зняття бар'єрів для іноземних інвесторів на купівлю землі. 1. Правовою основою земельної реформи в Польщі було прийняття Закону «Про управління державними сільськогосподарськими землями» 1991 року. Оскільки після Другої світової війни у країні встановилася сильна структура дрібних сімейних ферм, у соціалістичний період зусилля колективізації значною мірою провалилися. З цієї причини Польща прийняла політичне рішення не відновлювати права власності колишнім землевласникам, які втратили землю після Другої світової війни в рамках програми реституції земель, як у сусідніх країнах. 2. Ще одна причина – довелося б віддати значну частину земель іноземцям, які емігрували після війни. Натомість позови про повернення втрачених прав власності розглядалися в рамках цивільного права на індивідуальній основі. Іноземці мають доступ до ринку, якщо вони одружені з громадянином (громадянкою) Польщі та мешкали у Польщі останні два роки, або якщо вони мешкали у Польщі 5 років, після отримання статусу постійного резидента. Обмеження на продаж с/г землі громадянам ЄС були

скасовані у травні 2016 року. Обмеження щодо покупця. Фізичні особи повинні мати сільськогосподарську освіту (вторинного або третинного рівня), або досвід роботи у даній сфері (на фермі). На відміну від більшості інших країн східної Європи, в Польщі 75 % с/г земель залишалися у приватній власності протягом періоду соціалізму, що значно полегшило процес здійснення реформи.

Саме в Польщі мав місце найдовший перехідний період після вступу до ЄС та відкриття ринків для іноземців – 12 років. Сьогодні у с/г секторі домінують сімейні ферми, яким належить 80 % орних земель. Загалом, досвід нових країн-членів ЄС є дуже корисним та релевантним для України. Адже у 1990-х роках вони опинилися в умовах, подібних до українських, але вибрали швидший та радикальніший метод розвитку ринку с/г землі, що, у свою чергу, і привело до різниці сьогоднішніх показників соціально-економічного розвитку України та нових країн-членів ЄС.

Список використаних джерел:

1. Матвеев П. М. Закордонний досвід державного регулювання у сфері підвищення продуктивності використання ресурсного потенціалу аграрного сектору. Український журнал прикладної економіки. 2019. Т. 4. № 3. С. 367–375.

2. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.

3. Вдовенко Н. М., Барна М. Ю., Коробова Н. М. Вплив циркулярної економіки на механізм регулювання процесу біоекономіки ресурсозбереження з використанням водних, рибних і земельних ресурсів. Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. № 4. Т. 11. 2020.

УДК 337.1:639.5(49)

Тюфанова І. О.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ПОЛІТИКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ: ПРІОРІТЕТИ ТА МАРКЕРИ УСПІШНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

В Україні підвищення ефективності виробництва за рахунок розширення випуску інноваційної та якіснішої продукції може проходити відбуватися різними шляхами.

При цьому економісти не можуть довести, що якийсь один із них є кращим порівняно з іншим. Із цього випливає, що економічну політику, що сьогодні реалізується в Україні, також варто розглядати як один із варіантів державних заходів, які, можливо, дадуть змогу досягти успіхів у формуванні сприятливої кон'юнктури щодо розширення виробництва інноваційної та якіснішої продукції в економіці та підвищення його ефективності. Цей висновок можна додатково аргументувати так.

В українській економіці проблема низької купівельної спроможності населення може бути вирішена за допомогою заходів державної політики, що забезпечать реальний перерозподіл доходів бізнесу та держави на користь домогосподарств.

Зокрема, для перерозподілу доходів власників бізнесу держава має використати набір інструментів, які звузять їхні можливості ухилятися від сплати податків.

Наприклад, скорочення тіньового сектора економіки, прогресивне оподаткування підприємницьких наддоходів, унеможливлення їх виведення без оподаткування в інші країни (офшорні зони), припинення на митниці зловживань (заниження вартості імпорту, контрабанди, що, за оцінками експертів, сягає близько 10 млрд дол. США на рік) та діяльності конвертаційних центрів тощо. Водночас для перерозподілу на користь домогосподарств власних доходів держава має поетапно зменшувати квазіфіскальні субсидії для державного сектора економіки та відновити практику відшкодування населенню інфляційних втрат шляхом індексації його доходів. Крім того, органам державної влади варто і надалі підвищувати соціальні стандарти, збільшуючи мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги інших видів виплат, які забезпечують рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму. Причому при визначенні останнього варто орієнтуватися на постсоціалістичні країни, які є членами ЄС.

В Україні рівень нецінової конкуренції на внутрішньому ринку не зможе суттєво зрости, якщо виробники традиційної продукції матимуть певні конкурентні переваги щодо її збуту та отримуватимуть додаткові доходи порівняно з виробниками нових та якісніших товарів і послуг.

Про масштаб таких переваг свідчать окремі експертні оцінки.

Згідно з ними, в Україні, наприклад, 40 % вітчизняного вершкового масла, 50 % вітчизняних твердих сирів є фальсифікатами, які містять жири немолочного походження.

Вийти із зачарованого кола структурної невідповідності можна лише шляхом запровадження державної політики, спрямованої на розвиток внутрішнього ринку, перетворення його на платформу для експансії вітчизняної продукції в світовому господарстві. Ціллю політики варто обрати створення мотиваційного механізму, який зацікавить бізнес переходити від експорту сировини до її поглибленого перероблення в нові товари і послуги з інноваційними та якісно кращими властивостями.

Філіпець Є. О.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СТАН ЄДИНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ (ЄАП) У СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ НА ПРИКЛАДІ НОРВЕГІЇ

У широкому розумінні Єдина Аграрна Політика є системою субсидій, які виплачуються фермерам країн ЄС. Головні цілі ЄАП – це гарантування виробництва достатньої кількості продовольства і забезпечення справедливого рівня життя людей, що займаються сільським господарством. В 2003 році ЄАП піддалась фундаментальній реформі. Реформа ввела систему єдиної фермерської виплати. Система єдиних виплат надавала кошти фермерам за землю, якою вони володіють. Загалом, найбільш високий рівень державної підтримки індивідуальних сільськогосподарських виробників характерний саме для Норвегії – 59 %, та Швейцарії – 55 %. У Скандинавських країнах такі заходи аграрної політики розроблені та дотримуються з метою підтримання стійкого сільськогосподарського виробництва і загального «зеленого росту». Скандинавські країни є прикладом того, що такі економічні інструменти, як платежі, податки, субсидії, – можуть ефективно використовуватись для покращення екологічної ситуації. Їх досвід демонструє, що правильні методи ведення сільського господарства можуть призвести до підвищення ефективності використання продуктів виробництва, що призведе до збільшення виробництва без збитків для навколишнього середовища.

Зараз одна з основних цілей скандинавської аграрної політики – підтримання сільського господарства. Основною є політика, яка сприяє поділу праці між районами. Поділ направлений на використання територій, на основі нативних атрибутів кожного регіону.

Наприклад, лише третина орних земель Норвегії придатна для вирощування зернових. Отже, норвезька аграрна політика бере курс і максимально стимулює виробництво зернових, в районах, що найбільш підходять для цього. А розвиток тваринництва переміщують в регіони, що не придатні для вирощування зерна, але придатні для трави.

Агропромисловий комплекс скандинавських країн розвивається в рамках ЄАП ЄС. На даний час позиція Норвегії та Швеції відносно довгострокових планів в аграрній політиці орієнтована на ринок продовольства і сільськогосподарських сектор. Цільові витрати направлені на підвищення конкурентоспроможності, наукові дослідження і розробки, стратегічні інвестиції, освіту. Їх розвиток дозволяє підвищити значимість на рівні ЄС, виправдовуючи таким чином загальне фінансування і дозволяючи отримувати вигоду усім членам ЄС.

Список використаних джерел:

1. Лисситса А., Лука О. Единая аграрная политика Европейского Союза – путь становления и принципы функционирования DISCUSSION PAPER NO. 92 2006).

2. Anne Strøm Prestvik. Agriculture and the environment in the Nordic countries Policies for sustainability and green growth .

3. Пипия Л. К., Дорогокупец В. С. перспективы развития агропромышленного комплекса Швеции. Наука за рубежом.

4. 4. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.

УДК 657.92 : 658.8.035.2/7 (477)

Фурчак Е. А.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ОПОДАТКУВАННЯ СПОЖИВАННЯ В УКРАЇНІ

Сучасна фіскальна теорія ставить у центр уваги проблему кількості податкових ставок та їх величини. Багаторічний досвід говорить про те, що це технічне питання має важливі політичні, соціальні, правові та адміністративні наслідки. З тактичних міркувань більшість політиків віддають перевагу системі ставок з чіткими критеріями їх диференціації в розрізі окремих товарних груп, виходячи із соціальної значимості оподаткованої продукції, споживчих товарів і послуг.

У загальному вигляді ключові недоліки чинної системи оподаткування споживання можна звести до таких як: перекладання непрямих податків на кінцевого споживача;

– високі ставки ПДВ, мита і акцизного податку, застосування яких не призводить до регулювання та стимулювання економіки;

- надмірна роль податків на споживання у формуванні доходів Державного бюджету.

Виходячи з ключових недоліків, які мають суттєвий негативний вплив, є те що ПДВ :

– стримує розвиток виробництва (завдяки перекладності ПДВ на кінцевого споживача, він зовсім не стимулює виробництво, а, натомість, сприяє розвитку торгівельної галузі);

- стимулює інфляцію (ПДВ зумовлює часткове зростання цін на продукцію, яку продає платник цього податку);

- є соціально несправедливим податком, оскільки він не залежить від платоспроможності платника;

- сприяє вимиванню оборотних коштів підприємства, якщо своєчасно не відбувається його бюджетне відшкодування.

Практика адміністрування ПДВ продемонструвала, що завдяки можливості бюджетного відшкодування цього податку та перекладності його сум на кінцевого споживача, цей податок та його платники досить часто використовують у різноманітних схемах мінімізації податкового навантаження та ухилення від оподаткування.

В Україні поширеними способами незаконного завищення сум ПДВ, які підлягають бюджетному відшкодуванню або завищенню податкового кредиту з ПДВ є:

- фіктивний експорт, тобто експорт товарів за межі митної території України лише на папері без фактичного вивезення товару;

- експорт товарів, які повертаються контрабандним шляхом на митну територію України з наступним оформленням їх повторного експорту;

- оформлення продажу товару через декілька фіктивних підприємств перед здійсненням експортної операції за межі митної території України для збільшення ціни товару та відшкодування ПДВ;

- створення фіктивного податкового кредиту за допомогою фіктивних підприємств;

- імпорт товарів на митну територію України за заниженими цінами;

- реалізація товарів на митній території України за цінами, які є меншими ціни придбання.

З метою вдосконалення механізму відшкодування ПДВ потрібно на законодавчому рівні розв'язати ці проблеми. Для цього необхідно передбачити застосування фіскальними органами комплексу заходів, спрямо-

ваних на упередження незаконних заяв на відшкодування ПДВ, посилення контролю за правомірністю заяв про відшкодування ПДВ, посилення контрольно-перевірочної роботи.

Наступним за значимістю та розміром надходжень до Зведеного бюджету України (серед податків на споживання) є акцизний податок, справляння якого регламентується Розділом VI ПКУ [1] і який є непрямим податком на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції).

УДК 657.44 : 336.789.5

Хиноцький С. І.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ОБЛІК І АНАЛІЗ ДОХОДІВ ВІД ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах ринкових відносин надзвичайно важливим є удосконалення механізмів обліку доходів. У системі обліку інформація про операційні доходи та видатки є дуже важливою. Зазначенням для користувачів вона займає місце поряд з інформацією про активи, зобов'язання та капітал підприємства. У системі обліку інформація про доходи є надзвичайно цінною, тому необхідно постійно удосконалювати техніку, методикау та організацію обліку як основного джерела інформації про доходи підприємства та формування фінансового результату. Термін «дохід» (з англ. income) – це приплив активів, внаслідок певного виду діяльності. Фінансовий стан кожного господарюючого суб'єкта

характеризується тим, як розміщені його кошти та з яких джерел вони формуються. Дохід підприємства позиціонує собою одну з основних узагальнюючих категорій фінансово-господарської діяльності підприємства. Отримання доходів – це свідчення того, що продукція підприємства знайшла свого споживача та відповідає вимогам попиту ринку та іншим технічним характеристикам та властивостям.

Отримання доходу підприємством свідчить про те, що воно є фінансово спроможним за умови, якщо розмір одержаних доходів перевищує понесені витрати.

До складу операційних доходів включаються суми інших доходів від основної операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), зокрема: дохід від операційної оренди активів; відшкодування раніше списаних активів; дохід від операційних курсових різниць; дохід від роялті, відсотків, отриманих на залишки коштів на поточних рахунках в банках, дохід від реалізації оборотних активів (крім фінансових інвестицій), необоротних активів, утримуваних для продажу, та групи вибуття тощо.

Аналіз доходів підприємства має велике значення в системі загальної оцінки роботи суб'єкта господарювання. Це пов'язано з тим, що доходи мають безпосередній вплив на загальний фінансовий результат діяльності підприємства, який може мати як позитивний, так і негативний характер. У ході аналізу від основної операційної діяльності підприємства можуть використовуватись різноманітні прийоми, методи та моделі аналізу. Їх кількість та спектр залежать від конкретних цілей та завдань. У той же час залишається до кінця невизначеним, який метод аналізу є найбільш прийнятним на практиці, що надає можливість усебічно і комплексно провести аналіз від основної операційної діяльності підприємства, обґрунтувати ефективні управлінські рішення щодо удосконалення фінансової політики підприємства, спрямованої на його розвиток.

Аналіз основної операційної діяльності займає важливе місце в системі управлінського аналізу, оскільки від його результатів залежить інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття виважених стратегічних управлінських рішень, спрямованих на посилення конкурентоспроможності підприємства та виявлення резервів підвищення ефективності його діяльності. Напрями аналітичних досліджень, безумовно, не є вичерпними, а їх коло залежить від запитів користувачів аналітичної інформації, вимог сьогодення та специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

УДК 338.432:633.12

Христюк П. П.

студент

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ РИСУ

Рис належить до найдавніших, найпоширеніших і найголовніших високоврожайних культур світового землеробства. Більш ніж для половини населення землі рис є основним продуктом харчування. Рисова крупа завдяки високій поживності і засвоєнню вважається одним із кращих продуктів для дієтичного харчування. Зерно рису переробляють на борошно, крохмаль, пудру, спирт. Вирощування рису є одним із головних сегментів ринку круп'яних культур а сама культура є ключовою. В Україні рисівництво є невід'ємною складовою частиною зернового господарства. В нашій країні вирощують лише сорти білого рису, що належать до підвиду *indica* (круглозернистий). Вітчизняні сорти займають понад 80 % посівних площ у нашій країні. Нині в Україні виробництвом

рису займаються в Херсонській і Одеській областях. Більшу частину рису (67 %) виробляють в Херсонській області у цьому ж регіоні збирають і найвищі врожаї. За даними Держстатистики України за останні чотири роки досліджень посівна площа рису коливається на рівні 11,7 тис. га, до 12,7 тис. га. Валовий збір зерна рису у масі після доробки, становить від 62,5 до 69,2 тис. тон при урожайності від 53,4 до 54,9 ц/га. В умовах реалізації продукції на ринку підприємства за останні роки мають досить сприятливу ситуацію щодо співвідношення ціни і собівартості. Що стосується собівартості, то вона значно збільшилась – у 2018 р. на 84,0 % у порівнянні з 2016 р. Ціна реалізації рису також значно зросла. Якщо у 2016 р. підприємства реалізували продукцію за ціною 92,80 грн/ц, то у 2018 р. – 261,55 грн/ц, що у 2,8 разу більше. Й надалі ми спостерігаємо хоч і незначне, проте зростання ціни рису. Так в 2019 році підприємства реалізовували дану продукцію за ціною 270,5 грн/ц, а у 2020 році -300,80 грн/ц. Зростання ціни на рис спричинено в основному зростанням попиту на ринку, адже споживачі віддають перевагу рису вітчизняного виробництва, який має вищі якісні і поживні властивості, порівняно з імпортом. Головним чинником зростання ефективності галузі рисівництва є поява великих вітчизняних компаній, які спрямовані на укрупнення господарств та значне переоснащення матеріально-технічної бази, орієнтоване на використання новітньої техніки з вирощування та доробки отриманого врожаю.

Отже, в ході проведеного дослідження було встановлено, що ринок рису є внутрішньо орієнтованим, а перспективи його розвитку в значній мірі залежать від валового збору та якості зібраного врожаю, а також наявності запасів зерна. Оскільки, рис – високотехнологічна культура, яка без застосування матеріальних та технічних ресурсів не буде давати необхідного економічного ефекту від вирощування.

Тому необхідно забезпечити покращення матеріально-технічної та ресурсної бази господарств до рівня, що забезпечує виконання всіх

технологічних операцій в оптимальні терміни та з високою якістю. Це можливо здійснити за рахунок відновлення та реконструкції існуючих рисових зрошувальних систем, застосування екологічно-безпечних ресурсозберігаючих технологій вирощування рису, використання нових високоврожайних з підвищеною якістю зерна сортів рису, що забезпечують зростання конкурентоспроможності продукції вітчизняного рисівництва на внутрішньому та зовнішніх ринках.

Список використаних джерел:

1. Аверчев О. В., Фесенко Г. В., Гончарський І. Л. Ринок рису в Україні. Ефективні рішення в економіці, фінансах та управлінні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 5 лютого 2021 р). Одеса: Східноєвропейський центр наукових досліджень, 2021. С. 9 – 11.

2. Лисситса А., Лука О. Единая аграрная политика Европейского Союза – путь становления и принципы функционирования DISCUSSION PAPER NO. 92 2006)

3. Anne Strøm Prestvik. Agriculture and the environment in the Nordic countries Policies for sustainability and green growth

4. Пипия Л. К., Дорогокупец В. С. Наука за рубежом, перспективы развития агропромышленного комплекса Швеции.

5. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.

6. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. Економіка та держава. 2021. № 9. С. 19–23.

УДК: 33.336

Черкесенко К. І.

студентка

Жарікова О. Б.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

У загальному розумінні термін «інтеграція» походить від латинського «integration» – «об'єднання, поповнення, зближення», що означає об'єднання в ціле будь-яких окремих частин.

Економічна інтеграція має місце як на рівні цілих країн, так і між підприємствами та корпораціями. Економічна інтеграція проявляється в розширенні і поглибленні виробничо-технологічних зв'язків, спільному використанні ресурсів і в створенні один одному сприятливих умов здійснення економічної діяльності, зняття взаємних бар'єрів. Сфери діяльності банків та страхових організацій часто пересікаються, що створює об'єктивну основу для їх тісної взаємодії. Банки здійснюють не лише розрахунково-касове обслуговування страхувальників, розміщують їх вільні кошти, але й є одними із найбільших клієнтів страхових компаній. Страхові компанії, у свою чергу, пропонують банкам страхові послуги, а також сприяють формуванню банківських пасивів.

Існують наступні однакові для більшості країн способи входження банків на страховий ринок: створення бізнесу з нуля (Greenfield); злиття та поглинання (Mergers/acquisitions); створення спільного підприємства

(Joint ventures); дистриб'юторський договір або стратегічний альянс (Distribution alliances).

Комплексний аналіз підходів до розгляду проблем інтеграції дали змогу розробити класифікацію ознак інтеграції банківських та страхових установ (рис. 1). Норматив Н3 АТ «Приватбанк» вперше був розрахований у 2019 і свідчить про те, що регулятивний капітал покриває сукупні активи лише на 7 %, значення не відповідає нормативам, встановленим НБУ. Значення нормативу Н2 відповідає встановленим нормам починаючи з 2017 р., тобто під час процесу націоналізації банку. Досліджуваний банк підтримував дуже хороший запас за усіма нормативами ліквідності, встановленими НБУ: норматив миттєвої ліквідності (Н4) перевищував мінімальну позначку на 23,46 %, норматив поточної ліквідності (Н5) – на 101,98 %, а норматив короткострокової ліквідності (Н6) – на 37,74 %. Нормативи Н5 та Н6 банку станом на 2019 р перевищували не тільки встановлені НБУ граничні значення, але й середні значення цих нормативів по банківській системі України.

Сьогодні практично кожний банк має мінімум одного або й кількох страхових партнерів. Так АТ «ПриватБанк» співпрацює з провідними страховими компаніями СК «ВУСО», СК «УНІКА» і СК «КРАЇНА».

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, сумарний обсяг валових страхових премій за 2019 рік становив 57.45 млрд грн, що на 16,3 % більше, ніж у 2018-му (таблиця 1). Чисті страхові премії становили 39,59 млрд.грн. При цьому питома вага чистих страхових премій у валових преміях досягла у 2019 році 68,9 %, що на 1 % менше, ніж у 2018 Р. Це пояснюється зменшенням обсягу чистих у 2019 Р. та зростання валових страхових премій.

Провідними страховими компаніями у 2019 р. стали дві з трьох партнерів АТ «ПриватБанк», а саме СК «Уніка» та СК «Країна». Страхова компанія «Вусо» стала однією з найбільших компаній по страхуванню КАСКО, туризму та з обсягів проданих полісів он-лайн.

Таким чином за даними проведеного дослідження можливо порекомендувати «ПриватБанку» знайти нових партнерів для співпраці серед провідних компаній, наприклад СК «АХА Страхування» та СК «Провідна».

УДК 338.432:633.12

Шведченко К. В.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

Теоретичні дослідження проблеми аграрної політики в Україні наразі відстають від практичних аспектів її реалізації, що не дозволяє виявити історичну перспективу розвитку вітчизняної аграрної політики та, відповідно, обрати найбільш раціональні форми і методи її формування та реалізації. У той же час наявність відповідного теоретичного обґрунтування надасть практикам можливість формування чітких орієнтирів розвитку. Важливість цієї проблеми викликає необхідність подальшого поглиблення теоретичних уявлень щодо сутності аграрної політики, що дозволить модернізувати інструментарій відповідних досліджень. Необхідність в особливій аграрній політиці, хоча і пов'язаній, але автономній від загальної економічної політики, пояснюється природними і економічними особливостями сільськогосподарського виробництва, особливим характером продовольства як товару з точки зору як виробників, так і споживачів. Проголошена Окінавською хартією (2000 р.) побудова глобального інформаційного суспільства вимагає висхідних проривів в Економіці

Знань у напрямку, насамперед, забезпечення в наступні 30-50 років їжею додатково 2-2,5 млрд. чол. при значному поліпшенні раціону ще 2,5-3,0 млрд. чол. Очевидно, що досягнення такого результату вимагатиме зосередження інтелектуального потенціалу людства на системному вирішенні ряду гносеологічних, аграрних і економічних проблем. Під терміном «політика» (від грець. *politika* – державні чи суспільні справи) розуміють діяльність у сфері відносин між соціальними групами населення, а також участь у справах держави, визначення форм, завдань і змісту її діяльності. Ядром політики є отримання, утримання і використання державної влади. Державі, як керуючій системі суспільства, належить вирішальна роль у визначенні пріоритетів, цілей і завдань суспільного розвитку, а також у розробці і реалізації системи конкретних заходів для їхнього досягнення.

Деталізація глобальної мети економічного розвитку країни забезпечується досягненням цілей галузевих чи функціональних підсистем агропродовольчої сфери в сукупності, розробляється науково-обґрунтована стратегія і тактика, конкретизована в заходах щодо її реалізації; встановлюються терміни і критерії досягнення проміжних орієнтирів. Аграрна політика є способом вирішення завдань, що стоять перед державою в плані оптимізації масштабів і якісних параметрів агропромислового виробництва. Базою для формування аграрної політики повинен бути аналіз галузі з точки зору інтенсивності чи екстенсивності історичних шляхів розвитку, її місця в секторі реальної економіки; характеру, рівня і видів конкуренції, як обов'язкового елемента ринку; системи ціноутворення, фінансування, кредитування, страхування, оподаткування і безлічі інших факторів, ігнорування хоча б одного з яких може призвести до недосягнення цілей розвитку економіки країни в цілому. Пріоритетність агропромислового комплексу та соціального розвитку села в національній економіці зумовлюється винятковою значущістю та незамінністю вироблюваної продукції

сільського господарства у життєдіяльності людини і суспільства, потребою відродження селянства як господаря землі, носія моралі та національної культури. Проте практика формування вітчизняних нормативно-правових документів, що безпосередньо визначають пріоритети та напрями розвитку агропродовольчої сфери економіки, свідчить про відсутність чіткого розуміння та усвідомлення вказаної проблеми.

УДК: 33.336

Шкумат М. С.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ У США

Розуміння проблем та перспектив розвитку аграрного сектору для більшості політиків та громадян є поверхневим та насиченим делікатними проблемами, нав'язаними людьми, які ніколи не сприймали сільськогосподарське виробництво як свій бізнес.

Сільське господарство США відіграло важливу роль з моменту заснування країни. Для іммігрантів, які переїжджають до нових країн, сільське господарство було гарантією розвитку, оскільки продовольство було товаром гарантованого збитку, а земельні володіння ставали перспективою на майбутнє. Але з часом ця перспектива виявилася недоліком. Іноді агробізнес також страждав від зменшення врожаю, який сильно вразив фермерів. Для підтримки галузі, яка сприяла створенню робочих місць, здобула стратегічну перевагу в бюджеті, заохотила розвиток транспортних та виробничих систем та інших послуг, уряд США

надав цілий комплекс заходів для допомоги. Часто це зводиться до прямої допомоги фермерам. Однак через зміну характеру підприємництва та прогресу технологій, агробізнес останніми роками почав мало агітувати в Конгресі, оскільки більше не покладається на багато сімейних ферм. У 2014 році пряма бюджетна підтримка на законодавчому рівні була замінена іншим інструментом прийняття ризику: страхуванням від ризиків. Це працює легко. Фермери не знають, якими будуть витрати на їх посіви та якою буде погода у наступному сезоні. Тваринники також не можуть гарантувати вартість своєї продукції через ризик втрат внаслідок несприятливих погодних умов або хвороб тварин. Коли фермерам загрожує сильна посуха, повені та непередбачені ринкові умови, забезпечується дешевше страхування, а коли ризик нижчий, страхування може бути вищим. Для реалізації цього інструменту Конгрес США шукав компромісу більше трьох років, а потім прийняв Закон про сільське господарство – 2014. Документом було затверджено виділення 956,4 млрд. доларів. Протягом декількох років на запуск різних програм, включаючи торгівлю, сільськогосподарські дослідження, відновлювану енергію та продовольчу допомогу. Однак, незважаючи на величезну суму бюджету, Конгрес зазначив, що закон "призводить до найбільшого скорочення сільськогосподарських витрат в історії". Документ містить програму сприяння торгівлі у вигляді субсидій фермерам, коли ціни на основні культури опускаються нижче певного рівня. Однак прямі виплати були замінені страхуванням. Тобто основним акцентом було страхування врожаю, а концепція страхування поширилась на інші сфери, такі як виробництво молока. Загалом американські фермери можуть вибрати програму підтримки продуктів із двох основних програм. Перше – це страхування від зниження ціни (PLC), яке забезпечує компенсацію, якщо ціни на врожаї опускаються нижче заздалегідь визначених рівнів. Друге – страхування сільськогосподарських ризиків (ARC). Він здійснює виплати фермерам, коли дохід опускається нижче

середнього по країні. Для розрахунку можливих виплат фермери надають інформацію про площу та врожайність свого господарства під час реєстрації. Крім того, існують різні варіанти страхування врожаю або прибутку. У той же час федеральний уряд може субсидувати страхові внески за ставками від 38% до 80%, залежно від рівня покриття та варіантів, обраних виробниками. Розвинені економіки, такі як США, ймовірно, підтримуватимуть високі сільськогосподарські субсидії, тоді як така схема може здатися занадто дорогою в менш розвинених країнах.

УДК:УДК 657.44 : 336.789.5

Шустик К. І.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ МОЛОКА В УКРАЇНІ

Сталий розвиток продовольчого ринку є важливим аспектом глобальної, національної та регіональної економік. Обсяг цього ринку, якість продукції та ефективність функціонування визначають рівень життя населення. Молочний ринок є ваговою частиною продовольчого ринку, якій відведена важлива роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави. Довготривалість кризових тенденцій в економіці України, важливість забезпечення населення молочною продукцією згідно раціональних норм їх споживання, структурна та географічна перебудова експорту визначають необхідність дослідження стану та

визначення основних напрямів розвитку молокопереробної галузі країни. Ринок молока та молочної продукції – це система товарно-грошових відносин в аграрному секторі між економічно відособленими виробниками продовольчої сировини, переробними підприємствами і споживачами кінцевої продукції. Він охоплює весь суспільно-відтворювальний процес, що включає виробництво, розподіл, обмін, споживання для задоволення населення найважливішими продуктами харчування та одержання очікуваного доходу всіма операторами ринку.

Виробництво молока – один з напрямів спеціалізації сільсько-господарських підприємств центрального регіону України. Незважаючи на збитковість, багато переробних підприємств не відмовляється від нього, оскільки збут молока є джерелом систематичного надходження готівкових коштів протягом календарного року. Це пов'язано з тим, що продукція молочної галузі займає важливе місце у споживанні. Частка витрат на молочні продукти становить 15 % від загальних витрат на харчування, але молокопродуктовий підкомплекс АПК України знаходиться в стані кризи.

Ринок молочних продуктів в Україні формується переважно під тиском рівня купівельної спроможності населення. Водночас, головними принципами сегментування ринку молочних продуктів є: вік споживачів молочних продуктів, місце проживання споживачів, рівень доходів споживачів. На поведінку споживачів значно впливає динаміка цін, якість товарів, обсяг та асортимент пропозиції, загальний рівень добробуту населення. Поряд з цим на ринку молочних продуктів існує певна кількість проблем, до яких можна віднести стан сировинної бази, конкуренція за постачальників, мікробіологічні вдосконалення а також вдосконалення установок і систем. Збалансований розвиток продовольчого ринку є важливим питанням світової, національної та регіональної економіки. Його обсяг, якість і ефективність функціонування визначають рівень і якість життя населення. Молочний ринок є вагомою

частиною продовольчого ринку й посідає провідне місце в забезпеченні продовольчої безпеки України.

За звітними даними I кварталу 2019 року, Україна отримала від торгових операцій із молочними продуктами на 19% менше, ніж за аналогічний період минулого року – 53,9 млн дол. Це пояснюється просіданням торгівлі за всіма основними торговими групами: масло, сухе молоко, сир та сирний продукт.

Ринок молока один з найбільш динамічних та рентабельних, а, отже, і найбільш перспективних. Тому першочергове завдання держави полягає у створенні законодавчої бази, яка б забезпечувала умови для ефективної діяльності молокопереробних підприємств, створення конкурентного середовища у галузі та захист споживачів від неякісної молочної продукції. Стримують розвиток ринку молочних продуктів: зниження поголів'я корів, дефіцит якісного молока, невідповідність сировини стандартам ЄС, зниження попиту на продукти переробки в зв'язку із низькою купівельною спроможністю населення.

Список використаних джерел:

1. Парій Л.В. Сучасні тенденції розвитку ринку сиру в Україні. Економіка. 2014. С. 255–261.

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Офіційний сайт Клубу аграрного бізнесу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agribusiness.kiev.ua>.

4. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.

5. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній

економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. Економіка та держава. 2021. № 9. С. 19–23.

6. Вдовенко Н. М., Варшавська Н. Г., Павленко М. М. Забезпечення конкурентоспроможності галузей АПК в умовах євроінтеграції. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2018. Вип. 284. С. 204–211.

УДК: 338.24.58

Якубовська А. А.

студентка

Наконечна К. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА У ФРАНЦІЇ

Досвід регулювання земельних відносин у Франції є надзвичайно цікавим для України, зважаючи на те, що ринковий обіг сільськогосподарських земель у цій країні вважається одним із найбільш консервативних у ЄС. Земельна реформа спрямована на розвиток фермерства та базується на Законі Франції «Про аграрну політику» (1960р). Він передбачає гарантування соціального захисту фермерів і осіб, зайнятих у сільському господарстві та спрощення доступу для них до земельних ресурсів. Франція – провідний агровиробник Євросоюзу, частка с/г земель Франції становить майже 29 млн гектарів від усієї площі землі країни – 55 млн гектарів. Площа лісів – 17 млн гектарів. Вартість 1 га землі у 2019 р становила 6270 євро. У законодавстві Франції за суб'єктивним складом розрізняють такі форми земельної

власності: приватна власність, яка здійснюється і реалізується владою окремих громадян і груп в їх інтересах; державна власність, яка реалізується владою держави в інтересах суспільства; муніципальна власність, яку здійснюють органи місцевого самоврядування в інтересах населення. Міністерство сільського господарства і продовольства Франції являється центральним органом виконавчої влади, що здійснює регулювання політики с/г, рибальства, лісового господарства. CGAAER надає консультації, здійснює експертизу, оцінку, аудит і перевірку, наприклад, зі стратегічних питань здійснює міжнародне співробітництво, управління ринковими кризами або кризами зі здоров'ям, може брати участь у розробленні законів. Земельні відносини регулюються Цивільним кодексом Франції (1804 р), Сільським Кодексом (1958 р.), Законом « Про оренду» (1946 р.) та законодавством Європейського Союзу. Сьогодні політика Франції щодо регулювання земель сільськогосподарського призначення спрямована на підтримку та розвиток сімейних фермерських господарств. У Франції за всіма операціями на ринку землі сільськогосподарського призначення стежить Агентство з управління землями та розвитку сільських територій (SAFER). Це Агентство було створене в 1960 році з метою збільшення продуктивності сільських господарств, створення в межах «структурної політики» прибуткових фермерських господарств. SAFER є не прибутковою організацією, підконтрольною Міністерству сільського господарства та продовольства та Міністерству фінансів Франції, та має регіональні відділення по всій країні. Агентство має переважне право на купівлю землі, може не допустити підписання угоди на продаж землі, якщо вважатиме, що така операція має спекулятивний характер. Механізми публічного управління передбачає як державний контроль, так і місцевий. У складі SAFER діє комітет, який розглядає досье осіб, що мають намір або купити, або орендувати землю. Комітет розглядає заявки за кваліфікаційними та професійними критеріями; новостворене

фермерське господарство не буде заважати іншим здійснювати економічну діяльність; відповідає регіональній політиці сталого просторового планування. Законодавство Франції досить добре захищає права орендарів, мінімальний строк оренди – 9 р., переважне право пролонгації права оренди або купівлі земельної ділянки. Так звана система «fermage», що захищає добросовісного підприємця.

Таким чином, французький обіг сільськогосподарських земель є контрольованим ринком: здійснюється державний адміністративний і місцевий контроль за операціями щодо сільськогосподарських земель. На відміну від інших країн, землю не можна купувати вільно. Державні та місцеві органи влади слідкують за тим, щоб землю отримували не за принципом, хто більше заплатить, а ті, хто має необхідну підготовку.

Відповідно, впроваджується політика держави щодо сімейної фермерської моделі господарювання, сприяння збалансованому та сталому розвитку сільських територій.

УДК 336.76/.763 (477)

Яременко В. І.

студент

Кірейцева О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ

Україна

СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Модернізація національної економіки передбачає використання максимально можливого і доступного спектра джерел тимчасово вільних коштів. У даному контексті істотний потенціал являють собою ресурсні можливості ринку цінних паперів, тому що останній сприяє об'єктивному

переливу капіталів до найбільш ефективних галузей економіки завдяки справедливому ціноутворенню на фінансові інструменти, наявності професійних учасників, прозорому нормативно-правовому середовищу, державній регуляції тощо. Саме цим пояснюється роль, місце і значення ринку цінних паперів у системі фінансових ринків розвинених країн світу.

В Україні створені передумови для активного використання можливостей ринку цінних паперів: розбудовано базові інфраструктури, запроваджено регуляторну політику, обґрунтовані та прийняті відповідні законодавчі акти, суб'єктний та інструментальний склад, тощо. Проте, не всі можливості даного ринку використовуються повністю. У певній мірі це можна пояснити історією його становлення, впливом національних і глобальних (таких, як фінансова криза) чинників, тенденціями сучасного розвитку. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів).

По-перше, створення фондового ринку в Україні відбувалося за умов відсутності чіткої та логічної нормативно-законодавчої бази, а також невідповідності окремих елементів ринку міжнародним стандартам.

По-друге, важливою проблемою, що постає перед Україною, є те, що правове забезпечення та механізми котирування цінних паперів ще досі чітко не визначені, відсутня відповідна інфраструктура, ринок недостатньо прозорий та малоліквідний.

По-третє, український фондовий ринок перебуває у безпосередній залежності від світового, це засвідчує підвищення значень українських фондових індексів під час стрімкого росту світових індексів та сприятливих політичних та економічних новин.

Від початку створення ринку цінних паперів в Україні нагально постало питання з його ефективного функціонування. Сьогодні фондо-

вий ринок не виконує своїх функцій, не сприяє залученню інвестицій і перерозподілу капіталу.

Перспективи подальших наукових розробок на основі систематизації характерних рис та тенденцій пропонується пов'язувати із виявленням проблем і напрямів подальшого удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні.

Отже, ринок цінних паперів України є важливою складовою української економіки та показником розвитку всієї фінансової системи країни. Він характеризується несформованими традиціями і правилами роботи, що зумовлює потребу в запровадженні системи ефективного регулювання й управління, насамперед з боку держави.

У зв'язку з цим є потреба в реалізації напрямів розвитку вітчизняного фондового ринку, які дадуть можливість досягнути суттєвого розширення пропозиції цінних паперів з достатньою інвестиційною привабливістю. Основними напрямами є удосконалення механізмів функціонування боргового й іпотечного ринку; удосконалення системи підготовки та підвищення кваліфікації фахівців з питань фондового ринку; створення надійної системи клірингу і розрахунків; поінформованість населення щодо інвестиційних можливостей фондового ринку.

Список використаних джерел:

1. Вітюк Н. В. Фондовий ринок України і перспективи його розвитку [Електронний ресурс] Режим доступу:

<http://libfor.com/index.php?newsid=1532>.

2. Державно-правове регулювання фондового ринку: [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.vuzlib.net/birz_d/8-4.htm

3. Добровольська О.В., Халатур С.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студентів ВНЗ /Дніпропетровськ: Монолит, 2015. 383 с

4. Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV «Про цінні папери та фондовий ринок» (зі змінами та доповненнями)

5. Ринок цінних паперів України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/>.

УДК 338.432:633.12

Яременко М. В.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

кандидат економічних наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ

Україна

АНАЛІЗ РИНКУ ГРЕЧКИ

Гречка є однією з перспективних зернових культур та набуває з кожним роком все більшої популярності як на світовому, так і вітчизняному ринку й має сталу тенденцію до зростання. Підвищений попит на гречку зумовлений унікальними поживними і лікувально - дієтичними властивостями продукції, здатністю знижувати радіаційний фон, покращувати роботу систем травлення та кровоносної системи людини. Зважаючи на це гречана продукція може стати вагомою статтею експорту України на світовому ринку. Проте, місце гречки в структурі посівних площ на сьогоднішній день, мають тенденцію до скорочення, що пов'язано з низкою причин як технологічного так і економічного характеру. За даними офіційної статистики, площа в Україні, з якої зібраний врожай гречки в 2018 р. зменшився на 72 тис га, до 113,3 тис. га. Станом на листопад 2019 року, площі посіву даної крупі скоротилися у 10 разів! Так із зазначених 570 тис. га (2000 рік) до, всього лише, 60 тис. га (2020 рік). За середнім показником врожайності гречки в Україні

наразі лідирує Черкащина – 2,0 т/га, слідом йдуть господарствах Київської (1,84 т/га) та Хмельницької (1,8 т/га) областей.

Тим часом, за валовим збором гречки з обмолочених 16 тис. га лідирують Сумська (3,8 тис. тонн), Київська (3,6 тис. тонн) та Вінницька (3,2 тис. тонн) області.

Ситуація яка склалася на ринку круп'яних культур веде до втрати позицій на зовнішньому ринку.

Так імпортні показники перевищують експортні на 48 %.

Загалом з січня по квітень поточного року до України було імпортовано 7,34 тис. тонн гречки. Основними світовими експортерами гречки є Китай і Росія. Своєю чергою, попит на зерно та крупу забезпечують Японія (47 %), Франція (9 %) та Італія (6 %).

Відомо, що ціна регулює рівень попиту та споживання продукції.

Слід зауважити, що гречка єдина із сільськогосподарських культур, яка на сьогодні має найбільшу різницю між роздрібними та закупівельними цінами. Наразі вартість гречаної крупи у 2,5–3 рази перевищує вартість інших круп.

Однак основним стримуючим фактором ринку є дуже низька купівельна спроможність населення та доступу населення до продуктів харчування. Щодо використання гречки, слід зазначити, що ефективне виробництво гречки дозволяє вести практично безвідходне багатогалузеве господарство, отримуючи гречану крупу, гречане борошно, мед, віск, прополіс.

Збільшення обсягів виробництва гречки деякою мірою може сприяти й розвитку тваринництва, оскільки побічна продукція її виробництва, зокрема солома й полова, є цінним кормом для тварин.

Внутрішній попит на гречку буде стабільно високим, зокрема завдяки тенденції здорового харчування.

Проаналізовані тенденції щодо ринку гречки вказують, що потрібно збільшувати посівні площі даної зернової крупи в Україні. Однак для

ефективного функціонування ринку гречки необхідні інноваційний розвиток на основі впровадження інтенсивної системи землеробства, органічного виробництва та використання високоврожайних сортів, що дасть можливість не тільки забезпечити внутрішні потреби у крупі, але й експортувати продукцію й зайняти стійку конкурентну позицію на ринку круп'яних культур.

Таким чином, також особливу увагу потрібно звернути питання державного регулювання ринку гречки, спрямоване на заохочення фермерів займатися її виробництвом і входити у ринок. Важливо розвивати виробничі зв'язки сільськогосподарських підприємств з переробними підприємствами, підприємствами торгівлі, які б поєднували оптову і роздрібну торгівлю.

Список використаних джерел:

1. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.

2. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. Економіка та держава. 2021. № 9. С. 19–23.

3. Снітко Є. О., Завгородня Є. Є., Вдовенко Н. М., Лопушинська О. В. Теоретичні засади менеджменту ресурсозбереження. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Економічні науки. 2021. Вип 2. С. 28–37.

4. Вдовенко Н. М., Барна М. Ю., Коробова Н. М. Вплив циркулярної економіки на механізм регулювання процесу біоекономіки ресурсозбереження з використанням водних, рибних і земельних ресурсів. Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. № 4. Т. 11. 2020.

Наукове видання

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ
В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ»**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

*IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
14 травня 2021 року*

Підписано до друку 26.10.2021. Формат 60x84/8
Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк. 19,4
Наклад 50 прим. Зам. № 210713

Видавець і виготовлювач Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4097 від 17.06.2011